

Leto XVIII. Stev. 153

DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLABOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT BORBA ZA SLOVENIJO

V Londonu so zaskrbljeni zaradi propagandnega uspeha, ki ga je dosegla Moskva

V britanski javnosti se pojavlja bojazen, da bi Sovjetska zveza izkoristila položaj in zahtevala konkretno popuščanje od zahodnih držav

London, 15. junija. — Drugi val sovjetske mirovne ofenzive je povzročil v britanski prestolnici dvojen odmev: po eni strani zadovoljstvo, ker se Moskva trudi, da bi pokazala svojo dobro voljo; po drugi strani pa zaskrbljenost, ker je požela propagand-

ni uspeh, ki ni v sorazmerju z njenim deležem. Vse, kar so do sedaj napravili Stalinovi nasledniki, ni nič več poteza »dobre volje«. To je sicer več kot gola obljuba, toda veliko manj kot konkretno dejanje.

Z množico teh potez je Moskvi uspelo ustvariti v javnem mnenju vtis, češ da želi zmanjšanje napetosti na svetu. Tuji opazovalci v Londonu, zlasti ameriški, mislijo, da je k takemu vtisu prispevala tudi Britanija. Britanski tisk, ki je na vsak način hotel, da bi prišlo do razgovorov štirih, je po mnenju teh opazovalcev pripomogel k formiranju takega prepričanja.

Sprejem pri predsedniku Titu

Pazin, 15. junija. Predsednik republike je po velikih svečanostih v Pazinu sprejel predstavnika katoliške skupine v fronti za neodvisnost STO. Predstavniki se mu je zahvalili v imenu tržaških demokratov katoličanov za boj jugoslovanske vlade in predsednika Tita osebno proti priključitvi Trsta Italiji. Hkrati mu je zročila spomenico, v kateri njegova skupina zagovarja stališče, da bi bilo glede Trsta najbolje uveljaviti mirovno pogodbo.

Zahvala predsednika italijanske republike

Beograd, 15. junija. Predsednik Italijanske republike Luigi Einaudi je poslal predsedniku republike Titu brzojavko naslednje vsebine. Njegovi ekscelenci maršalu Josipu Brozu Titu, Beograd. Zahvaljujem se Vaši ekscelenci za Vaše ljubeznive pozdrave in izraze, ki ste mi jih izročili ob litajanskem narodnem prazniku. — Luigi Einaudi

Gospodarska misija Birme v Beogradu

Beograd, 15. junija. Davi je prispela v Beograd birmanska gospodarska misija. Misijo vodi birmanski minister za javna dela in obnovo Boh Min Gaung. V misiji so razen njega še štirje gospodarski strokovnjaki Birme. Birmanska misija bo v Jugoslaviji obiskala nekaj naših največjih podjetij v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani in se sestala s predstavniki gospodarstva teh mest.

Birmanski misijo so sprejeli Ivan Barkarič, načelnik gospodarskega oddelka državnega sekretariata za zunanje zadeve, in drugi predstavniki.

Ugleden ameriški gost v Beogradu

Beograd, 15. junija (Tanjug). Načelnik sanitete ameriškega letalstva generalmajor Harry Armstrong je večeraj popoldne prispel v Beograd. General Armstrong ostane v Beogradu do 19. t. m. Ogleдал si bo nekatere vojaške in medicinske ustanove, Medicinsko akademijo in Letalski medicinski inštitut.

Organizacije inženirjev in tehnikov naj bi prevzele več važnih funkcij

Plenum Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije v Beogradu je končan

V soboto in nedeljo je v Beogradu zasedal plenum Zveze jugoslovanskih inženirjev in tehnikov, ki je v svojih sklepkih med drugim poudaril, naj bi organizacije inženirjev in tehnikov sprejele več funkcij in nalog, za katere nimamo ustreznega upravnega organa. Zato bi morali predstavniki inženirjev in tehnikov sodelovati pri sestavljanju osnutkov zakonov, uredb in drugih predpisov v zvezi s tehnično dejavnostjo. Sodelovali naj bi tudi v komisijah za revizijo programov ter idejnih in glavnih načrtov, pomagali naj bi sestavljati in redigirati osnutke družbenih planov ter sodelovati v svetih (za znanost in kulturo, za socialno skrbstvo in ljudsko zdravje, za kulturne stike s tujino in podobno).

Predsedstvu je plenum naročil, naj izpolnjuje zakonite predpise, ki bodo organizacijam inženirjev in tehnikov predpisali nadzorstvo nad izpolnjevanjem tehničnih predpisov (vzdrževanje osnovnih sredstev, obratna var-

nost, zdravstvena zaščita in podobno). Plenum meni, da bi bilo treba v osnutku pravil obdelati tisti del, ki govori o določanju delovnih mest v proizvodnih podjetjih, državnih ustanovah, inštitutih, strokovnih šolah, projektantskih organizacijah in podobno, na katera naj bi prišli inženirji in tehniki.

Komisija za znanstveno raziskovalno delo bo organizirala široko akcijo, ki bo zbirala mnenja in predloge iz vseh organizacij o vsebini in organizaciji znanstvenih raziskovalnih del v FLRJ. Plenum je sklenil, da bodo vsako leto 1. maja nagradjeni ugledni inženirji in tehniki za najpomembnejša dela na področju tehnične teorije in prakse v naši deželi. Nagrade se bodo imenovali »Nagrade Nikola Tesla« v spomin na genialnega sina naših narodov na področju tehnične kulture. Podeljevali jih ne bodo avtomatično vsako leto marveč samo če bo naša družbena skupnost v prejšnjem letu dobila kako pomembnejše tehnično delo.

vo veleposlanikov, izredno zanimajo londonske politične kroge, ki se že boje, da niso pobude prepuščali Moskvi. Po drugi strani pa narašča bojazen, da ne bi nesoglasja na bermudski konferenci koristila le Moskvi. Zaradi tega se vedno pogosteje pojavljajo mnenja, da bi bilo veliko bolje, če bi se Churchill še pred bermudsko konferenco sestal z Malenkovim.

London je vedno bolj prepričan, da hočejo pridobiti novi sovjetski voditelji na čas, da bi uredili stvari v svoji hiši. Neredi, ki so izbruhnili na Češkoslovaškem po denarni reformi, dokazujejo, da skušajo zaslužni narodi v sovjetskem bloku dvigniti glavo. Zato po mnenju londonskih opazovalcev ni izključeno, da so prav taki pojavi bodisi v sami Sovjetski zvezi, bodisi v satelitskih državah prisilili Stalinove naslednike, ki nimajo strašne avtoritete svojega prednika, da vztrajajo pri svoji miroljubnosti, ker žele pridobiti čas in utrditi svoje postojanke. Bogdan Pešič

Zdravstveni strokovnjak prispel v Jugoslavijo

Beograd, 15. junija. Ravnatelj svetovne zdravstvene organizacije z Evrope g. Norman Beck je prispel v Jugoslavijo, kjer bo preživel letni odmor ob Jadranski obali. Med obiskom v naši državi se bo tudi razgovarjal z domačimi medicinskimi izvedenci ter obiskal nekatere zdravstvene ustanove, med drugim bolnico za TBC v Rovinju. Na posebni konferenci se bo g. Beck razgovarjal z našimi zdravstvenimi delavci o tem, kakšne so možnosti, da bi v Jugoslaviji organizirali sestanke sanitetnih inženirjev evropskih držav, ki naj bi bil prihodnje leto.

ZDA odobrine Jugoslaviji 15 milijonov dolariev

Beograd, 15. junija. — Danes so v državnem sekretariatu za zunanje zadeve sporočili, da je ameriška vlada odobrila Jugoslaviji posebno gospodarsko pomoč v višini 15 milijonov dolariev. Pomoč so dodelili iz sredstev programa za vzajemno varnost, ki jih je predsednik ZDA Eisenhower namenil za gospodarsko pomoč.

Iz teh sredstev bodo po skupnem dogovoru med drugim nabavili tele predmete: 70.000 ton pšenice, 45.000 ton premoga za koksiranje, 4,5 tisoč tone bombaža, 2000 ton usnja, 3000 ton loja in

2000 ton masti. Skupno s to najnovejšo pomočjo v višini 15 milijonov dolarjev je od ZDA dobila Jugoslavija od prvega julija 1952 do danes skupno 121.750.000 dolariev gospodarske pomoči.

Jugoslovanska trgovinska delegacija v Singapuru

Singapur, 15. junija. Jugoslovanska gospodarska delegacija, ki je v Djakarti sklenila trgovinsko pogodbo z Indonezijo, je dospela v Singapur (Malaja). Jugoslovanski gospodarstveniki, ki jih vodi član Izvršnega sveta Slovenije Janez Vipotnik, bodo odpotovali v Bangkok zaradi razgovorov o sklenitvi trgovinske pogodbe s Siamom. Med bivanjem na Daljnem vzhodu bo delegacija obiskala Indijo, Ceylon in druge države.

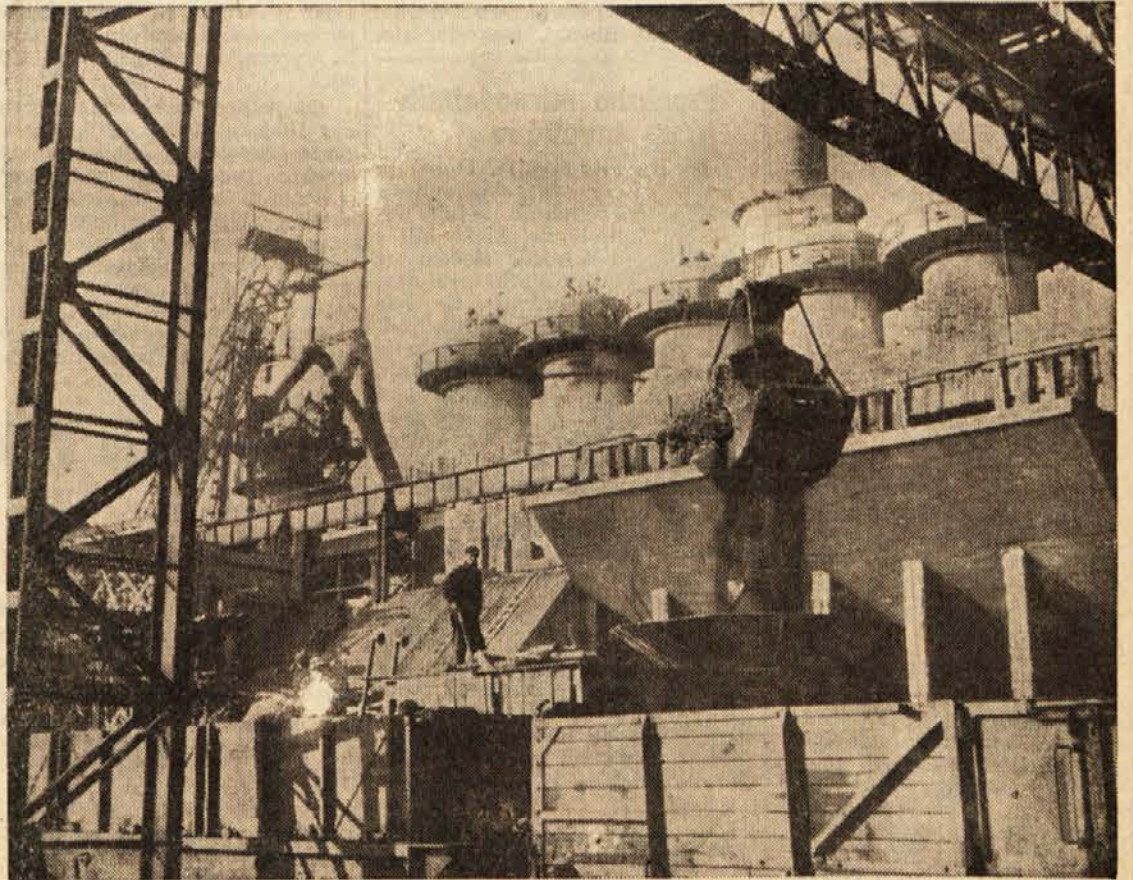
»Galeb« v Gibraltarju

Split, 15. junija. — Ladja jugoslovanske vojne mornarice »Galeb«, ki je od začetka tega meseca s skupino slušateljev vojaške pomorske akademije in vojaške pomorske oficirske šole na šolskem izletu po zahodnem delu Sredozemskega morja, je v soboto plula v Gibraltar na enodnevni prijateljski obisk velikemu pomorskem oporišču Velike Britanije. Pred vstopom v pristanišče je »Galeb« s 34 topovskimi streli pozdravil Gibraltar, nakar je obalno toptništvo s trdnjave odgovorilo z enakim številom salv.

Sirski novinarji v Zagrebu

Zagreb, 15. junija. — Skupina sirskih novinarjev, ki je že več dni v naši državi gost Zveze novinarjev Jugoslavije je prispela danes opoldne z letalom z Reke v Zagreb. Na zagrebškem letališču so sirske novinarje sprejeli predstavniki Društva novinarjev Hrvatske.

Sirski novinarji bodo ostali v Zagrebu do jutri zjutraj, nato pa bodo odpotovali z letalom v Beograd.

Raztovarjanje železne rude za visoke peči železarnе v Sisku je modernizirano

ODMEV NA GOVOR PREDSEDNIKA TITA V PAZINU

Vsak pravi Tržačan je prisrčno pozdravil govor predsednika Tita

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 15. junija. — Več sto Slovencev iz angloameriške cone STO, ki so se večeraj udeležili slovesne proslave desetletnice osvoboditve Istre v Pazinu, je navdušeno od Pazina do Trsta komentiralo govor tovariša Tita. Stevilni med njimi so se udeležili že lanske proslave desetletnice slovenskih brigad in so se tako vnovič srečali s svojimi tovariši iz narodnoosvobodilne vojne, s katerimi so se skupno borili proti fašizmu in za osvoboditev Trsta.

Velik del prebivalstva angloameriške cone STO se je oddahnil po odločnem govoru predsednika Tita, zaradi številnih vzemirljivih vesti, ki so jih objavljali predvsem v Italiji, o prihodu italijanskih karabinerjev, o novih koncesijah italijanski vladi in o mnogih drugih groznjah, ki so neposredno prihajale iz Italije ali pa jih je objavljali italijanski tisk. Stevilni poudarjajo, da po tem govoru ne bi smelo biti Tržačana, ki ne bi pozdravil predloga, da je treba vprašanje rešiti v korist tržaškega prebivalstva.

Ljudje, ki pravilno ocenjujejo napore Jugoslavije, ki se v naporu za aneksionističnimi zahtevami italijanske vlade zavzema za stvarno rešitev upoštevaajo pravice prebivalstva STO, poudarjajo zlasti po nedeljskem govoru maršala Tita, da Trst sploh ne bi bil kamen spotike in nesoglasij, če bi Italija pokazala toliko dobre volje, kot je do slej Jugoslavija. M. Petrinč

Turški časopisi soglašajo, da balkanski pakt ne bo oslavljen

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Carigrad, 15. junija. Današnji turški tisk je posvetil največjo pozornost govoru maršala Tita v Pazinu. Vsi časopisi poudarjajo na prvih straneh, da je Tito govoril o notranjih vprašanjih Jugosla-

Razstava jugoslovanske grafike v Atenah

Atene, 15. jun. — Danes popoldne so v dvorani atenske umetniške akademije v navzočnosti velikega števila grških umetnikov, kritikov, kulturnih in javnih delavcev odprli prvo razstavo »Sto del sodobne jugoslovanske grafike«. Mnoge navzoče osebnosti so izrazile mnenja, da priča ta razstava o solidni ravni grafike v Jugoslaviji ter da je še posebno zanimiva zato ker so na njej zastopana dela vseh smeri.

vije, o odnosih s Sovjetsko zvezo in zahodom ter o Trstu.

Neodvisni »Džumhuriet« objavljajo pod naslovom »Maršal Tito je izjavil, da se Jugoslavija ne bo izneverila svojim zaveznikom« tisti del iz govora predsednika republike, ki pravi, »da želi Sovjetska zveza zboljšati svoje mednarodne odnose, moti se pa, če misli, da bo lahko razbila balkanski pakt.«

Izvečke iz govora maršala Tita prinaša časopis »Jeni Istambul« pod naslovom »Balkanski pakt ne bo oslavljen«. »Nasmešek Rusov ne zadošča, da bi jim verjeli.«

Časopisi objavljajo na vidnih mestih tudi tiste dele govora, ki se nanašajo na jugoslovansko stališče o Trstu, pri čemer navajajo, da izidj italijanskih volitev, ki niso De Gasperiju prinesli pričakovane večine, kažejo, da ni mogoče upati, da bo Italija vodila spravljivo politiko glede Trsta. Z. P.

Newyorški tisk citira predsednika Tita na prvih straneh

New York, 15. junija (Tanjug). Vodilni newyorški časniki so objavili na svojih prvih straneh obširna poročila o govoru, ki ga je večeraj imel maršal Tito na proslavi v Pazinu. Radio in televizijske postaje so v svojem davšnjem pregledu najpomembnejših vesti posvetile največ prostora maršalovemu govoru.

Komentarji newyorškega časopisa poudarjajo zlasti to, da je predlog sovjetske vlade, naj bi iz-

menjali veleposlanika, velika zmaga Jugoslavije.

Casopisna poročila prav tako navajajo tisti del govora, ki se tiče vprašanja Trsta in jugoslovanskega predloga o kondominiju.

Komentar francoskega tiska

Pariz, 15. junija (Tanjug). — Današnji pariški tisk posveča veliko pozornost govoru predsednika Josipa Broza-Tita, ki ga je imel na proslavi v Pazinu. Listi priobčujejo na prvih straneh dela Maršalovega govora. Posebno poudarjajo tisti del, ki pravi, da Jugoslavija ne bo spremenila svoje politike in sodelovanja z zahodnimi državami, in da nihče, niti Sovjetska zveza, ne more oslabiti ali uničiti nedavno ratificiranega balkanskega pakta med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo.

Britanski tisk o tržaškem vprašanju

London, 15. junija (Tanjug). Vsi današnji londonski časniki so objavili v daljših ali krajših izvlečkih večerajšnji govor maršala Tita na proslavi 10. obletnice osvoboditve Istre v Pazinu.

»Times« obravnava dejstvo, da bosta Jugoslavija in Sovjetska zveza prvič po letu 1948 izmenjali veleposlanike in glede tega navaja Maršalove besede, da ne veruje, da bo Sovjetska zveza kdaj koli sposobna opravičiti vse tisto kar je storila Jugoslaviji. Časnik potem omenja jugoslovanski predlog o kondominiju in med drugim navaja Maršalove besede, da je to najstvarnejša rešitev tržaškega vprašanja.

V podobnem tonu piše tudi »Manchester Guardian«, »Daily Telegraph« in »Daily Herald«.

Pristanek na imenovan e veleposlanika Sovjetske zveze v Jugoslaviji

Beograd, 15. junija. — Večeraj so v državnem sekretariatu za zunanje zadeve sporočili, da je zunanji minister vlade ZSSR g. V. M. Molotov pozval 6. junija odpravnik poslov veleposlanništva FLRJ v Moskvi Dragoja Djuriča. Gospod V. M. Molotov je predlagal izmenjavo veleposlanikov med FLRJ in ZSSR in v imenu sovjetske vlade zaprosil za pristanek za g. Vasilija Aleksejeviča Valjkova, veleposlanika v zunanjem ministrstvu Sovjetske zveze.

V odsotnosti državnega sekretarja je državni podsekretar za zunanje zadeve Bogdan Crnobrnja pozval večeraj odpravnik poslov sovjetskega veleposlanništva v Beogradu g. Grigorija Prokofijeviča Snjukova in mu v imenu vlade FLRJ sporočil, da je jugoslovanska vlada sprejela predlog sovjetske vlade za iz-

menjavo veleposlanikov in pristala na imenovanje g. Vasilija Aleksejeviča Valjkova kot veleposlanika ZSSR v Beogradu. V državnem sekretariatu za zunanje zadeve FLRJ večeraj ni bilo mogoče zvedeti, koga bo predlagala jugoslovanska vlada vladi Sovjetske zveze za veleposlanika FLRJ v Moskvi.

Novi sovjetski veleposlanik v Beogradu g. Vasilije Aleksejevič Valjkov je inženir ekonomije. V zunanje ministrstvo Sovjetske zveze pa je prišel leta 1939. Od leta 1942 do 1945 je bil svetnik veleposlanništva ZSSR v Londonu. Junija 1945 pa je prevzel dolžnosti veleposlanika Sovjetske zveze na Nizozemskem kjer je ostal do leta 1949. Od tod je odšel za veleposlanika v zunanje ministrstvo ZSSR, kjer je ostal do sedanjega imenovanja.

UREDBO O PLAČAH NAPAČNO RAZLAGAJO

Ljubljansko gradbeno podjetje »Tehnik« je v zadnjem času zapustilo okrog 80 delavcev. Čeprav je v tem letnem času vsako leto zapustilo delo nekaj polkmetov, ki odhajajo na košnja in druga poljska dela, je to število letos vendarle preveliko. Na odhajoče delavce je precej vplivalo napačno tolmačenje uredbe o davku na plačni sklad. Namesto, da bi upravniki aparat podjetja »Tehnik« prikazali pravi namen uredbe, jo je tolmačil tako, kakor da gre za hud udarec proti delavcem. PODOBNO JE BIL O PODJETJU »Slovenija ceste«, na gradbišču »Grad«, kjer je knjigovodja govoril delavcem, da je sedanja uredba znižala njihove tarifne postavke za 21 % in da bodo plače zdaj za toliko manjše, ne da bi hkrati pojasnil, kako se bo računalo s plačami za najnižje kategorije.

Tako enostransko prikazovanje uredbe je povzročilo, da nekateri delavci zapuščajo delo in odhajajo bodisi na kmete, kjer bodo v košnji in žetvi trenutno morebiti bolje zaslužili (čeprav bodo potem ostali morda brez primerne plače), bodisi na svoje domove in na druga dela.

V Republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev sodijo, da se to ne dogaja samo v Ljubljani. Tudi podoba nekaterih podjetij v drugih krajih napačno razlagajo uredbo, pri čemer zasledujejo posamezniki svoje cilje. Po eni strani hočejo s pomočjo kolektivov, ki naj bi po takih ugotovitvah javno sprežovali, doseči olajšave za svoja podjetja, z druge strani pa nekako pripraviti delavce, ki imajo najnižje plače, da bi bili ob novi spremembi plač zadovoljni z isto razliko v plači, kakor delavci najvišjih kategorij.

Posledica takega tolmačenja je tudi ta — čeprav objasnjevalci morda to ne želijo — da delavci potem pogosto iščejo krivdo za obdajanje plačnega sklada samo v Ljubljani in Beogradu, ne pa v proizvodnji in v ekonomskem položaju, ki je narekoval uredbo.

K. M.

Mladina bo bolje letovala

Čeprav je bil ustanovni občni zbor Počitniške zveze Jugoslavije šele pred nekaj meseci, je organizacija pridobila že nad 80.000 članov in si ustvarila pomemben gnotni temelj. Studentje, dijaki in njihovi vzgojitelji so pozdravili ustanovitev Zveze, ker pomeni njen program uresničenje njihovih težnj.

Počitniška zveza skrbi, da bi šolarji čim bolj preživeli poletne in zimske počitnice. Prireja ekskurzije, na katerih se bodo dijaki in študentje bliže seznanili s kulturnim in političnim življenjem, naravnimi lepotami, zgodovinskimi znamenitostmi, gospodarskim

bogastvom in graditvijo v raznih krajih naše domovine. Hkrati jim je omogočila, da lepše preživijo počitnice in si razširijo krog prijateljev in znancev. Kolektivno življenje razvija pri mladini predvsem tovarištvo in druge pozitivne lastnosti, a potovanja in izleti ji privzgojajo odpornost in trdnost.

Ob polnem razumevanju organov ljudske oblasti je Počitniška zveza zagotovila članstvu zelo ugodne pogoje za izkoriščanje počitnic v letošnjem letu. Ravnateljstvo železnice je odobrilo 75-odstotni popust za skupinska potovanja članov Počitniške zveze (za najmanj pet članov). Po vsej državi so organizirali omrežje informacijskih središč in sprejemališ, zagotovili pa so tudi šte-

vilna letovišča v vseh republikah na Vlasini pri Dečanih, na Pališkem jezeru, Testeri, Durmitorju, Zlatiboru, Makarski, Zadru, Dubrovniku, Cabru, v Subotici, Splitu, na Boračkih jezerih, v Ohridu itd.). V večini mest in v značilnih turističnih krajih so sprejemni centri, kjer se bodo lahko dijaki, študentje in njihovi profesorji mudili od 3 do 5 dni.

Mnoge družine Počitniške zveze so pripravile potovalne načrte. Glavni odbor Počitniške zveze Hrvatske bo n. pr. priredil potovanje v Zagreb, na Reko, v Zadar, Split ter na Plitvička jezera. Zlasti Planinska zveza Slovenije je pripravljena pomagati Zvezli. Dijakom in študentom bo dala na razpolago znaten del prostora v svojih domovih.

Nedavno je Centralni odbor Počitniške zveze Jugoslavije izdal bilten s podrobnimi obavestili o organiziranih potovanjih in o možnostih za uporabo omrežja sprejemališč in letovišč.

D. Bo

Pisma uredništva

Ali se je v železniškem prometu kolo napredka ustavilo?

Tovariši uredniki! Nisem med tistimi, ki mnogo potujejo po železnici; v dveh mesecih sem se peljal trikrat. Toda ne vem, ali imam tako smolo ali kaj: potovanja me je vselej spravilo v tako slabo voljo, da sem zabavljal in preklinjal, čeprav ni to moja navada. Če sem med tistimi redkimi, ki se jih drži smola, naj mi uprva železnice oprostijo. Vendar se mi zdi bolj verjetno, da je kaj takega že večkrat doživela večina potnikov.

Ni še dva meseca od taktak, ko sem se peljal z dopoldanskim vlakom iz Postojne proti Ljubljani. V Borovnici se je vlak ustavil, potem pa se dobro uro ni več premaknil. Zamuda? Seveda — s to besedo skuša vsak železničar opravičiti zastoj v prometu. Toda zdaj, v drugi polovici 20. stoletja hi

di to, zakaj je prišlo do tako dolge zamude. Pa nam je napoved nekdo pojasnil, da se je nekje pri Preserju vlak utrgal. To je torej povzročilo zamudo. Vlak utrgal... v drugi polovici 20. stoletja...

Pred kakšnimi tremi tedni sem se namenil v Zagreb. Na tej progi se mi zdi najprikladnejše potovanje s tako imenovanim pospešenim vlakom, ki odhaja iz Ljubljane — tako namreč piše v voznem redu — točno ob osmih. Kupil sem torej vozni listek za ta vlak in stopil na peron, od tam pa v vagon. Ura je bila osem, četrt na devet, pol desetih, tri četrt na deset... naš vlak pa je še zmerom stal na peronu. Napoved je uradni napovedovalec po zvočniku oznanil:

»Potnike za Zagreb se prosi, da stopijo v garnituro.« Čeprav se tak jezik zdi Kranjcu nekoliko čuden, so ljudje vseeno vstopili v »garnituro«. In vlak je odpeljal. Toda glej vruga! Nekje v Mostah se je spet ustavil in spet smo čakali. Ura je bila pol desetih... deset, vlak pa je še vedno stal kakor prilepljen. Ljudje so kleli in spravevali sprevednika, kaj to pomeni. Ta pa se je držal modro in odgovarjal samo s kratkimi »ne vem«. Napoved se mi — kakor tudi precej drugih Ljubljancev — minila potrpečljivo, pa sem zapustil »garnituro« in ubral pot proti domu. (Kaj bi sicer počel, ko bi bil moral že ob osmih službeno odpotovati!) Na peronu mi je neki železničar takole pojasnil zamudo: »Zaradi tistega vagona, ki se je iztržil, pa res ne bi bilo treba toliko časa čakati.« — Koliko časa je vlak še čakal, ne vem, ker sem zapustil kolodvor.

Ondam pa sem se peljal v Tržič. Vlak iz Kranja proti Tržiču je odšel z zamudo, ki sicer ni bila tako velika kakor v prejšnjih dveh primerih, toda pozornost potnikov je vzbudil prepričan železničarji, ki so odpremljali vlak. Tako so se kregali — ne vem, zakaj — in mahali z rokami, da mi je kar sapo zapiralo.

Po vsem tem si drznem vprašati organe upravljanja na železnici: »Ali je naš železniški promet v pol stoletja kaj napredoval?« Zdi se mi, da ne.

Franjo Godec

Poskusili bodo brez nakupovalcev

Sabac, 14. junija

Ker niso mogli preprečiti zlorab nakupovalcev raznih podjetij v pocerškem okraju, so se v Sabcu posvetovali s predstavniki podjetij, ki odkupujejo žito in druga živila. Na sestanku so sklenili, da lahko podjetja organizirajo odkup brez nakupovalcev, ker so organizacijsko trdna in imajo dovolj embalaže, prevoznih sredstev in skladišč. Namesto nakupovalcev bodo v večjih mestih okraja ustanovila podjetja odkupne postaje s stalnimi službenicami. V manjših mestih bodo imeli svoje centrale, ki bodo s pogodbami brez posebnega kupovanja vezali prodajalca s podjetjem. Ljudski odbor pocerškega okraja bo proučil možnost organiziranja stalnih tržnih dni tudi v vaseh, ki ne bodo imele odkup-

nih postaj. Tako bi posrednike popolnoma izključili.

S tem sklepom bodo seznanili vsa odkupna podjetja v Podrinju. Če bo potrebno, bodo imeli skupni sestanki predstavnikov ljudskih odborov odkupnih podjetij, trgovinskih zbornic in vseh podrinjskih okrajev.

Lj. Zunič

POJASNILO

V članku in vendar visoko maržo v trgovini, ki smo ga objavili v številki z dne 8. t. m., je bilo med drugim navedeno, da je podjetje za odkup surovih kož zadnje mesecce plačevalo goveje surove kože povprečno po 120 din. prodajalo pa po 180 din. Na željo podjetja »Koteks« v Ljubljani pojasnjujemo, da mora podjetje iz razlike med nakupno in prodajno ceno kriti kolo po slani teži, ki znaša po jugoslovanskem standardu 12 do 14%, in pa davek na promet proizvodov v višini 25% prodajne cene.

Žrebanje V. kola obveznic II. ljudskega posojila

I.

Amortizirane so obveznice naslednjih števil v vseh serijah:

156	239	229	778	248	656	876	289
497	519	223	682	420	486	837	204
20	70	277	655	797	920	557	467
666	540	411	112	569	274	747	320
431	321	286	577	628	684	806	69
279	184	413	574	471	944	327	671
718.							

II.

Dobitke po 2000 din so dobile vse serije s sledečimi številkami:

289 411 778 467 223.

Dobitke 5000 din so dobile obveznice s številko 69 v vseh neparnih serijah.

Obveznico 10.000 din je dobila številka 2791 v naslednjih serijah:

3962 1307 6269 1911 3455 59 3954 176 2020 3308 3417 555 1256 2928 34 1777

Obveznice 10.000 din je dobila št. 2791 v naslednjih serijah:

3962 1307 6269 1911 3455 59 3954 176 2020 3308 3417 555 1256 2928 34 1777 4817 4352 2716 3273 246 1817 569 126 5817 2164 61 3422 3688 4644 6402 6151 2714 1742 3710 895 3890 6372 5841 1945 5101 3604 2562 4581 1515 5029 5689 1590 1104 1540 1004 518 2518 3774 3151 6257 2283 3036 3955 2957 1789 5633 3215 4457 6178 1252 5621 3975 5465 5165 2052 827 5871 4026 5557 3354 2119 5395 5464 3729 4413 10 3334 1780 4040 3214 1714 275 1407 2451 3772 1573 4379 4165 6358 2948 2541 4535 4514 780 724 3565 646 3128 283 3043 2110 3252 4988 4691 5594 1239 485 1021 1418 276 4776 1465 424 3087 4020 1736 4137 1207 2859 2086 2707 5680 3598 4845 4669 6249 3757 2081 3638 466 5741 5727 2849 1559 4116 4886 3856 1391 5137 1178 5733 5683 4323 1479 1866 3084 605 141 548 3641 1566 5069 2997 6355 2789 5564 6566 2395 598 6266 1976 5138 5161 2627 2295 1172 4096 3079 5615 6504 2605 5549 1232 6543 4236 5815 915 6424 127 5977 218 2450 419 5807 5163 4863 2137 4380 2286 2016 4434 1573 2170 884 5916 573 76 3501 5652 3726 1081 5862 4304 4703 1497 4136 5112 6265 3941 3180 4852 1420 1586 3597 4392 845 2816 1487 3512 2485 1008 4766 4571 4210 101 3362 6590 4515 2545 6173 3607 6526 2414 6345 2811 6457 4749 5698 2690 745 852 4775 6227 571 4826 4949 5185 3032 1994 5852 3385 5058 6472 1243 3209 5991 123 1371 967 3297 5958 3855 3834 3202 2955 4428 5957 236 277 1641 1522 4203 398 3558 1592 322 2528 1725 2018 3448 5677 578 1588 247 103 6378 2642 2979 5174 5955 4059 5451 5024 2781 2666 2668

Preskrba mirnodobnih invalidov

Beograd, 14. junija. Danes je bila v Beogradu ustanovljena Sekcija mirnodobnih vojnih invalidov Jugoslavije, ki so bili s prejšnjim odlokom izločeni iz Zveze vojaških vojnih invalidov. Čeprav se ta organizacija šele ustanavlja, v glavnih mestih ljudskih republik že delujejo sekcije mirnodobnih invalidov. V Srbiji, Hrvatski, Sloveniji in Crni gori je registriranih že nad 3200 mirnodobnih invalidov. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo blizu 300 delegatov iz vseh ljudskih republik.

Večina govornikov na občnem zboru je poudarila problem gnotne preskrbe mirnodobnih invalidov, ki so bili z uredbo o ureditvi invalidskih prejemkov, uveljavljeno lani junija, po krivici prizadeti. Zato zdaj v pristojnih organih Zveznega izvršnega sveta pripravljajo pravne predpise, s katerimi bodo to vprašanje uredili in zagotovili gnotno preskrbo mirnodobnih vojnih invalidov.

ZGLEDNA POBUDA ČLANOV SOCIALISTIČNE ZVEZE

Zagubica, 15. junija.

Organizacija Socialistične zveze delovnega ljudstva homoljskega okraja so na predvolilnih konferencah temeljito obravnavale in razlagale uredbo o reorganiziranju kmečkih delovnih zadrug in zakon o zemljiškem skladu. Tako so člani laže razumeli te predpise in ukrepe, ki omogočajo velik razvoj kmetijske proizvodnje, zadrževanje revnejših in srednjih kmetov in ustvarjanje socialističnih odnosov na vasi. Obravnavali so politična in kulturnoprosvetna vprašanja, nato pa so sklepali o pomoči zveze komunalni graditvi. Tako so osnovne organizacije v vaseh Lipa, Medvedice, Selštu in Milanovu sklenile končati gradnjo osnovnih šol, nove pa zgraditi v Leskovu, Breznici in Bliznjaku. Poleg šole v Suvom dolu bodo zgradili tudi higiensko umivalnico in poslopje za dijaško kuhinjo.

Osnovne organizacije v Trepolini, Ribaru in Jaskovi, bodo izkoristile vodno silo potokov in elektrificirale svoje vasi. Zidavo male centrale bodo finansirali iz mestnih prispevkov in pomoči poljedelske zadruge.

Izvoz češenj iz Slovenije

Ljubljana, 15. junija.

V Sloveniji obirajo te dni zadnje češnje za izvoz. Dve glavni podjetji »Slovenija-sadje« iz Ljubljane in »Rastlina« iz Nove Gorice sta jih doslej izvozili 1250 ton, največ v Avstrijo in Zahodno Nemčijo, precej pa tudi v Švico, Anglijo in Nizozemsko.

V glem ko se bliža izvoz češenj koncu, se podjetje »Slovenija-sadje« že pripravlja na izvoz borovnic, ki se bo začel že ta teden. Zaradi pomladne slane se bo leto zakasnili za deset dni in v primerjavi z lanskim letom bomo letos izvozili približno za 30% manj borovnic. Izvozili jih bomo kakih 300 ton, predvsem v Anglijo in Švico, nekaj pa tudi v Trst.

Največji povojni donos žita v Makedoniji

Skopje, 15. junija. (Tanjug).

Prvi podatki o letošnji žetvi v Makedoniji kažejo, da je letošnji donos za 70% večji od najvišjega povojnega donosa v letu 1951. Pridelovalci žitornih krajev Makedonije pričakujejo, da bodo dobili 14 do 16 metriskih stotov na hektar. V Strumškim okraju pa pričakujejo povprečni donos 2000 kg na hektar. Odlično uspevajo tudi ostali posevki, zlasti koruza, riž, tobak in bombaž.

Spomini na Veselina Maslešo

»Takah ljudi ni mnogo...«

Pred desetimi leti je na Sutjeski padel Veselina Masleša, eden najumnejših predvojnih marksistov v naši državi in prvi urednik krajske »Borbe«. Priobčujemo dva kratka odlomka iz dnevnika, napisana po beležkah iz tistih dni, o smrti Veselina Masleše. Prvi je izpod peresa tovarišice Mitro Mitrovič, drugi pa tovariša Rodoljuba Colakoviča.

Fo celo uro trajajoči bitki je iznenada nastala tišina, mučna kakor zmeraj po strašnem bobnenju. Razvile so se tri kolone v tri smeri, da bi lahko vsaj ena izmed njih poročala o usodi drugih dveh. Nazaj ni bilo poti, treba je bilo iti naprej, toda kam naprej?

Po bitki smo šli v levi koloni v gosjem redu, tesno skupaj, skozí gozd. Zdj smo videli, da je gozd zelo lep. Ko si prišel na plano, si ponekod videl Sutjesko in zeleno dolinico ob njej. Ljudje so iznenada malone onemeli kakor otroci, ko po burni igri poležejo od utrujenosti. In tisti, ki je malo prej na ves glas klical »Hura, tovariši«, je utihnil spričo dogodka, pa tudi od jeze, da bo to tišina znova presekala krik, proti kateremu nihče ne bo mogel dvigniti roke.

Na stotine ljudi je dolge dneve živelo ob Pivi, napetih živcev in sil, da bi našli pot po kateri bi prodrli vojska in ranjenci. Več dni so iskali izhoda, na stotine ranjencev se je plazilo po strmih stenah, padalo in si lomilo utrujene kosti, p so izdihnil, ko je bilo treba premagati še eno oviro. Se eno oviro, toda kakšno! Od nespešnosti motnih oči, od nespešnosti in bitke utrujenih obrazov, modri od svinca in jutranjega hlada, borci zdaj komaj hodijo. Malo manjka, da ne ležejo ob poti, da v smrti nevarnosti za hip ne zaspe. Sijem. koliko ranjencev gre z nami. Vse vesel ugotovim, da so med nami celo tisti, ki smo jih tam na Pivi komaj še šteli med žive. To je celo podobno zmagi. Z bolesto radostjo se drug drugemu smehljajo. Kako lepo in toplo je človeku v tem mračnem gozdu, kamor sonce nikoli ne posije! Bitke na Ozrenu in na »cervti« ranjenci iz naše vojske, pa tudi noben vojak ne bodo nikoli pozabili.

Znova na Sutjeski

Ko da je vojska izginita. Skupina kakih sto mož je ves dan in vso noč hodila po gozdu. Treba je priti na plano in pogledati, kje smo. Nad nami je samo nebo, okrog nas tišina. Kje je sovražnik, davišnji sovražnik? Ponoči se vali kamenje izpod nog, noge pa so že tako trudne, da pri hoji ne moreš več paziti. Samo da bi minila noč, potem tako ne bomo smeli naprej, pa si bomo odpočili in malo zaspali. Zjutraj smo iskali zavetišče, da bi ostali v njem čez dan, pa nihče ni bil vesel, da sovražnika nikjer ni bilo. Saj smo vedeli, da mora biti tu celo zelo blizu. Najbolje pa je, če več, kje je sovražnik.

Ves dan sedimo v gozdiču in fantje večidel spe. Nad nami je kakih deset metrov visoka stena. Natanko pod njo smo. Nad nami zaživlja Nemeč. Tik nad Sutjesko smo, pravijo izvidniki, ki ne gredo niti deset metrov pred nami.

Pripravljamo se, da bi ponoči spet prekorčili Sutjesko, da bi šli nazaj po isti poti. Fod seboj slišimo težke korake. Tudi tam so Nemeč. Nekomu šine v glavo misel, da bi bilo za vsak primer dobro uničiti o sebi vse podatke: vse beležke, fotografije, da Nemeč ne bi v svojih časnikih na dolgo in široko pisali, koliko so nas »unicili«. Vesa Masleša zbija šale, kako bo kakemu Nemuču prišla v roke njegova »slajka«, katere se je veselil kot otrok, na katero je bil ponosen kot na najnovejšo delo tehnike, ko so mu jo podarili borci neke brigade.

Spet se kruši kamenje izpod nog in v tihi noči se silnim trusem valj v Sutjesko. Sutjeska je tu, spet nam grozi s svojimi divjimi hudourniki. Takoj je treba zabresti v njo, brž ko se ji približas, brez premišljanja, samo nagli prehod nam lahko zagotovi uspeh. Na ozkem bregu se ne smemo nagnesti. Hladno je. Z desne strani, kakih dvajset metrov daleč, udari po nas mi-

traljeski rafal. Ou Suhe, z mostu Mar je tako blizu? Bombaši pa ga niso mogli zavzeti. Sutjeska ni globoka reka, tu je moral biti tudi prehod, pa so ga nekoč zasule skale in voda se zdaj poigrava in skače okrog njih. Nam pa ni do tega poigravanja, saj komaj premagujemo ta krš. Z rokami se oprijemljemo trtega kamenja. Bolj ko valovi nas zasipajo rafali. Razprostrmo roke in Vesa izpusti roko nekoga ali nekdo njegovo. In nič več ga nisem slišal, ne čutil njegove roke.

In vso noč smo skozí gozd ob nemških bunkerjih, ko je Nemeč na vsakih 200 metrov zaklical svoj nemški »stoj«, tiho, polglasno klicali Veso, pa ga nismo priklicali. Vsi smo izgovarjali njegovo ime vso noč, ker se je lozinka glasila, »Vesa — Milutin«. Niti vedeli nismo, da ga pokopavajo in vendar je bila po tisti strašni noči njegova pogreba svečanost dostojanstvena, kakor malokatera. Vso noč so suha usta njegovih znanih in neznanih tovarišev izgovarjala njegovo ime.

Srečala sva se v Vladom Dediđerom, ki je prišel danes iz štaba Druge divizije spet na delo v Vrhovni štab. Vlado je bil v Peti ofenzivi nevarno ranjen. Toda hujska od rane je izguba žene Olge, naše dobre tovarišice, ki je padla ob proboju kot zdravnik Druge divizije. Lado jo je sam pokopal na Romaniji. Pripravljuje mi o tem in komaj zadržuje solze. Možno prenaša svojo bolest. Od njega sem zvedel, da nam je Peta ofenziva iztrgala več odličnih tovarišev, med njimi Savo Kovačevića, Veso Maslešo in Borisa Kovačevića.

»Moj Ročko, kakšni ljudje so padli pravi otožno. In res ni fraza, ko pravimo, da je naša zemlja prepojena s krvjo naših najboljših sinov in bčera.

Poslušam ga in žalostnega srca mislim na našega nepozabnega in plemenitega Veso. Spomnil sem se njegovih zadnjih pogovorov na pomlad leta 1941 v Beogradu, kjer sem ga po prihodu iz Bosne obiskoval. Oba sva čutila, da bo vojna vibra kmalu zajela tudi našo deželo. Razpravljala sva o tem, še bolj pa o njegovih delih »Mladi Bosna« in »Svetozaru Markoviču«, ki ju je pisal in si prizadeval dokončati ju, preden bi izbruhnila vojna. Njegova smrt je za našo deželo velika izguba, ki jo bomo težko preboleli, ker v naši Partiji ni mnogo takih ljudi, kakor je bil Vesa.

IDEJA M'RU in človečanskih pravic nas druží

Z občnega zbora Društva za združene narode

Ljubljana, 16. junija. Včeraj popoldne je imelo Društvo za združene narode za LRS redni letni občni zbor. Namesto poročila predsednika dr. Jožeta Potrča, ki se mudi v inozemstvu, je imel uvodni referat dr. Makso Snuderl. Razčlenil je naloge, ki jih ima Mednarodna federacija za združene narode in naloge, s katerimi se bavijo društva ter organizacije v posameznih državah.

Nič čudnega, da so se društva za združene narode s svojim programom v naši državi trdno zasedrila v vseh republikah ter jih druží zveza, ki ima svoj sedež v Beogradu. Glede društva v Sloveniji je tajnica Majda Golobova v svojem poročilu povedala, da je v Sloveniji skupno 1185 individualnih članov in 14.723 članov, ki so organizirani preko svojih kolektivov. V mnogih mestih, kot Jesenice, Trbovlje, Novo mesto, Slov. Bistrica, Kočevje že delujejo podobni, treba pa jih bo razširiti še po ostalih krajih ter pritegniti v članstvo zlasti delavce. Tudi čitalnica v Ljubljani na Cankarjevi cesti ljudem še ni dosti znana in se je še vse premalo poslužuje. Dostoj je društvo skrbelo zlasti za razna predavanja o delovanju OZN ter pripravljalo proslave za dan OZN in za dan človečanskih pravic.

Velika škoda je, da je na zbor društva, ki ima tolikanj pomemben in plemenit program, prišel le majhen del članstva. Se celo iz Ljubljane se ga velika večina ni udeležila, iz ostalih krajev pa je poslal delegata samo pododbor Trbovlje. Zato tudi diskusija po poročilih ni bila dolgotrajna

Statut Niša obravnavajo

Niš, 15. junija.

V Nišu so začeli prve dni junija javno obravnavati osnutek mestnega statuta. Javne razprave so bile že v Društvu pravnikov in v obeh svetih MLO. Pripombe svetov MLO so že poslali komisiji, ki sestavlja osnutek v razpravi sodelujejo tudi druge družbene organizacije in mnogi meščani. Komisija ga bo potem dokončno revidirala in poslala Izvršnemu svetu republike.

KAKOR V LETIH FASISTICNE OKUPACIJE

Rim si prizadeva s kolonizacijo spremeniti narodno strukturo cone A

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 15. junija. — Razen dveh milijard lir, ki jih je v britansko-ameriški coni STO do sedaj vložila za kolonizacijo priseljenskih Italijanov ob slovenski obali in po slovenskih naselbinah, je italijanska vlada tudi letos investirala približno enako vsoto za nove naselbine in za razširitev starih. Naseljevanje italijanskega prebivalstva v letih med obema vojnama, predvsem pa po drugi svetovni vojni, je zavzelo tak obseg, da se je v posameznih slovenskih krajih popolnoma spremenila nekdanja narodna struktura.

Eden izmed značilnih primerov italijanskega naseljevanja so stari slovenski kraji na območju današnje občine Devin-Nabrežina. Kakor pripovedujejo tamkajšnji Slovenci, je v začetku našega stoletja živela v Devinu našega stoletja družina. Okoli leta 1910 je bilo v Devinu razen 3878 starih slovenskih naseljenčev tudi 375 Italijanov. Danes pa je v Devinu že 1500 Italijanov. Današnja italijanska kampanja za spremembo narodne strukture slovenske obale ni prav nič manjša, kot pa je bila v letih fašistične okupacije. Medtem ko so fašisti v teh krajih z zakoni in različnimi ukazi prepovedovali uporabo slovensčine in vse Slovence razglasili za Italijane, pa danes namesto tega grade v slovenskih naselbinah italijanske kolonije in stanovanjske bloke za nove italijanske priseljenke.

Do sedaj so že zgradili ali pa še grade take naselbine v Sv. Križu, Proseku, na Občinah in pri Devinu. V tržaških predmestjih rastejo celi stanovanjski bloki, ki jih grade zaradi stanovanjske krize, vendar pa naseljujejo v njih skoraj izključno italijanske priseljenke. Te bloke grade zlasti v tistih delih Trsta, ki so imeli svoječasno slovensko večino, n. pr. pri Sv. Ani, na Greti in pri Sv. Ivanu.

V slovenski vasi Stivanu so lani zgradili naselbino za italijanske ribiške družine, ki prej niso živeli v tej coni. Sedaj pripravljajo na istem območju, to je v obalnem pasu med Devinom in italijansko mejo, graditev naselbine še za kakih 400 priseljenskih družin. Slovenski domačini, ki jih razburjajo te graditve, opozarjajo, da bodo ostali, če se bodo graditve nadaljevale z istim tempom, kmalu v manjšini. Ze danes dajejo številne table in napisi v italijanski, če potujejo po slovenskem zaledju Trsta, popolnoma napačno sliko o nacionalnosti prebivalstva, ki tu živi. Slovenskih krajev nič več ne imenujejo s starimi imeni.

Dvojezične napise, za katere so se Slovenci tako vztrajno in odločno borili leta 1952, so odstranili ob vhodih v njihove kraje in z njihovih hiš ter jih zamenjali z italijanskimi. Vsi protesti, zahteve, resolucije pa tudi posredovanja Slovencev pri obojestranski vojaški upravi so do sedaj ostali brez uspeha.

Italijanska kolonizacija se še nadalje širi in zajema vedno več prostora v slovenskih naselbinah med italijansko mejo proti britansko-ameriški coni STO pa vse do samega Trsta in dalje proti Zavržam in demarkacijski črti med cono A ter jugoslovansko cono STO.

M. Petrič

OB RAZGOVORIH V PAN MUN JOMU

Pogajanja pred zaključkom — na frontah srdite bitke

Pan Mun Jom, 15. jun. (AFP). Danes so generalštabni oficirji obeh vojskujocih se strank nadaljevali tajne sestanke. Baj je dokončna redakcija sporazuma o premirju domala končana.

Medtem se bosta danes sestali mešani delovni skupini, ki se ukvarjata z določanjem demarkacijske linije in s podrobnostmi glede izmenjave ujetnikov.

Radio Peking je davi javil, da teko panmunjonski razgovori brez zastoja in da je bil dozvojen nov napredek. Zastopnik Združenega poveljstva je danes odklonil odgovor na vprašanje, kdaj se bosta sestali glavni delegaciji, da bi odobrili besedilo sporazuma o premirju.

Vnela se je ena največjih in najsrdečjih bitk v zadnjih dveh letih. Na vsem korejskem bojišču skušajo kitajsko-severnokorejske sile te zadnje dni vojne izkoristiti, da bi zboljšale svoje položaje in potisnile enote Združenega poveljstva z nekaterih strateško najvažnejših vrhov.

Nad 20 tisoč vojakov v valovih napada položaje Združenega poveljstva. Poročajo, da so kitajsko-severnokorejske enote na vzhodnem delu fronte prodirle dve milj v južnokorejsko obrambno črto. Prav tako skušajo osvoboditi nekatere vrhove na osrednjem delu bojišča.

Najhuji napad v letošnjem letu so na 10 km dolgi črti minulo noč izvedle kitajske sile na vzhodnem delu osrednjega bojišča. Kakor kaže, skušajo Kitajci vzlic odporu južnokorejskih divizij prodrati na jug v dveh smereh.

Severnozahodno od Kumhve so se južnokorejske enote vso noč uspešno upirale nasprotnikovim napadom. Ameriška III. divizija je z jurišem ponovno zavzela položaj »Harry«.

Severnokorejski radio Pjongpiang je danes obtožil Združenega poveljstva, da je okrepilo bombardiranje Severne Koreje, »čeprav je premirje pred vratmi«. Radio je tudi trdil, da so bila ob bombardiranju uničena mnoga poslopja zgodovinskega pomena.

Južnokorejski delegat na pogajanjih v Pan Mun Jomu, general Čuk Duj Sin, ki že kakih deset dni bojkotira sestanke delegacij za sklenitev premirja, je danes izjavil, da južnokorejska vlada upa, da bodo ZDA odgovorile podpis sporazuma o premirju na Koreji, dokler predsednik južnokorejske republike Sing Man Ri ne bo predlagal »boljšega načrta«.

Sing Man Ri obtožuje novinarje

Seul, 15. junija (AFP). Južnokorejsko ministrstvo za informacije je danes objavilo izjavo predsednika Južne Koreje Sing Man Rija, ki dolži tuje novinarje, da so širili neugodne vesti o Južni Koreji. Sing Man Rij poudarja, da so ga zlasti presenetila poročila novinarjev o izgledih, ki so nastali med južnokorejskimi študenti in ameriško vojaško komisijo.

PREPLAH MED NEMŠKIM INFORMBIROJEVCI

OLLENHAUER: ZAHODNE SILE NAJ NE PREPUSTE POBUDE SOVJETSKI ZVEZI

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Bonn, 15. junija. — Danes že lahko govorimo o pravi paniki, ki so jo med vzhodnonemškimi informbirojevci povzročili novi politični ukrepi Moskve. Med sedaj vsemogočnimi voditelji sovjetske okupacijske cone Nemčije ni nobenega, ki bi se počutil varnega. Prevladuje vtis, vsaj tako govore poročila iz Berlina, da nihče ne ve, kaj bo jutri prišlo, ker v Panchowu tako in tako ne odločajo, ker prihajajo vsi sklepi iz Moskve, kakšni pa bodo ti sklepi, ne vedo niti člani politburoja informbirojevske enotne socialistične stranke in seveda tudi ne nižji partijski funkcionarji, ki so popolnoma izgubili tla pod nogami.

PONOVITEV PRIMERA Z MOSKOVSKIMI ZDRAVNIKI

Vse kaže, da se bo v Vzhodnem Berlinu ponovila zadeva z moskovskimi zdravniki. Preiskavo proti nekdanjemu ministru za preskrbo Hammanu, ki je že nekaj mesecev zaprt v Vzhodnem Berlinu, so po poročilih in dobro obveščenihih krogih že ustavili. Vztrajno trdijo, da bodo izpustili tudi bivšega zunanjega ministra Dertingerja.

Po drugi strani pa so vedno pogostejši glasovi, da bodo v kratkem zamenjali do sedaj vsemogočnega Walterja Ulbrichta, podpredsednika vlade in generalnega sekretarja partije. Še pred dvema mesecema so začeli pripravave za slovesno proslavo Ulbrichtovega 60. rojstnega dne ki ga bo imel 30. junija. Po poročilih iz Vzhodnega Berlina so sedaj vse te priprave odpovedali, knjigarna, ki je pripravljala izdajo Ulbrichtove knjige »Graditev socializma«, pa je vse delo ustavila. Prav tako trdijo, da so prenehali tiskati dela partijskega teoretika Freda Ellsnerja, ki ga imajo za dobrega Ulbrichtovega prijatelja.

Zahodnonemški časopisi poudarjajo, da je zamenjava Ulbrichta nujna, če hoče Moskva napraviti vtis, da se bo v njeni okupacijski coni Nemčije nekaj spremenilo. Casopisi pišejo, da ni mogoče, da bi isti človek, ki je odločno vodil graditev terorističnega aparata in režima, sedaj prevzel tudi vodstvo dela za ublažitev tega režima. Zamenjava generalnega sekretarja enotne socialistične stranke Walterja Ulbrichta bi bila dokaz verodostojnosti in resnosti spremembe smeri v sovjetski coni, je včeraj izjavil član predsedstva socialdemokratske stranke Nemčije Herbert Wehner.

UNESCO in preiskave v ZDA

Pariz, 15. junija (AFP). Izvršni svet organizacije Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo UNESCO je sprejel na današnji javni seji dve resoluciji v zvezi z vprašanjem, ki se je pojavilo sprito dekreta predsednika ZDA, da je treba uvesti preiskavo o delovanju ameriških državljanov, zaposlenih v tej organizaciji.

Prva resolucija podpira sklep začasnega generalnega ravnatelja Johna Taylora, ki meni, da bo pravilniko o osebju UNESCO ni mogoče odpovedati nobenemu funkcionarju, češ da se je ukvarjal z delovanjem, ki ni v skladu s pravili o vedenju osebja.

Druga resolucija, ki so jo sprejeli po proučitvi odgovorov članic držav UNESCO, se nanaša na

V zvezi s kombinacijami o Ulbrichtovi zamenjavi, omenjajo v zahodni javnosti možnost rehabilitacije Franza Dahlema, ki ga je Ulbricht pred kratkim od-

NE DOVOLITI POBUDE SOVJETSKI ZVEZI

Zahodnonemški politični krogi zelo pozornost spremljajo razvoj krize v Sovjetski coni. Zvezni kancler dr. Adenauer je danes poslal v Berlin državnega podtajnika Lenza, da bi na kraju samem proučil položaj in mu poročal. Kancler je na včerajšnjem kongresu krščansko-socialne unije v Augsburgu izjavil, da »pričakuje novih daljnosežnih ponudb Sovjetske zveze«, dodal pa je, da bi bil edini dokaz, da je Sovjetska zveza resnično spremenila svojo politiko do Nemčije, pristane na svobodno volitve v vsej Nemčiji in sestava vse nemške vlade, ki bi ji zajamčili popolno svobodo delovanja po načelih Združenih narodov.

Tudi vodja opozicije Erich Ollenhauer je včeraj v Regensburgu poudaril, »da sedanega položaja ne bi smeli omalovaževati« in da je nastopil čas, ko je treba »izrabiti sleherni priložnost za razgovore štirih o združitvi Nemčije«.

»Naloga treh zahodnih velesil, je poudaril Ollenhauer, sje predvsem v tem, da prouče pogoje za morebitne razgovore štirih. Zahodne sile morajo biti končno na čistem, kaj hočejo in ne smejo prepustiti Sovjetski zvezi trajne pobude«.

V podobnem smislu je govoril tudi minister zahodnonemške vlade za splošna nemška vprašanja Jakob Kaiser, ki se v nasprotju z dr. Adenauerjem zavzema za sklicanje konferenca štirih, pri čemer postavlja kot pogoj za tak sestanek poročilo, da bo popolnoma uspeša.

S. Glumac

Erich Ollenhauer, predsednik zahodnonemške socialdemokratske stranke

Dahlem je padel v nemilost, ker se ni strogo držal prejšnje »moskovske linije«, ki se ji je sedaj odpovedal tudi Moskva.

Precejšnjo senzacijo je povzročilo v Zahodni Nemčiji dejstvo, da je vzhodnonemški list »Tägliche Rundschau« razglasil tudi samo sovjetsko nadzorovano komisijo v Nemčiji za odgovorno za dosedanje napake pri delu Ulbrichtove vlade.

GENERAL RIDGWAY V BONNU

Razgovor z Adenauerjem o zahodnoevropski obrambi

Bonn, 15. jun. (AFP). Vrhovni poveljnik sil držav Atlantskega pakta general Matthew Ridgway je danes prispel v Bonn, da bi se posloval od predsednika zahodnonemške vlade Adenauerja, ker bo 13. junija prevzel dolžnosti vodje skupnega štaba ameriških oboroženih sil Ridgway se je dlje razgovarjal s predsednikom Adenauerjem in državnim tajnikom za zunanje zadeve Wallsteinom. Razgovora se je udeležil tudi namestnik ameriškega visokega komisarja v Zahodni Nemčiji Samuel Reber.

Po razgovoru z Adenauerjem je Ridgway sklical tiskovno konferenco, na kateri je dal priznanje zahodnonemškemu kanclerju in vladi za »neomajno podporo skupni stvari evropske obrambe in enotnosti«. Dal je priznanje tudi zahodnonemškemu parlamentu, za neformalno splošne pogodbe in pogodbe o zahodnoevropski obrambni skupnosti, pri čemer je izrazil upanje, da bodo tudi druge prizadete države te pogodbe v kratkem ratificirale. Na koncu je Ridgway poudaril, da je glavna naloga še vedno ustanovitev take vojaške sile, ki bo sposobna preprečiti napad.

Po tej izjavi je Ridgway odgovoril na nekaj vprašanj novinarjev. Dejal je, da je po njegovem mnenju nemški prispevek k organizaciji Severnoatlantskega pakta nujen in da ni druge rešitve kot čimprejšnja ustanovitev zahodnoevropske skupnosti. Ridgway je poudaril, da ni prišlo, kolikor je njemu znano, do nikakršnih sprememb v vojaškem položaju sovjetske cone Nemčije, ki bi upravičevale zmanjšanje obrambnih naporov.

Bonnet o francoski vladni krizi

Washington, 15. jun. (UP). — Francoski veleposlanik v Washingtonu Henri Bonnet je sinoči izrazil prepričanje, da bo do konca tenda sestavljena nova francoska vlada in da bo s tem pripravljena pot za trojno konferenco na Bermudih. Bonnet sodi, da je primerneje nekoliko počakati, da bi se lahko tudi Francija udeležila te konferenca, kot pa sklicati le dvojni sestanek.

Po mnenju francoskega veleposlanika je nevarnost, da bi prišlo po sklenitvi premirja na Koreji do intenzivnejših bojov v Indokini. Izrazil pa je prepričanje, da kitajske čete ne bodo vdrle v Indokino. Bonnet je končno dodal, da francoska vlada toliko časa ne bo priznala Kitajske, dokler bo trajala vojna v Indokini.

Egiptovska vlada hoče ustanoviti močno armado

Kairo, 15. jun. (AFP). Generalni tajnik egiptovskega revolucionarnega sveta polkovnik Gamal Abdur Naser je včeraj na velikem zborovanju v Aleksandriji izjavil, da si egiptovska vlada zelo prizadeva, kako bi ustanovila veliko dobro oboroženo in izurjeno vojsko, ki bi bila vedno pripravljena braniti neodvisnost države. Vlada zna biti po njegovih besedah potrpežljiva, pri čemer je polkovnik Naser dodal, da se Egipt toliko časa ne bo začel boriti proti Angležem, dokler ne bo popolnoma pripravljen. Na koncu je obtožil Veliko Britanijo, da širi po Egiptu vznemirljive glaso ve in da troši v ta namen velik vsote denarja.

DANES PO SVETU

Strah pred kondominijem

Predstavniki italijanskega zunanega ministrstva je včeraj izjavili, da bi imeli predlogi predsednika Tita za rešitev tržaškega vprašanja za posledico »stalen spor« med Italijani in Slovenci, ki žive na tržaškem ozemlju. Italijanski vladni krogi menijo, da bi poročila agencija Ansa, da bi ti predlogi pripeljali do trajnih sporov med Italijo in Jugoslavijo, ne pa do njihove rešitve. Pripeljali bi celo do »absurdnega razkosa« STO zaradi česar vsi ti predlogi »ne morejo biti resna podlaga za rešitev vprašanja«.

Z drugimi besedami, do nesoglasja med Italijani in Slovenci ne bo prišlo oziroma med njimi bo prišlo do pomiritve, če bo vse Spodobno tržaško ozemlje priključeno Italiji (!) Kje je tu logika? Če je italijanski vladni resnično do tega, da ne bo v Trstu in okoli Trsta »stalnih sporov«, tedaj se ne bi bilo treba bati predloga predsednika Tita o kondominiju. Kajti oblast enega ali drugega guvernerja, ki bi se med njunajala, kot je predlagal predsednik Tito, bi bila bolj kontrolnega in simboličnega pomena. Ustvariti bi majhno in složno skupnost, v kateri bi bilo izločeno znošno, v kateri ne bi bilo narodnega sovraštva, niti kakršne koli drugačne diskriminacije in v kateri bi vladal resnično demokratični sistem. Zakaj vladni funkcionarji v Rimu domijo, če bi tržaško ljudstvo znalo ozpostaviti demokratični sistem in narodno strpnost? Za takimi dommi o sposobnosti Tržčanov, da si sami upravljajo, se lahko skrivajo samo zahteve po vsiljevanju svoje oblasti in sojega režima. Ta režim ni za Slovence prav nič drugačen kot je bil tisti pod Musolinijem, o čemer priča neznojni položaj Slovencev, ki so ostali o mejah Italije. Ta režim diskriminacije in raznarodovanja so spoznali Slovenci tudi v coni A STO. Tu je vir nevarnosti in nesoglasij s Slovenci, ne pa v nekem »stalnem spopadu« Slovencev in Italijanov v Trstu, ki ga nikoli ni bilo in ga tudi ne more biti, če ne bi bilo zatiranja in ekspanzionizma iz Rima.

Funkcionarji italijanske vlade, ki so očitno razočarani zaradi sprejema etničnega načeta, pri katerem so tako oztrajali in »katerim so namevali odrezati hrpate« in Slovence od morja, oziroma s katerim bi sami dobili, če bi sprejeli pravično in logično etnično načelo, le tr' ali štiri oaze, so začeli tožiti zaradi »neobitnega razkosa« Spodobnega tržaškega ozemlja. Toda to je podlaga, ki so jo sami predlagali.

Značilno je, da se italijanski vladni funkcionarji kot tudi tisk (fašistični »Tempo«, ki poziva k okupaciji cone A, se zgraža, češ da za Jugoslavijo ne obstoja »zgodovina Benečije«, ukvarjajo s tem, kaj bi bilo, če bi sprejeli pravično in logično etnično načelo, ne omenjajo pa predloga o rešitvi tržaškega spora na osnovi kondominija, ki je najstvarnejša rešitev v današnjih pogojih. Če so v palači Chigi resnično proti razkosa« STO in za pomiritev z Jugoslavijo, potem bi morali sprejeti kondominij, pri čemer bi imeli Italijanski in jugoslovanski guvernerji spoštovati poljo in pravico ljudstva STO. Jugoslavija je pristala na to žrtvo kljub temu, da leži etnično strnjeno ozemlje še nekatere pri Tržiču ob Soči. To je storila v korist sporazuma in o želji po sodelovanju z Italijo, kar bi koristilo narodom obeh držav in miru sploh. Vrsta je na italijanski vladi, da se odpove imperialističnim apetitom in da ne zahteva tistega, kar ni njeno in česar ne more dobiti. Prvi komentar iz palače Chigi ne kaže pripravljenosti italijanske vlade, da se loti pametnega reševanja tržaškega vprašanja. V. T.

Z VSEH STRANI SVETA

VZHODNA NEMCIJA

Na meji v Berlinu odpravili nadzorstvo

Berlin, 15. junija. (United Press). Kakor poročajo zahodnoberlinske oblasti, so sovjetski organi skoraj popolnoma odpravili nadzorstvo nad vozili in potniki na berlinski avtomobilski cesti, ki veže Zahodno Nemčijo z Berlinom. Prav tako so skoraj popolnoma prenehali z zaplombami avtomobilov iz zahodnih sektorjev.

VELIKA BRITANIJA

Trgovinski razgovori s Španijo

London, 15. junija (AFP). V Londonu so se danes začeli britansko-španski razgovori. Namen teh razgovorov je spremeniti trgovinsko pogodbo, ki sta jo obe državi sklenili lani decembra.

EGIPT

Požar uničil 600 hiš

Kairo, 15. junija (United Press). Najmanj 25 oseb je zgorelo v požaru, ki je ponoči nepričakovano izbruhnil v severnoegiptovski vasi, pri čemer je zgorelo čez 600 kmečkih hiš. Vzrok požara ni znan. Egiptovska vlada je takoj poslala na kraj požar posebno skupino, ki bo poskrbela za ponovno zgradbo.

FORMOZA

Ukrepi kuominianskih oblasti

Tajpeh, (Formoza), 15. jun. (United Press). Kuominianske oblasti so danes prepovedale štirim ljudjam,

da bi se v formoških pristaniščih začeli z gorivom. To prepoved so utemeljile s tem, da so omenjene ladje kršile predpise v prepovedi avoza blaga na Kitajsko. Prizadete so tri britanske in ena švedska trgovinska ladja.

URUGVAJ

Ratificirana vojaška pogodba z ZDA

Rio de Janeiro, 14. junija (Tanjug). Urugvajski predstavniki dom je ratificiral s 55 glasovi proti 29 dvostransko vojaško pogodbo z ZDA. Pred tem je pogodbo ratificiral že tudi senat.

Tako kot v Braziliji je tudi urugvajski kongres potrdil vojaško pogodbo ZDA šele leto dni po njenem podpisu, in sicer po zelo ostri razpravi, ki je zajela tudi tisk in javno mnenje.

KOLUMBIJA

Bivšega predsednika bodo izgnali

Bogota, 15. jun. (United Press). Novi predsednik Kolumbije general Pinilla, ki je v soboto izvedel državni udar, je sinoči na velikem zborovanju v Bogoti pred 40.000 ljudi izjavil, da je vojaštvo prevzelo oblast, da bi preprečili nesustavno delovanje bivšega predsednika Gomeza. Dodal je, da bo nova vlada, ki jo sestavljajo skoraj v celoti konservativci, storila vse, kar je v njeni moči, da bi okrepila kolumbijske oborožene sile.

Gomez je še vedno v hišnem priporu in mislijo, da ga bodo izgnali v Španijo. Nova vlada je včeraj aretirala njegovega sina uredniška lista »El Silio« in prepovedala nadaljnje izhajanje tega lista ter časopisa »El Diario Grafico«.

V Kolumbiji je prišlo do državne udara tik pred sklicanjem ustavnodajne skupščine, ki bi morala spremiti sedanjo ustavo. Vse kaže, da je kolumbijsko prebivalstvo sprejelo novo vlado mirno. Poročajo le o enem incidentu, ko je skušala policija razglašati skupno demonstrantov, pripadnikov liberalne stranke.

PERU

Oster ultimatum Ekvadorju

Rio de Janeiro, 15. jun. (Tanjug). Po poročilu ameriškega komentatorja Pearsona je prišlo v odnosih med Perujem in Ekvadorjem do nove ostre napetosti. Vlada generala Odría v Peruju je poslala oster ultimatum Ekvadorju v katerem ne zahteva le brezpogojne ratifikacije pogodbe o

razmejitvi med obema državama, s katero je Ekvador po vojni s Perujem izgubil del svojega ozemlja, temveč tudi, da se Ekvador odpove pravici do plojbe po reki Amazonki.

Vlada Ekvadorja se ni sklenila, kako bo odgovorila na ta ultimatum perujske vlade oziroma, če bo stvar izročila OZN ali organizaciji ameriških držav Peru je osredotočil 20.000 vojakov na ekvadorski meji, ekvadorska vlada pa je pozvala pod orožje 15 do 20-letne mladeniče.

FRANCIJA

Letourneau o odhodu kralja Kambodže

Pariz, 15. junija (United Press). — Francoski minister za pridruzene države Jean Letourneau je sinoči izjavil, da je sklop kambodžskega kralja, da osebno začne boj za neodvisnost svoje države, nepričakovano in neupravičeno. Izrazil je mnenje, da bo ta kraljev sklep samo zamotat rešitev številnih vprašanj in povzročil zmedo v državi.

Letourneau je zanikal obtožbe kralja Kambodže, češ da so Francoski izgubili končnega sklepa o neodvisnosti te države. Francoski minister je sprito tega omenil, da je mešana francosko-kambodžska komisija izdelala načrt reform in da sta obe strani ta načrt tudi sprejeli. Po njegovih besedah so vojaške določbe teh reform izdelali v soglasju z zahtevami kambodžskega kralja, tako da je njegov nepričakovani sklep, da se umakne v Siem, popolnoma neupravičen. Kralj Kambodže je včeraj izdal proglas, ki pravi, da so pariški predlogi popolnoma nezadovoljivi.

GOSPODARSKI KOMENTAR

»Intervencija« in intervencija

Razvoj družbenega samoupravljanja v krajevni skupnosti zadeva na takšne ovire, ki so ali izraz ostankov upravnega vmešavanja v gospodarstvo, ali pa posledica vulgarnega pojmovanja samostojnosti kolektiva (snad družbe). V tem oziru sta značilna dva pojma: odpor podjetij proti družbeni kontroli in pretirano vmešavanje organov ljudskega odbora v pravice kolektiva.

Poglejmo nekaj primerov iz Niše. Primer Mestnega inštalaterskega podjetja vzbuja posebno pozornost. Tam so z odlokom ljudskega odbora zaradi raznih nepravilnosti v kolektivu izmenjali direktorja. Ves delavski svet pa je potem prišel k predsedniku odbora in odločno protestiral proti temu sklepu. Ko pa so pozneje posegli v bistvo intervencije, ki so ji dali »delavski« značaj, kolikor so ji mogli, se je pokazalo, da zagovarjajo svojega direktorja izključno zato, ker jim je omogočil neupravičeno visoke plače. Posamezniki so dobivali tudi nad 30.000 din mesečno, čeprav je v Nišu kakih 2000 brezposelnih.

O dogodku v podjetju za meso so po mestu dolgo govorili. Tu so vrgli proč 2700 kg jagnjetine samo zato, da se ne bi pocenila! Ko pa so nekateri predstavniki ljudskega odbora to grajali, so jim v podjetju rekli: »Kaj se pa vmešavate v to? To je naša stvar!«

Nekaj podobnega je nekoč odgovorilo tudi prometno podjetje. Skupina delavcev z direktorjem na čelu je vzela avtobus, in sicer iz javnega prometa, in se vdpejala na izlet, oziroma na nogometno tekmo. Avtobus so malone povsem polomili, potem pa so odgovorili: »To se nikogar ne tiče. Saj je avtobus naš, ne pa mestnega odbora.«

Za takšnimi gesli se pravzaprav skriva naziranje, ki ni povsem slučajno, da namreč sklepov delavskega sveta kot organov samoupravljanja nihče ne sme spreminjati, pa naj bodo

kakršnikoli. Razen te, dozdevno »demokratske« trditve, se zavedamo včasih tudi na razne špekulantske poskuse, neupravičeno okoriščanje na račun družbe in nehumano ravnanje z ljudmi.

To potrjujejo tudi »juriši« na sklade. Nekateri delavski sveti so se zavzemali za to, da bi čim več denarja razdelili na roke, ker so pojem skupnosti ločili od sebe in osebne koristi. Dogajalo se je tudi, da so delili presežke plačnih skladov tudi takrat, ko sploh niso bili doseženi po zaslugi kolektiva. Ko govorimo o skladih, je treba poudariti tudi »gospodarjenje«, ki ni redko.

»Zitopromet« v Nišu je nameraval zgraditi veliko poslopje za upravo podjetja in za stanovanja. Iskal je prostor, tajništvo za komunalne zadeve ga je izsiljevalo in pri priči odbilo. V »Zitoprometu« so si razlagali to kot represalijo, ker iz svojih skladov niso podprli graditve poslopja za trgovino, čeprav so bili že dali zanj nad štiri milijone. Obveznosti pa imajo tudi do drugih mest, kjer so njihove podružnice. V odboru pa trdijo, da je to naključje in da o izsiljevanju ni govora. Naj bo že kakorkoli, Niš je zaradi tega izgubil več sto kvadratnih metrov novega stanovanjskega prostora. Razen tega je »Zitopromet« zahteval sestanek s kolektivom Mestnega mlinskega podjetja za

radi združitve. Navedel je tehtne gospodarske razlage z namenom, da bi se zboljšala mlinska industrija, ki je zastarela. Iz Sveta za gospodarstvo pa so odgovorili, da sestanka ne more biti. A zakaj? Predlog je gospodarsko popolnoma utemeljen.

Ali pa je predsednik mestnega ljudskega odbora svoj čas z naredbjo v Narodni banki blokiral izplačilo presežka plačnega sklada vsem podjetjem. Mnogi razlogi so sicer zahtevali nekakšen ukrep, vprašanje je pa, ali naj bi bil prav tak. Sicer pa, zakaj bi ne upoštevali sveta proizvajalcev oziroma skupščine ljudskega odbora?

Spričo tega primera pridemo do značilne oblike upravnega vmešavanja, lastne posameznim organom in funkcionarjem ljudskih odborov. V večini primerov je prišlo do tega vmešavanja takrat, ko je bila intervencija dejansko umestna, nekateri organi in posamezniki pa so si pri tem lastili pravice, ki jih imajo izključno predstavniška telesa.

Zaradi takšnih nazorov se je dogajalo, da sta sklade razdeljevala samo dva ali trije. To seveda običajno imenujejo »pobude«. Proti njej morda ne bi nihče protestiral, ko bi vzdržala kritiko vsaj enega predstavniškega telesa komunne. Drugače pa to ni več družbena kontrola, marveč kontrola posameznikov. Jovan Raičević

KAKO BI TOVARNA DUŠIKA V RUŠAH LAHKO BOLJ POMAGALA KMETIJSTVU

Ruška tovarna dušika se je po vojni vrgla na proizvodnjo izdelkov, ki sta jih potrebovala naša mlada industrija in kmetijstvo. Njena glavna proizvoda sta karbid in umetno gnojilo, razen tega pa se je lotila povsem novih produktov, kakor so amonijak, cianid, plin za hladilne naprave,

hkrati pa je znatno povečala proizvodnjo kisika in Dissu plina. Konec lanskega leta je tovarna začela dobavljati tudi korund, ki ga potrebujejo za izdelavo brusov, sminkovega papirja itd. Podjetje upa, da bi s korundom v prihodnjih letih lahko nastopilo na mednarodnem trgu, vendar pa bi za proizvodnjo korunda potrebovalo nekaj električnih peči, za katere nima dovolj sredstev. V inozemstvo prodaja tovarna karbid in ferrokorund, inozemstvo, zlasti kupci iz Avstrije, Italije, Egipta in Srednjega vzhoda pa se zanimajo tudi za naš cianid, ki ga pa ruška tovarna ne izdeluje dovolj niti za domače potrebe. Prav tako tovarna ne more kriti naraščajoče domače potrebe in umetnih gnojil, ki jih naše kmetijstvo potrebuje letno kakih 60.000 ton. Vse to silijo ruško tovarno dušika k povečanju proizvodnje. Graditi bi morala nove ter razširiti oziroma modernizirati že obstoječe objekte ter nabaviti ustrezno opremo. V te namene bi podjetje potrebovalo za blizu milijardo dinarjev sredstev.

Nekaj problemov mehanizacije kmetijstva

Kmetijske zadrage iščejo strojne naprave. — Za žetev in mlačev se še niso dovolj pripravili

Novi Sad, 14. jun.

Tovarne kmetijskih strojev so imele spomladi vse polno naročil, ker so bile ugodnosti za nakup povečane in razširjene tudi na posamezne pridelovalce. To pa ni dolgo trajalo.

Medtem ko so kmetovalci konec lanskega leta v Zemunu in pozneje tudi v Rakovici hoteli kupiti čimveč traktorjev, so mnoge zadrage po objavi Uredbe o reorganizaciji kmetijskih delovnih zadrug sklenjene pogodbe odpovedale. Zato so na osiškem vselejmu uredili stvar tako, da so spremenili izbiro in uredili problem kreditiranja zadrug. Zato so tudi lahko siceršnji pogodbe za nove strojne naprave v znesku 450 milijonov dinarjev. Največje uspehe so dosegli proizvajalci srednjih in manjših strojev, ki jih vas zdaj najbolj potrebuje. Glede tega je značilna izjava predstavnika tovarne »Pobeda«, da bo njegov kolektiv preusmeril izdelavo v skladu z zahtevami trga.

Ze prej so vojvodinski kmetovalci govorili, da najraje kupujejo lažje in cenejše domače traktorje tipa »Zadrugar«, ki jih je moč v nasprotju z italijanskimi raznovrstneje uporabljati. Res da zdaj domače traktorje laže prodajajo, vendar to ne velja za »goseničarje«, ki jih morda tovarna v Rakovici do konca leta izdelati še kakih 400. Tovarna je imela sredi maja na zalogi 77 traktorjev tipa »Zadrugar« in 61 tipa »Ansaldo« v skupni vrednosti 600 milijonov dinarjev. Mar ne kažejo te številke, da so tovarne traktorje zašle v precej hude težave? Zato se vprašujemo, ali je zdaj, ko kmetijstvo išče predvsem predelovalne stroje in lažje traktorje, primerno pospeševati izdelavo težkih strojev?

Zaradi ustanavljanja predeiovalnih zadrug in povečanja predelovalne proizvodnje ima naša industrija kmetijskih strojev nove naloge, kajti kmetijske zadrage kupujejo mnogo strojev za predelavo sadja, mleka itd. Zlasti veliko povprašujejo po njih v Vojvodini in Sloveniji.

Ko govorimo o mehanizaciji kmetijstva, moramo omeniti problem, ki je nastal med pripravami na žetev in mlačev. Za ta dela primanjkuje v Vojvodini precej strojev, kajti suša in slaba letina sta lani zavrli težnje kmetovalcev, da bi si izboljšali mehanizacijo.

Ker letina v Vojvodini dobro

kaže, je zlasti treba zagotoviti dobro orodje, kajti večina samovozalnih strojev je obrabljena in jih je treba izpopolniti z nadomestnimi deli. Tudi mlaticisce so že obrabljene.

Takšen položaj glede kmetijskih strojev v Vojvodini lahko, kakor menijo strokovnjaki, povzročijo zastoj v žetvi in mlačvi, kar bi hudo škodovalo našemu kmetijstvu, ker pričakujejo v polletnih mesecih deževje.

Po dejanskih dohodkih državljanov lahko sodimo o njihovi življenjski ravni. Poglejmo torej na ta problem v glavnem v luči kupne moči povprečnega delovnega človeka na Češkoslovaškem.

Povprečni mesečni prejemki polkvalificiranega osebeja v upravi in razdeljevanju so se lani in letos gibali od 1700 do 2700 kron. Kvalificirano osebeja s fakultetno izobrazbo ima v upravi po letih službe od 2450 do 6000 kron mesečno. Načelniki oddelkov in višji uslužbenci njihovega položaja imajo od 5000 do 7500 kron. Nekvalificirano pomožno osebeja v industriji in rudarstvu je plačano po normah in prejema zdaj povprečno 9 do 12 kron na uro, ali največ 2500 kron na mesec.

Največji prejemki visokokvalificiranega delavca v industriji ali rudarstvu znašajo 5616 kron s pogojem, da stoodstotno izpolnjuje normo, tudi če dela samo osem ur na dan.

Ti podatki o povprečnih plačah se nanašajo na glavno delovno silo na Češkoslovaškem. Čežoj nam veliksne razlike zaradi pretiranega nagrajevanja privilegiranih pripadnikov najvišje birokracije, policijskih in vojaških organov in podobnih privilegiranih kategorij. V njihovo korist in na njih sloni sedanji notranji prisilni sistem na Češkoslovaškem.

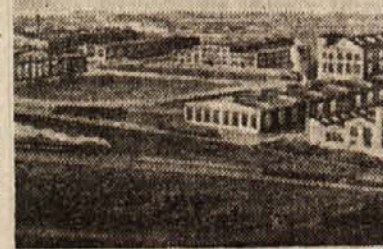
Plače raznih direktorjev velikih podjetij in tovarn se gibljejo povprečno od 20.000 do 30.000 kron na mesec. Najnižja začetna plača organa tajne policije (STB) znaša 7500 kron. Vsteti pa niso privilegijali glede preskrbe iz najrazličnejših in čedalje bolj razširjenih trgovin po posebno nizkih cenah itd. To velja seveda za ves privilegirani sloj. Plača kapetana češkoslovske vojske znaša 8000 kron, podpolkovnika pa od 13.000 do 15.000.

Narodni poslanec prejema mesečni pavšal 12.000 kron razen posebnih nagrad za vsako sejo in ostalih prejemkov od svoje redne zaposlitve, ki mu je glede na njegovo poslansko funkcijo zagotovljena. Njegova plača je torej najmanj desetkrat večja od plače preprostega državljanja. Narodni poslanec Šnobl je bil hkrati glavni direktor praške tovarne »Stalingrad«. V tovarno je prihajal, kadar je bilo treba podpisati plačni spisek in prejeti direktorsko plačo 30.000 kron, kar pomeni, da je samo iz teh dveh virov prejemal 42.000 kron mesečno. To pa je povprečna letna plača inženirja ali visoko kvalificiranega tehnika, ki dela že dolga leta. Direktor praškega podjetja za

žavljanov Češkoslovaške. Očitno pa je, da na tem sloneči sklepi ne morejo biti merilo za presojanje življenjskega standarda. Če naraščajo nove cene predmetov individualne potrebe in tekočih neblagovnih storitev hitreje kakor denarni dohodki, kupna moč pada, in nasprotno Poglejmo značilno razlago tega:

»Za primerjavo s predvojnimi obdobjem so se dohodki delavcev povečali štiriinpolkrat, cene pa so približno trikrat višje. To pomeni, da so se dohodki delavcev v primerjavi z dohodki iz l. 1946 povečali za dobrih 70 odstotkov.« (Ekonomski bilten št. 220 za leto 1952.)

Kar se tiče tega citata in sploh podobnih trditvev, da so se dohod-

Tovarna »Stalingrad« v Pragi (prej imenovana »Titovi zavodi«)

preskrbo »Bratstva« ima mesečno plačo 30.000 kron, vodja neke prometne ustanove v Pragi pa 22.000.

Uradna češkoslovaška razlaga in komentarij o življenjskem standardu prikazuje samo naraščanje denarnih dohodkov, na podlagi česar tudi povečujejo »srečno in bogato« življenje dr-

pravilno je mnenje, naj ima trgovina čisto storitveni značaj, brez kakršne koli akumulacije, da bo prišlo blago čim ceneje do potrošnikov. Ali pa bi bila marža (individualna in povprečna) in rabat dovolj izpodbudna, da bi zamenjala razliko v ceni?

Marža je zmeraj upravni ukrep, če je povprečna — enemu podjetju bo dobra, drugemu pa ne, če pa je individualna, bo v marsičem odvisna od subjektivnega činitelja. Uvedba rabata pa bi utegnla imeti drugačne posledice. Verjetno je, da bi industrija ali kaka panoga industrije v tem primeru glede na majhne proizvodne možnosti poslovali samo z večjimi podjetji. Posledica tega bi bila, da bi v nekaterih krajih tega blaga primanjkovalo, v drugih pa bi ga bilo preveč. Zato bi lahko prišlo do preprodaje, do verižne trgovine, s tem pa spet do nepotrebne podražitve blaga.

KAKO RAZDELITI DOHODEK? Pri obravnavanju tega vprašanja moramo tudi misliti na to, da je naša trgovina razmeroma primitivna (zlasti s kmetijskimi pridelki, tako glede lokalov, prevoznih in tehničnih sredstev, kakor tudi glede skladišč, zlasti hladilnih naprav). Kako urediti to vprašanje? Ali s kreditom? Kako urediti vprašanje obresti? Z maržo ali rabatom, ali kako drugače? Posebno vprašanje je, od kod dobiti sredstva za kritje razlike, ki nastane zaradi sprememb v ceni blaga, ki je že v trgovini in ki mu je industrija dvignila ceno. Ta negotovost je vplivala na trgovinska podjetja, da so doslej zaračunavala večji odstotek rizika. Mar ni spričo vseh teh razlogov bolje, za zdaj ostati pri načelu razlike v ceni? Meni se zdi, da bi bilo bolje pustiti, da bi se razmerje med proizvodnjo, trgovino in potrošnjo vskladilo prek trga.

Pa tudi, če bi ostali pri razliki v ceni, je treba razdelitev dohodkov v okviru podjetij spremeniti. Dohodek je treba razdeliti na del, ki izvira iz povečanja prometa in zmanjšanja stroškov, ter na del, ki ga doseže podjetje s konjunkturo. Z drugim delom bi skupnost po kritju nastalih razlik v ceni razpolagala prek sveta proizvajalcev in ga uporabljala za lastne investicije v podjetju in za komunalne potrebe. Mesto sklada za samostojno razpolaganje naj bi zvezel sklad za investicije. Tako bi se izognili možnosti razsipanja družbenih sredstev.

SISTEM DELITVE DOBIČKA NI DOBER

Tu nastaja še eno vprašanje: kako vzpodbujati boj za znižanje stroškov, za manjše razsipanje, za manjši kvar blaga? Drži, da na tem vprašanju kolektivni zdaj niso povsem zainteresirani. Ne zadostuje samo omejiti zaslužek (lani je bil omejen letos je pa še bolj), marveč je treba omejiti tudi stroške. Naj se zde stroški naše trgovine glede na kapitali-

ANKETA »BORBE« O TRGOVINI

Bolje je, da trgovina posluje po sistemu razlike v cenah

Slabe strani predloga, naj bi uvedli maržo in rabat

stično še tako majhni, menim, da bi lahko bili še manjši. Velik del sredstev gre za reklamo, za dnevnice, za kvar blaga itd. To je treba izpodbiti prek svetov proizvajalcev, ki bi ob koncu leta trgovinskim podjetjem, kjer je bil dosežen nižji odstotek stroškov, dovoljevali povečanje povprečnega zaslužka.

Tudi sistem delitve zaslužka v kolektivnih ni dober. Preiti je treba na nagrajevanje po delovnem učinku vsakega posameznika (odstotek na promet pri prodajalcu). Sedanji sistem ne vzpodbuja vsakega posameznika k večji vnemi, ker lahko s prodajo samo nekaterih predmetov, po katerih je povpraševanje večje, dosežejo potrebni zaslužek za ves kolektiv.

Prodajalci, ki prodajajo predmete, po katerih je povpraševanje manjše, niso zainteresirani na povečanju prometa, ker jim zaslužek zagotavljajo kurentni predmeti. Uvedba zaslužka na podlagi osebne storitve bi vplivala tudi na zvišanje delovne storilnosti obrata in zmanjšanje stroškov.

ZA POTROŠNIŠKE ZADRUGE

Ne delam si nobenih iluzij, da bi lahko s zadrugami znižali cene ali odstranili vse slabe strani naše trgovine.

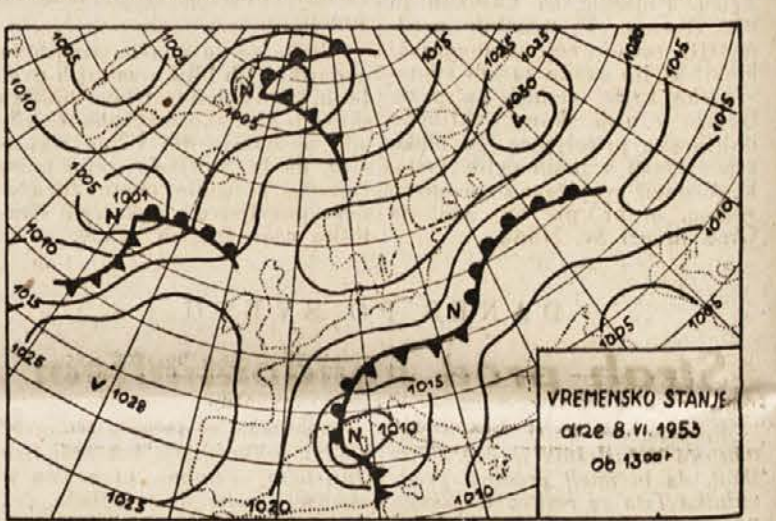
vine. Toda zdaj imamo n. pr turistične objekte, ki jih upravljajo delavci, in objekte, ki jih upravljajo sindikati (sindikalski počitniški domovi). Prva oblika je vsekakor naprednejša, splošno družbena. In vendar je cena penziona v več počitniških domovih, v katerih se ljudje tudi bolje počutijo, nižja, ker v njih bolj skrbe za udobnost. Zato mislim, da bi bilo treba vprašanje potrošniških zadrug dobro proučiti ne le s stališča njihovega vpliva na splošno raven cen, marveč tudi glede kontrole potrošnikov in znižanja stroškov v trgovini.

Ni dvoma, da je potrošnik zadržnik, ki je vplaval delež in ki pričakuje, da mu bodo nekaj odstotkov denarja vrnili s ristornom (ki ga je porabil za nakup blaga) bolj zainteresiran na trgovini, kakor potrošnik, ki se preskrbuje pri podjetju pod upravo kolektiva. Tudi konkurenca med trgovinskimi podjetji bi bila ostrijša. Če bi imeli ti dve obliki lastnine, kakor je zdaj, vse to govori za ustanavljanje potrošniških zadrug, seveda, če so ljudje za to.

Slobodan Čirič, predsednik GO sindikata trgovinskih delavcev

Vreme v preteklem tednu

Ceprav se je v začetku tedna zgradil sorazmerno močan hrbet visokega zračnega pritiska med vzhodno Evropskim in Azorskim anticyklonom ter zalel široko področje severne in severozahodne Evrope, so se vendar

v Sredozemlju ohranile ciklonalne motnje, ki so povzročile pretežno oblačno vreme v zahodni in južni Franciji, severni Italiji, Sloveniji, na Balkanskem polotoku in Panonski nižini.

Za značaj vremena v začetku tedna je značilno, da se je pod vplivom dotokne hladnega zraka v predele zahodne Evrope in severne Španije sorazmerno naglo ustvarila nad Osebnim Apeninskim polotokom depresija, ki se je nato pomikala proti Genovi. Istočasno pa se je gibala od

tiska nad severozahodno Evropo, ampak pa se je tudi močno umaknilo proti jugu Atlantski anticyklonalni jedro. Tako se je ponovno odprla prosta pot za vale morskoga-polarnega zraka, ki so z izredno hitrostjo prodirali v Sredozemlje ter povzročili zapleteno frontno vselvanje na področju med Karpati, Alpami in Apenini, kjer so bile najintenzivnejše padavine.

Ze 9 in zlasti 10. t. m. pa je nastopila delna sprememba uvedenega bariernega reliefa. Od Azorov se je namreč ponovno pričel graditi dokaj visok anticyklon in sicer v dveh smerih: proti severu in severovzhodu. Medtem ko je prva komponenta deloma dosegla že bližino Grönlanda, se je severovzhodna počasi razrašala čez Anglijo in bilo je videti, kakor da se regenerira situacija, kakršna je bila v začetku preteklega tedna t. j., da se ustvari ponovno hrbet visokega zračnega pritiska med Azorskim anticyklonom in še v moči obstoječim jedrom visokega zračnega pritiska nad severovzhodno Skandinavijo.

Novi prodor polarnega zraka 11. t. m. pa je ponovno porušil opisano stanje in ustvaril razpoloženje za nestabilno vreme v vsej Zahodni in Srednji Evropi. Kaže, da se vali morskoga-polarnega zraka srec. slabijo in vsa Zahodna in Srednja Evropa se že nahaja v močnem brogradnem polju, zato ni pričakovati v prihodnjih dneh izredno intenzivnih padavin, ampak predvsem le krajevne plohe, ki jih ustvarja dnevna termična konvekcija.

V preteklem tednu je padlo v Sloveniji največ padavin v Primorju in Alpejskem svetu, najmanj pa jih je doblila Ljubljanska kotlina in severovzhodna Slovenija. Po izmerjenih vrednostih imamo naslednje količine: Ajdovščina 98 mm, Planica 76 mm, Jezersko 56 mm, Slovenj Gradec 49 mm, Maribor 58 mm, Murska Sobota 53 mm, Novo mesto 54 mm in Ljubljana 28 mm. Temperatura se v preteklem tednu ni bistveno menjala in je bila sorazmerno zelo visoka za to sezono množino padavin, kar je deloma posledica souplivanja morskoga tropskega zraka pri opisanem vremenskem razvoju. Pučnik Janko

Nazadovanje proizvodnje v Evropi

Pariška izdaja newyorskega časnika »New York Herald Tribune« v svojem mesečnem gospodarskem pregledu z dne 8. junija 1953 da pododbor za premog Ekonomsko komisije Združenih narodov za Evropo sporoči, da je treba računati, da bodo rudarji v pramogovnikih evropskih dežel v tretjem četrtletju letnega leta nakopali dva milijona ton premoga manj. Časnik nadalje piše:

Do tega nazadovanja količine kopanega premoga v primerjavi z letniščno v drugem četrtletju, ki je znašala 12.677.000 ton, čeprav se je Franciji Posnarju Zahodni Ver. 11 in na Špizberghih nakopali več premoga, je prišlo zato, ker so ga nakopali manj v Belgiji in Veliki Britaniji. Če proučimo položaj v posameznih deželah, bomo videli, da imajo predelež premoga, ki ga uporabljajo za proizvodnjo plina, hkrati pa je čutili pomankanje premoga za koksiranje in antracita, kar je posledica nezadostnega uvoza iz virov zunaj Evrope. V primerjavi z drugim četrtletjem kaže, da bo za dobrega pol milijona ton manjša proizvodnja koksa povpraševanje v celoti zadovoljila.

Slavko Milosavljevič

Avtomobilaska cesta Beograd-Niš-Skopje-Solun

Graditi jo bodo začeli najpozneje leta 1955. - Srbija bo investirala kakih 17 milijard dinarjev

Skupina strokovnjakov iz Srbije že dve leti pripravlja načrte za novo avtomobilsko cesto Beograd-Niš-Skopje-Solun. Prejšnji teden so ustanovili komisijo, ki bo pripravila dokončni načrt. O novi avtomobilski cesti bo razpravljala tudi javnost. Skozi Srbijo bo cesta dolga 384 km, široka pa 12 m. Investicije v Srbiji bodo znašale kakih 17 milijard. Cesta naj bi bila dograjena leta 1962.

Konec julija bodo generalni načrt prvega dela predložili Izvršnemu svetu Srbije, dela pa se bodo začela leta 1955.

PO VAZNOSTI PETA CESTA V EVROPI

Avtomobilsko cesto Beograd-Niš-Skopje bodo pozneje podaljšali do Soluna, od koder so jo Grki že začeli graditi. Evropska Ekonomska komisija OZN je raz-

glasila to cesto zaradi njenega velikega pomena za promet z Evropo ter bližnjim in Srednjim vzhodom za mednarodno cesto št. 5. To pomeni, da bo po vačnosti peta v Evropi, čeprav je na evropskih tleh kakih 200 mednarodnih cest. Ob novi avtomobilski cesti živi nad dva in pol milijona ljudi samo iz Srbije. Ze to kaže, kako važna bo za promet. Z njo bo povezana avtomobilaska cesta Beograd-Zagreb, pa tudi cesta Subotica, Novi Sad, Beograd. Povezana bo tudi z našimi največjimi tovarnami in rudniki Borom, Majdanpekem, Trepčo, Svetozarevom itd.

Strokovnjaki so izračunali, da bo nova avtomobilaska cesta za Srbijo v gospodarskem oziru zelo važna. Investicije bodo za 7 milijard manjše od stroškov za popravilo cest na tem področju v 20 letih. Zanimivo je ob tej priliki primerjati rentabilnost železniških prog in modernih cest. Z investicijami, ki bodo potrebne za 500 km dolgo jadransko železnico Beograd-Bar, bi lahko obnovili in zgradili nad 2300 km dolgo cesto, torej šestkrat daljšo od avtomobilske ceste Beograd-Niš-Skopje. Strokovnjaki pravijo, da to pomeni, da je železniški monopol v prometu že omajan in da se promet čedalje bolj umika s tračnic. Zaradi naraščajočega avtomobilskega prometa so v ZDA že opustili nad 32.000 kilometrov železniških prog. Nekaj podobnega se je zgodilo v Kanadi, Franciji in Nizozemski.

Kaj pa pri nas? Nobeni carinski činitelji niso mogli preprečiti, da je bil cestni promet med

Beogradom, Zagrebom in Rekolani malone za polovico cenejši od železniškega. Prevoznina za tovo 500 km dolgo jadransko železnico Beograd-Bar, bi lahko obnovili in zgradili nad 2300 km dolgo cesto, torej šestkrat daljšo od avtomobilske ceste Beograd-Niš-Skopje. Strokovnjaki pravijo, da to pomeni, da je železniški monopol v prometu že omajan in da se promet čedalje bolj umika s tračnic. Zaradi naraščajočega avtomobilskega prometa so v ZDA že opustili nad 32.000 kilometrov železniških prog. Nekaj podobnega se je zgodilo v Kanadi, Franciji in Nizozemski.

O smeri nove avtomobilske ceste se niso dokončno odločili. Za zdaj so trije predlogi. O njih bodo razpravljale še množične organizacije, potem pa bodo izbrali najboljši in najpriladnejšo traso. Nova avtomobilaska cesta bo imela betonirano oziroma z drobnimi kockami tlakovano voznišče za težka vozila. Strokovnjaki računajo, da bo znašala dnevna obremenitev na njej v začetku 3500 brutoton. Srbija bo začela letos hkrati graditi več modernih cest. Zdaj ima nekaj nad 7000 km boljših cest, druge pa za promet niso primerne. Zaradi slabih cest ima Srbija vsako leto nad 12 milijard škode.

Načrt določa, da bodo znašale investicije do leta 1962 v dveh etapah blizu 80 milijard. Vsteti so tudi stroški za novo avtomobilsko cesto Beograd-Niš-Skopje-Solun ter za ureditev glavnih cest, mostov in drugih naprav. O tem načrtu bo konec julija razpravljala Izvršni svet Srbije.

V KATERE POKLICE naj gre mladina

Poklic naj ustreza strokovnim, telesnim in duševnim sposobnostim

Po dokončani osemletni šolski obveznosti se otrok znajde pred zelo pomembnim življenjskim dogodkom. Odločiti se mora za poklic. Od te odločitve je odvisno, kako bo človek v življenju zadovoljen. Zato je izbira poklica tako pomembna stvar, da bi otroku predvsem morali pri tem skrbno pomagati starši in družba.

KAKSNA IZOBRAZBA JE POTREBNA ZA RAZNE POKLICE

Univerza in visoke šole zahtevajo popolno gimnazijo z maturo. Popolno gimnazijo zahtevata nadalje tudi dveletna šola za medicinske sestre in dveletna šola za medicinske tehnike in rentgenske pomočnike.

Srednji strokovni kadri prihajajo iz ekonomskih srednjih šol, gradbenih tehnikumov z gradbenimi oddelki, oddelki za industrijo gradbenega materiala in geodetskim oddelki, iz kmetijskih srednjih šol, iz tehniških srednjih šol, ki imajo razne odseke (strojne, elektro, metalurške, lesne, kemične, rudarske), tekstilnega tehnikuma, usnjarskega tehnikuma, zobotehniške srednje šole, gozdarske srednje šole itd. Za vstop v te šole so potrebne štiri gimnazije in sprejemni izpit na teh šolah. Vse našete šole trajajo štiri leta, razen gozdarske, ki traja pet let.

Neppolniti srednji šoli, ki prav tako zahtevata štiri gimnazije, sta ad-

ministrativni šoli v Ljubljani in Mariboru.

Nižji strokovni kadri prihajajo na primer iz kemolaboratske šole v Rusah, Tekstilne šole v Mariboru, Šole za TT mehanike v Ljubljani, Bašičke šole za otroške negovalke, Šole za bolničarke na Golniku (kandidati za zadnje tri šole morajo biti stari najmanj 18 let) in iz trgovskih vajeniških šol. Vse te šole sprejemajo kandidate, ki imajo štiri razrede gimnazije.

Najmanj dva razreda gimnazije mora dovršiti tisti, ki hoče v katero koli tako imenovano šolo s praktičnim poukom, kakor so razne industrijske, kmetijske, rudarske in druge nižje šole.

KJE SO PROSTA MESTA?

Gospodarski sveti na okrajih naj bi pregledali in ugotovili, kam vse se lahko vključi mladina na njihovem področju. Izračunali naj bi, koliko mladega kadra potrebuje industrija za normalno rast. Za obrtne obrate velja določba, ki določa, koliko vajencev mora imeti vsak obrat glede na število zaposlenih pomočnikov. Starši, ki žele poslati otroka v uk obrti, naj iščejo pojasnila pri okrajnih obrtnih zborskih in mojstrih, za vajeniška mesta v trgovini pa pri okrajnih trgovskih zborskih in v podjetjih. Starši, ki hočejo dati otroke v srednje strokovne šole in v šole s praktičnim poukom, naj se obračajo naravnost na strokovne šole. Naslove posameznih strokovnih šol lahko dobe v vsaki osnovni šoli ali gimnaziji ter v objavah Sveta za prosveto in kulturo LRS. Ivan Bertonec

Se nekaj let, tako nam obljublja načrti, pa bo mimo teh makedonskih makovih polj švignila moderna mednarodna avtomobilaska cesta, po kateri bodo brželi avtomobili iz Beograda čez Niš in Skopje proti Solunu in v obratni smeri.

Tuji turisti nas obiskujejo vsak dan

Doslej je prišlo največ tujih gostov iz Anglije, Nemčije in Nizozemske

Pred nekaj dnevi so bili zaključeni zadnji dogovori z inozemskimi potovalnimi agencijami o bivanjih in potovanjih tujih turistov v Jugoslaviji z izhodiščem v Sloveniji. Med aranžmani za letošnje leto so najvažnejši predvsem holandski, angleški in nemški.

TOURING-KLUB HOLLAND že pošilja svoje skupine. Prva je prišla že 18. maja, vrste pa se vsak teden. Redno prihaja 45 turistov z avtobusom iz Holandije, ki bivajo najprej tri dni v Kopru v hotelu »Triglav« na sedem dni na Bledu v »Jelovici«. Kako veliko je zanimanje za Holandskem za Jugoslavijo, kaže dejstvo, da so bila vsa ta potovanja razprodana že v začetku maja. V mesecu juliju in avgustu se bodo skupine povečale na 90 ljudi. To je prva, takorekoč redna avtobusna zveza med Holandsko in Jugoslavijo. Za prihodnje leto ima **TOURING-KLUB HOLLAND** zelo velike načrte in bo večino holandskih turistov skušal usmeriti na Jugoslavijo.

WAYFARERS TRAVEL-AGENCY iz Londona pošilja vsakih 14 dni skupine okoli 30 ljudi. Skupine prihajajo do Beljaka z vlakom, tu pa jih pričakajo avtobusi Putnika in jih popeljejo v dveh smereh po Jugoslaviji: prva gre preko Ljubljane, Reke, Dubrovnika, Sarajeva in Zagreba nazaj, druga pa vodi v obratni smeri. Tudi s temi potovanji so gostje izredno zadovoljni in so razprodana že za sezono vnaprej.

POLYTECHNIC TOURING ASSOCIATION iz Londona je sklenil pogodbo za šest skupinskih potovanj po Jugoslaviji, od katerih se najbolj obnese ono z bivanjem sedem dni na Bledu in sedem dni v Opatiji ter potovanje Ljubljana-Dubrovnik-Ljubljana. Redno prihajajo skupine po 30 ljudi.

AUSTRIA TRAVEL AGENCY iz Londona pošilja vsak teden skupine po 26 oseb, ki jih grede iskati naši vodniki v Salzburg, od koder jih z našim avtobusom vodijo do Reke, nato pa z ladjo dalje v Dubrovnik in nazaj na Bled.

SEE YUGOSLAVIA LTD. London, je zanimiv posebno zaradi tega, ker prihajajo njegove skupine predvsem v predeznici (maj, junij) in po končani sezoni (september, oktober). Na jesenicah jih pričakajo avtobusi Putnika, od tu pa potujejo po najzanimivejši poti preko vse Jugoslavije: Ljubljana, Beograd, Sarajevo, Mostar, Dubrovnik, Tučepi, Split, Zadar, Postojna, Ljubljana. Vsaka skupina, ki šteje 30 ljudi, prebije v naši državi 18 dni.

FRANCOSKI VOYAGE FRANCE EUROPE iz Pariza pošilja vsak teden skupine po ca 30 ljudi. Putnikovi avtobusi prevzamejo goste na meji in jih peljejo preko cele države.

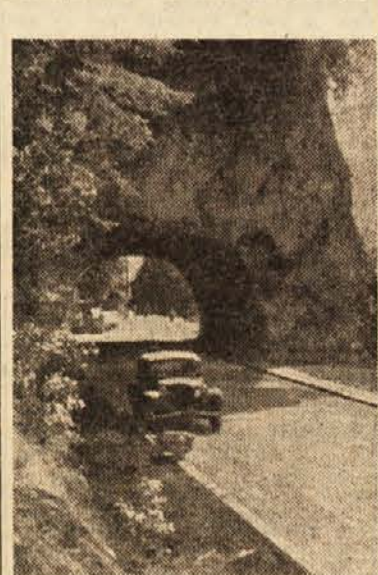
SWANS TOURS iz Londona ima v programu sedem štirinajstdnevni potovanj z našimi avtobusi. Prvo potovanje prične 21. junija, zadnje pa 15. septembra. Skupine bodo stale po 26 udeležencev in bodo ostale v Jugoslaviji po 14 dni.

FAIRWAYS & SWINFORD iz Londona je prav tako pripravil več potovanj v Jugoslavijo, ki bodo trajala po 14 dni z bivanjem v Novem na Jarutranu.

Skupaj z angleško agencijo **CLEMENTSON** iz Londona je Putnik or-

ganiziral za angleško govoreče študente univerzitetni tečaj v svrhu spoznavanja jugoslovanske zgodovine, umetnosti in jezikoslovja. Ta tečaj, za katerega nosijo stroške udeleženci sami, se bo vršil v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu. Na njem bodo predavali profesorji z naših univerz. Tečaj bo predvidoma v avgustu in vlada zanj izredno zanimanje.

Za Slovenijo so posebno zanimive planinske ture, ki jih bo priredil letos londonski potovalni urad **WAYFARERS & RAMBLERS**. Razpisanih je pet tur s po 15 udeleženci po Julijskih planinah od Kranjske gore do Bohinja. Tudi te ture so že razprodane.

Ob Blejskem jezeru se vijejo razne ceste tudi prijetne sprehajalne poti, na katerih si turisti in dopustniki svežijo svoje moči.

dane in bodo v prihodnjem letu organizirane v večjem številu.

Svedski urad **SVETUR** je pripravil v maju in juniju ter septembru in oktobru bivanja na Bledu po deset dni, poleg tega pa tudi v Portorožu - vse v najboljših kategorijah.

Med drugimi, manjšimi, a ne manj važnimi akcijami naj omenimo samo še nekatere:

Belgijski **VOYAGE SOLEIL** je sklenil pogodbo s hotelom Dom pod Voglom v Bohinju, kamor bo preko sezone pošiljal svoje goste. Te dni so se mudile pri nas tudi že manjše skupine Svedov in Nemcev, bili so tu direktorji angleških in holandskih letalskih podjetij v organizaciji letalske družbe KLM, napovedani so ameriški študentje, ki bodo bivali v Bohinju preko sezone, itd. Avstrijski potovalni uradi s Koroskega že sedaj redno prirejajo izlete za goste na Bledu. V Vrbskem jezeru. Napovedanih je že preko 40 izletov, ki bodo dvignili živahnost turističnega življenja na Bledu.

Napovedano je poleg drugih tudi izredno svojevrstno potovanje po Jugoslaviji, ki ga prireja londonska **WINE & FOOD SOCIETY** v mesecu septembru. To bo družba 48 sladokuscev, ki žele prepotovati vso Jugoslavijo ter povsod jesti in piti najboljše specialitete lokalne kuhinje in vinogradov.

Za bivanje v Mostu na Soči se je

zanimala skupina 50 angleških profesorjev in študentov. Tu bi ostali ves mesec dni ter delali izlete v Trento in obrobne planine. Krajevno gostinsko podjetje pa je cene nenadoma in neupravičeno dvignilo tako visoko, da so potovanje odpovedali in grede namesto k nam v severno Italijo.

A. V.

VESTI IN ZANIMIVOSTI IZ LJUBLJANE

Zvišanje najemnin za lokale bo pripomoglo k vzdrževanju stanovanjskih poslopij

Ob uredbi prostega določanja najemnin za poslovne prostore

Nedavno je bilo zvezno uredbo sproščeno oblikovanje najemnin za poslovne prostore. Na podlagi te uredbe je mestni ljudski odbor v Ljubljani izdal odlok, po katerem je odslej razpolaganje s poslovnimi prostori prosto, se pravi, da ni vezano na oblastvene odločbe in tudi ni omejitve glede najemnin.

Ceprav je določeno prosto oblikovanje najemnin za poslovne prostore, se mestni ljudski odbor ni mogel odločiti, da bi se lokalni v poslopijih, ki jih upravlja Uprava nepremičnin MLO, oddajali po načelu »kdo da več«, kar lahko pripelje do divlega licitiranja (kakor n. pr. v Beogradu in Zagrebu), marveč se najemnina za lokale v prostem pogajanju z najemniki določa tako, da cena v strogem centru za najboljše lokale ne presega 350 din na mesec za kvadratni meter, na periferiji pa največ 100 din. Pri trgovinah z živili se ta maksimum znižuje za 25 %, pri mekkarnah pa za 50 %.

Prehod od dosedanjega sistema dodeljevanja lokalov ozir. določanja cen ne sme biti prenagel, ker bi se licitiranje lahko maščevalo tako pri podjetjih, če bi šla s ponudbami za najboljše lokale previsoko, kakor tudi pri potrošnikih, saj bi morala podjetja pretirati visoke najemnine v kalkulirani cene. Splošno preseljevanje trgovin pa tudi ne bi bilo v

interesu potrošnikov.

Ogledno pa si še drugo plat te nove ureditve. Zvišanje najemnin za lokale predstavlja vsekakor nov važen korak k rešitvi vprašanja, kako vzdrževati stanovanjski sklad. To vprašanje je zelo pereče, saj stanovanjskih poslopij več kakor deset let nismo redno vzdrževali. Popis stanovanj v drugi polovici leta 1949 je pokazal, da je od popisanih 48.000 stanovanjskih poslopij v 86 mestih in večjih krajih Slovenije je 25 % zgradb popravila, 25 % zgradb pa najnujno kilce po večjih popravilih, medtem ko je 1 % zgradb neuporabnih.

S zgraditvijo najemnin za poslovne prostore se bodo bistveno povečala sredstva za vzdrževanje, saj se bo zvišanje v celoti stekalo v sklad za obnovo. S tem je onemogočeno, da bi se povečani dohodki od najemnin uporabili za druge namene, kakor za vzdrževanje in obnovo poslopij. To je važna zlasti za privatni sektor lastništva, kajti pri tej ureditvi ni možnosti, da bi oživila hišna renta.

POLOVICA DOHODKOV - ZA IZDATKE UPRAVLJANJA

V Ljubljani, kjer predstavlja socialistični sektor lastništva po vrednosti približno polovico celotnega stanovanjskega sklada (čeprav po številu hiš le 20 %), upravlja Uprava nepre-

mičnin MLO približno 900 stanovanjskih hiš, večinoma večjih. Lani je stara najemnina v teh hišah dala komaj 39 milijonov dinarjev dohodkov. Tudi letos bo dohodek ostal približno na isti višini, ker se vsi povški stekajo v sklad za obnovo. Od te najemnine gre okrog 42 % za osebne izdatke upravljanja (dobra polovica osebnih izdatkov odpade na plače hišnikov), 21 % pa na materialne izdatke in takse brez popravil in vzdrževanja (to vsekakor ne govori Upravi nepremičnin v prid), tako da ostane Upravi nepremičnin od osnovne najemnine le nekaj nad 10 milijonov dinarjev za popravila in vzdrževanje, medtem ko potrebuje za najnujnejše vzdrževanje 40 milijonov, za redno obnavljanje fasad in ostrejši pa še nadaljnjih 34 milijonov, skupaj torej 74 milijonov (lani je v ta namen potrošila okrog 70 milijonov, predvsem iz dodeljenih sredstev).

H kritijo teh izdatkov bo letos bistveno pripomogel sklad za obnovo stanovanjskih hiš, kamor se steka ne le ves povšek najemnin za 100 % od lanskega novembra, to je približno 2,5 milijona dinarjev mesečno, marveč tudi ves nadaljnji povšek najemnin za poslovne prostore, kar bo znašalo okrog 4 milijone dinarjev mesečno. Skupaj bo torej na račun hiš, ki jih upravlja Uprava nepremičnin MLO, prišlo v sklad vsega 6,5 milijona mesečno ali 78 milijonov letno.

Od tega zneska bo upravi na razpolago za vzdrževanje in obnovo 75 %, to je 58 milijonov. Tako bo uprava iz pritekajočih sredstev lahko krija dolga vse najnujnejše izdatke za vzdrževanja in obnovevanja dela. To pa je že pomemben korak naprej k rednemu vzdrževanju stanovanjskega sklada, čeprav ostane še nadalje odprt vprašanje amortizacije zgradb, oziroma odplačila anuitet in ustvarjanja najskromnejših presežkov za gradnjo novih stanovanj.

Prvi občni zbor rezervnih oficirjev

Ljubljana, dne 15. junija 1953. Danes je bil v Ljubljani prvi letni občni zbor Združenja rezervnih oficirjev v Ljubljani. V imenu 3104 članov iz 21 pododborov je na zboru prisostvovalo 177 delegatov.

Predsednik Mestnega odbora rezervnih oficirjev tov. Tone Sušteršič je v svojem poročilu navedel, da se je Mestni odbor, kakor tudi večina pododborov preveč zgubljalo v organizacijskih in tehničnih poslih, za kar je trpelo glavno delo, zlasti strokovni dvig članstva. Navedel je, da je nekatere pododboje, ki so dobro delali in so samostojno prirejali predavanja. Pododbori v Bežigradu, Gradišču, Rožni dolini, v Novi jami itd. so ravno s svojo samostojnostjo pridobili in skoraj v celoti vključili v svoje vrste vse rezervne oficirje na svojih področjih.

Delegati so v razpravi prikazovali probleme predvsem o izboljšanju dosedanjega načina strokovnega in ideološkega dela. Mnogi so bili mnenja, da bi bilo dobro, če bi se rezervni oficirji

Sele pred letom dni so dogradili to cesto iz Ljubljane do Polja, vendar avtomobili že kar počasi zdihujejo, ko vozijo ali bolje rečeno, poskakujejo čez luknje na njej. Podjetje, ki jo je gradilo, nam menda ne bo prehodu zamerilo, ker pod sliko nismo zapisali njegovega imena.

Mrtva kopalna sezona

Prejšnja leta je bila v teh junjskih dneh običajno že huda vročina in je bila kopalna sezona tako v kopalniščih kot na prostem že v polnem razmahu. Letos pa je prehod iz lepe pomladi v zgodnje poletje v znamenju trajnega slabega vremena z dežjem, v hribih pa celo s snegom. Da bi se ljudje v poletju zavijali v plašče in povrhnike, kot se to dogaja v letošnjem juniju, že davno ne pomnimo. Lani je beležilo ljubljansko Centralno ljudsko kopalnišče v Tivolju v tem času tudi do 1500 kopalcev dnevno, te dni ob mrzli vodi le po nekaj bolj navdušenih športnikov in športnic, ki jih pa redno lahko prešteješ na prste. To edino ljudsko kopalnišče na prostem, ki je dostopno za široko javnost, so odprli že 21. maja in bo redno odprto nekako do srede septembra. V preteklih letih pa se je ob suhih, lepih jesenih tudi že zgodilo, da so ga kopalci uporabljali še kar do sredine oktobra. Letos beleži torej kopalnišče doslej že kar 23 mrtvih sezonskih dni. Te dni je imela voda v velikem bazenu po 18° do 20° C, zrak pa v najhladnejšem jutru 12° in na toplejši dan izjemoma celo 25° C.

Diktator ali poslovodja?

Gospodarska inšpekcija MLO Ljubljana je na podlagi pritožb napravila v obratu pri »Vinski trgu« v Bohorjevi ul. 9 pregled in ugotovila, da poslovanje poslovodje Antona Metelke ni pošteno, temveč nerodno, družbi škodljivo in nemoralno.

Izveščki iz knjigovodstva in popisa blaga v obratu so pokazali, da ima poslovodja Anton Metelka ni manj kot 79.790 dinarjev primanjkljaja v dobi 5 mesecev. Razen tega je nabavil blago na ime sindikalne podružnice stavbenega inženirstva v Slovčkovi ulici in sicer 1124 l vina ter le-ta in knjižni miti ni plačal mestne davčnine ter tako spravil v žep različno nabavno in prodajno ceno. Tu je treba pripomniti, da sindikalna podružnica stavbenega inženirstva o tem ni nič vedela. Prav tako je kupil na svoje ime vino, pri Vinko-Gorici, za katerega ni plačal davčnine, niti ga ni knjižil.

Razen že navedenega je poslovodja Metelka skrajno surov človek. V podjetju je grozil uslužbencem, ki so ga opozorjali na napake, da bo z njimi fizično obračunal. Najbolj žalostno pa je to, da je bil celo predsednik delavskega sveta.

Vprašamo, kdaj bodo ljudje v gostinskih podjetjih in sestankih sindikata in delavškega sveta začeli razkrinkavati take ljudi in jih postavili tja kamor spadajo. Upamo, da bo primer Antona Metelke resna šola za kolektiv gostinskega podjetja »Tabor«.

KULTURNI OBRZORNIK

„ČLOVEK JE DOBER“

Jutri zvečer bo v ljubljanski Drami zadnja premiera tekuče sezone. Uprizorjena bo kristna predstava drame Josipa Kulundžiča »Človek je dober«. Obratili smo se na avtorja, da bi nam povedal nekaj besed o sebi in o svojem delu, ki doživlja v Ljubljani svojo prazno (to izvirniku še ni bila uprizorjena).

Tema »Človek je dober« obravnava v svojih delih, odkar pišem. Spočetka se je neviljivo razvijala in rasla, čedalje bolj je prodirala v najpomembnejše sestavine dela, dokler ni končno popolnoma prevladala in postala osnovna ideja.

Najprej je nastopila ta tema v nasprotnem smislu: »Zakaj je človek hudoben?« Temu vprašanju se je takoj pridružil še drugo: »Kako se rešiti zla?« Ni mi še bilo 20 let, ko sem poskušal v svoji prvi drami »Polnoč« odgovoriti na to vprašanje. Odgovora pa še nisem mogel dati, ker takrat nisem bil sposoben spoznati odnosov v resničnosti niti izhoda iz boja proti zlu v človeku samem. Rešitve še ni bilo, vendar sem od vsega začetka optimistično veroval, da je človek v bistvu dober. Ta vera prevladuje v »Polnoči« nad vsem drugim dogajanjem v inkarnaciji pisateljevih misli, sposojeni iz rekvizitov ekspresionizma.

Tudi pozneje, v »Skorpionu«, v »Mašini vesti« in v »Skrivnostnem kamenčku« se je nenehno pojavljala tema o zlem in dobrem v človeku, toda ta tema je bila vedno uresničena v drami bodisi izven odnosov v resničnosti, bodisi v stihijih dogajanja.

Prišli so dogodki druge svetovne vojne, ki so globoko pretresli odnose in stvarnosti ter ustroj človeške miselnosti. Zlo je tako zelo prevladalo na svetu, da je grozila nevarnost, da bodo pesniki izgubili vero v človeka. Morda pa je bilo prav zaradi tega, ker se je človekovo zlo v svoji razuzdanosti tako razgalilo, da ga je vsakdo z grozo opazil, laže spoznati v človeški miselnosti pravi izvor zla. To je bil splošni strah. Tisto, kar mi je bilo leta in leta prikrito, se je pokazalo med vojno v vsej grozotnosti: človeški strah je pravi povzročitelj človeškega zla.

Nikjer drugje nisem mogel tega spoznati tako očitno kot pri razkritju duševnosti ženske, ki bi sicer morala imeti dovolj moči, da se upre strahu, ker je »gospodar svoje duše« — umetnica, igralka. Njeno notranje življenje sem spoznal najprej med vojno;

takrat je bila sredi boja z lastnim strahom. Pred vojno sem skušal poiskati začetke tega boja, pozneje pa sem spremljal njeno življenje do naših dni in zmago človeka v njej. V vseh treh obdobjih njenega življenja je imelo zlo, ki se je pojavljalo v nasprotjujočem si ravnanju, vedno iste korenine: strah.

Med vojno mi je postalo marsikaj jasno. Drama torej ni samo v krvavih dogodkih kataklizma, drama je v človeški duševnosti.

Mislil sem, da bom dobil odgovor na to vprašanje, če bom opazoval človekovo ravnanje, vedenje in njegovo staljšo do resnične duševne vrline. Ravnanje

Josip Kulundžič

mnogih ljudi v tistih težkih trenutkih, ko je moral sleherni človek nenehno prispevati k reševanju človečnosti človeštva, je bilo grdo. Ogledujemo si to pod tem ali onim zornim kotom — različne ideologije so omogočale tiste čase različne zorne kote — človek je storil mnogo zlega. Celci narodi — to je vzbujalo v pesniku brezupno grozo — so bili posebej brezdružni in krvoločno zlo. Mar se je izgubila vera v človeško dobroto? Mar ni bilo v človeški duševnosti nobene opore, ki bi pomagala premagati zlo?

Na ta obupni pisateljev krik je odgovorila umetnica. Igralka, katere »boj s strahom« sem spremljal, je ukresala drobno iskro dobrote: izkazalo se je, da je ta žena navzlic vsemu zlemu ravnanju, h kateremu jo je gnal strah, ohranila »sveti plamen«

dobrote. Bila je mati, v svojih nedrih je negovala materinstvo, veliko »resnico srca«. To materinstvo ji je bilo opora, s pomočjo katere je pregnala strah v sebi in zlo v svojem ravnanju. V svojem svetu je rešila človeško dobroto...

Dve leti potem, ko sem napisal dramo »Človek je dober«, sem dobil v roke izjavo Williama Faulknerja ob prejemu Nobelove nagrade. Bil sem presenečen in pretresen. Našel sem pesnika, ki mi je blizu. Naj ponovim samo nekaj njegovih besed: »Današnja tragedija je splošni, vsem skupni fizični strah...«

Pisatelj »se mora naučiti, da je največje zlo vsega strah, in ko se to nauči, mora za vedno pozabiti strah ter ohraniti vse dele svoje delavnice le za staro resnico srca, za stare univerzalne resnice, brez katerih je zgodba

obsojena na smrt, za ljubezen in čast, dobrosrčnost, ponos, sožalje, požrtvovalnost...«

Jaz bi dodal samo »in materinstvo« ter dejal s Faulknerjem: »Verujem, da človek ne bo samo vztrajal, marveč da bo zmagal.«

Moje prvo srečanje z ljubljanskim gledališkim občinstvom je bilo nenavadno pristržno.

Takoj po premieri v Zagrebu so igrali pred več kot 30 leti v Ljubljani mojo prvo dramo »Polnoč« v izvrstni režiji Cirila Debeveca in v sijajni igralski interpretaciji. Dramo so toplo sprejeli. Zdaj je ljubljansko gledališče prehitelo zagrebško z mojo dramo »Človek je dober«. V rokah znanega režiserja Slavka Jana in z igralci najboljših članov ljubljanske Drame doživelo moje delo prvo izvedbo, na katero bom lahko ponosen in srečen.

Josip Kulundžič

Vasja Ocvirk: „AVIONI, AVIONI...“

RADIJSKA IGRA

V sredo zvečer so lahko poslušali Radia Ljubljana slišali kristno izvedbo nove radijske igre Vasje Ocvirka »Avioni, avioni...« Originalne radijske igre so pri nas kaj redka stvar in zato jih je treba pozdraviti. »Avioni, avioni...« je zadnje Ocvirkovo delo, ki ga je napisal za radio in ki se mu pozna, da je avtor ovojil zahteve radijske igre, kajti radijsko-dramaturško so »Avioni« dobro delo.

Vsebinska »radijske epizode iz partizanov« je dokaj enostavna: Italijani bombardirajo vas. Bomba zadene partizana Ferjana, ki ga njegov prijatelj in tovariš spravi za kapelico na varno. Ferjan je smrtno ranjen in dobitva halucinacije o stvari, ki ga teži; nekdo je prišlo k partizanom lepa dekle, ki so se vanjo vsi zaljubili, posebno Ferjan, toda bila je izdajalka in Ferjan jo je moral ustreliti, ne da bi ji prejel smrtno obsedbo. V halucinacijah vidi izdajalko, ki mu pravi, da bo moral za njo. Med letalskim napadom rani tudi bolničarke Janjo, ki ljubi Ferjana in se zdaj znajde pri njem Vidi, da bje Ferjanu zadnja ura in se mu izpove — izpove pa se tudi Ferjan, ki pove zgodbo z Matiljo izdajalo. Še preden mine napad, Ferjan izdihne.

Morda v tej igri — boljše, epizodi — manjka dramatične napetosti in se lok zgradbe vse prevede približuje premici, ali pa je že v sami kompoziciji neka dvojnost (dva motiva: Ferjan-Janja in bombni napad); se zdi, da ni vse povedano, da nekaj manjka, da je sicer zgodba končana, ker Ferjan podleže ranam — ni pa še vse izgovorjeno. Sicer pa je stvar lite-

arne kritike, da se ukvarja z te vrste analizo Vsekakor pa smo bili bolj zadovoljni z Ocvirkovimi radijskimi igrami. »Ko bi padli ožvele in živi in mrtvi.« Rešilo izvedbo »Avioni, avioni...« je prevzel Mirč Kragelj, ki mu je treba priznati, da je vskladi igralce in že s tem omogočil program radijske izvedbe, čeprav je bilo mestoma čuti preveč poudarka na »znanji režiji, zakaj efekti so bili solidno poseti in na pravem mestu (čeprav so le-ti ona boleča točka v oddajah Radia Ljubljana). K režiji vsekakor sodi glasbena oprema (Bojan Adamič), ki je bila v začetku takšna, da je pomagala graditi izvedbo, vendar je bil konec ravno zaradi glasbe ponosen in je celotna oddaja izvenela nekam »slonodno« — lahko bi rekli, da nas je končna glasbena ilustracija grobo razočarala in oddajo obrnila v drugo smer. Montaža je bila dobra, prav tako tudi ton, daj me povsod — in vključ dobri montaži je bilo nekaj napak.

Interpretacija vlog je režiser zapopal tem-le igralcem: Maksu Bajcu Ferjana, Bertu Solterju-Draga, Janjo Slavki Glavinovi in Matilidi glas Dusi Počkajevi. Na splošno lahko rečemo, da je bil poslušalec lahko zadovoljen s toimačenjem vlog.

Lenc

JAKOPIČEV PAVILJON

Ciril Cesar: Hrepenenje (les, 1943)

Razstava je zaradi velikega zanimanja podaljšana do 22. junija ter je odprta vsak dan od 9. do 20. ure.

Premalo glasov o kulturnem delu amaterjev

Ceprav bi morda lahko rekli, da naš dnevni tisk posveča več pozornosti kulturnim vprašanjem, vendar mislim, da hkrati s tem pojema njegovo zanimanje za razne oblike amaterskega kulturnega dela, za kulturne ustanove in umetniške organizacije delovnih ljudi. Ceprav brez dvoma dajejo kulturi in kulturnemu življenju temeljni pečat profesionalne, kulturne in umetniške ustanove, lahko trdimo, da kulturne preobrazbe in kulturne revolucije ne more biti brez številnih neznanih ljubiteljev umetnosti, njihovih društev in organizacij ter raznih kulturnih ustanov delavskega razreda in drugih delovnih slojev.

Mislim, da se naš tisk poveli ne zaveda pomena tega procesa. O kulturni dejavnosti raznih prosvetnih in kulturnih ustanov

mladine, delavcev in kmetov zelo neredno in malo pišejo. Ni prav, da pišejo le o vsaki premieri v beograjskih gledališčih, ne privoščijo pa nobene besede številnim uspehom amaterskih gledališč. Neopustljivo je, da popolnoma prezrejo aktivnost naših amaterskih zborov, folklornih ansamblov, orkestrrov, likovnih sekcij in podobno, ki so doslej dosegli že mnogo uspehov in ki imajo v življenju naših mest, predvsem manjših, dokaj velik pomen.

Mnogi aktivisti po kulturnih ustanovah in društvih, desetstotice! amaterjev, ki se z veliko ljubeznijo uče prvih korakov v kulturi, bi tu lahko dobili priznanje za svoje delo in s tem vzpodbudo in navodila za razvoj in nadaljevanje tega plemenitega dela. Ker tako vsestransko aktivnost pre-

malo populariziramo, jo v zadnjem času nekatere družbene organizacije, pa tudi nekateri kulturni delavci, zanemarjajo. Po osvoboditvi so mnogo storili za razvoj kulturno-umetniških društev in drugih delavcev in mladini namenjenih kulturnih ustanov.

Vsakanjanja skrb sindikatov in mladinskih organizacij ter materialna pomoč, ki je pri takem delu nujna, razen tega stalno delovanje uglednih umetnikov in ostalih strokovnjakov, so mnogo pripomogli k uspehom na tem področju. Ne smemo dovoliti, da bi ti pomembni uspehi, ki so plod vztrajnih naporov ter velike ljubezni in požrtvovalnosti, popustili, zlasti ne zdaj, ko je pomembnost ljudske umetniške dejavnosti pri splošnem razvoju naše skupnosti očitna.

OB DESETLETNICI OSVOBODITVE ISTRE Boj Istranov za hrvatsko šolstvo

Šestdesetletnica Ciril-Methodove družbe

Boj za hrvatske in slovenske šole je najvidnejši izraz narodnostnega odpora Istrskih Hrvatov od začetkov ljudske gibanja v 70 letih preteklega stoletja do italijanske okupacije leta 1918. Ceprav je bil na temelju avstrijskega »Temeljnega zakona« iz leta 1867 hrvatski in slovenski jezik v šolah, uradnih in javnem življenju enakopraven s italijanskim, v praksi to ni bilo mogoče, ker je bilo osnovno šolstvo v območju pokrajinskega Sabora in pokrajinskega odbora Italijani in slovensko šolstvo je bilo v Istri zato odvisno od Italijanov, prav tako pa tudi uvajanje hrvatskega in slovenskega jezika v urade in javno življenje.

Italijanski vladajoči sloj je tako izkoriščal svoj položaj in z vsemi sredstvi preprečeval ustanavljanje hrvatskih in slovenskih šol. Ko sta Italijansko iredentistično društvo »Pro patria« in »Liga nazionale« (leta 1894) začela po hrvatskih in slovenskih vaseh ustanavljati zasebne italijanske šole, da bi raznarodila hrvatske in slovenske otroke, so Istrski Hrvatje odgovorili z naučinkovitejšim proti-

udarcem: leta 1893 so v Pulj ustanovili društvo za ustanavljanje hrvatskih šol, »Družbo sv. Cirila in Metoda za Istro«. Da je bila družba potrebna, se je takoj pokazalo, ko so Italijanski časniki, ne le v Istri in Trstu, temveč tudi v Italiji začeli zagrizeno napadati družbo kot največjo nevarnost za »italijanstvo« Istre. Napadi Italijanskih iredentistov na Ciril-Methodijsko društvo so se tako razpasili, da so tudi nekateri napredni Italijani, kot na pr. tržaški socialist Angelo Vivante, morali italijanskemu narodu razložiti položaj. Italijanski iredentistični sloj v Istri ter imperialisti v Italiji seveda niso priznavali pravice Hrvatov do samostojnega šolstva, temveč so s šolsko politiko v pokrajinskem odboru onemogočili razvoj hrvatskega in slovenskega javnega šolstva in se hkrati trudili, da bi po Legi prodrli v hrvatske vase.

V prvih 20 letih svojega obstoja do prve svetovne vojne je Družba ustanovila 42 osnovnih šol, med njimi tri

slovenske (poleg 186 javnih hrvatskih in slovenskih šol), v katerih je poučevalo 62 učiteljev. Družba je te šole tudi vzdrževala in plačevala učitelje.

Kako so revni Istrski Hrvatje zmogli tolikšne stroške za svoje posebne šole? V Družbi so združili vse ljudske sloje. Družba je kmalu postala zastava in simbol narodnostnega boja Istrskih Hrvatov. O vsaki priložnosti, na izletu, zabavi, pri porokah, rojstvih in plesih, povsod so pobirali majhne vsote v sklad Družbe. Tudi največji Istrski Hrvat je tako postal aktiven borec ne le na prostetnem področju, temveč tudi borec za gospodarsko in politično osamosvojitve.

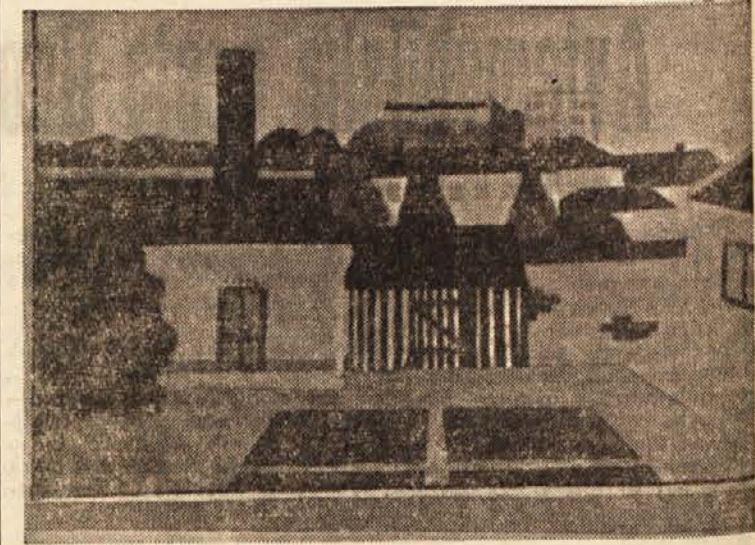
Družba je v mnogem vplivala na javnost, predvsem na hrvatsko, pa tudi na prebivalce ostalih slovenskih dežel Avstrije. Djakovski škof Strossmayer je med prvimi poslal 1000 forintov že v avgustu leta 1893 v Zagrebu so ustanovili Družbo Cirilmeto-

dovskih zidarjev, ki naj podpirajo Družbo. Prispevki so prihajali iz vseh jugoslovanskih krajev, iz Češke, pa tudi od hrvatskih izseljencev v Ameriki. Prispevki niso bili le materialni: pri tej akciji so ostali južni Slovani spoznavali Istro, Istrski Hrvatje in Slovenci pa so čutili, da v tem boju niso osamljeni.

Prvi tajnik Družbe je bil dr. Matko Leginja, poznejši politični vodja narodnostnega gibanja Istrskih Hrvatov. Leta 1893 je postal tajnik mlad učitelj, že tedaj znani hrvatski književnik Viktor Car Emin, ki je vodil Družbo do njene ukinutve ob Italijanski okupaciji leta 1918.

Italijani so zaprli vse hrvatske in slovenske osnovne, srečnje in strokovne šole. Iz statističnih aktov so izbrisali naziv Hrvat in Slovenec ce so kje že morali biti, so jih imenovali »allogeni«, kar pomeni tučce.

Kljub skrbno sestavljenim statistikam in kljub gosti mreži izključno italijanskih raznorodovalnih šol so se

Ljubljana — z otroške razstave v Mall galeriji

VERDIJEV „REQUIEM“

Četrti koncert Mariborske filharmonije

V četrtek zvečer je imela Mariborska filharmonija svoj četrti redni in verjetno zaključni koncert. Za spored je bilo izbrano Verdijevo mogočno delo »Requiem«. Za to skladbo je bil prvotno napisan samo en stavek »Liberia me«, ki je pozneje, ko je Verdi napisal celo skladbo, dobil mesto kot zadnji, sedmi stavek. V tem stavku še enkrat srečujemo najlepše misli iz vseh prejšnjih stavkov, kjer zbor a capella s sopranom, solom ponovi uvod prvega stavka, katerega je prej izvajal orkester.

V mariborski izvedbi so sodelovali: sopranistka Vilma Nožinič, prvakinja zagrebške Opere (ki je vstopila namesto obolele Vande Gerlovič), mezzosopranistka mariborske Opere Dragica Sadnikova, prvak beograjske Opere tenorist Rudolf Frenel, basist ljubljanske Opere Danilo Merlak, orkester Mariborske filharmonije ter zbirani operni zbor in komorni zbor.

Sopranistka Vilma Nožinič je s svojimi kultiviranim glasom krasno odpevala svoje solo partije (posebej v zadnjem stavku, pa tudi skupno z ostalimi solisti). Na nekaterih mestih je bil orkester malo premočan, kar je bilo v škodo solistki, ki kljub temu ni hotela forsirati. Mezzosopranistka Dragica Sadnikova nas je tudi toplo prijetno presenetila in se od nastopa do nastopa vidno razvila ne samo v odlično operno, temveč tudi koncertno pevko. Njen glas je lep, temno obarvan in lepo zvenj v višinah kakor tudi v nižinah. Posebno duet s sopranom in basom v drugem stavku je lepo odpevala in žela za to pozneje pri publiki obilo odobravanja. Tenorist Rudolf Frenel je naš stari znanec z opernih desk in je tudi ta večer uveljavil svoj glas. Basist Danilo Merlak je bil v začetku malo nervozen, kar je takoj pozneje popravil. Tudi on se razvilja v dobrega koncertnega pevača.

Združeni operni in komorni zbor (57 pevcev) sta bila po številu premlajna, da bi nam preprosto prikazala močnega zborke scene, ki jih je nemalo v tem velikem Verdijevem delu v Mariboru so še trije amaterski mešanji zbori, iz katerih bi lahko pridobili za izvedbo še nekaj dobrih pevcev. Besedilo ni bilo razumljivo in je bil na nekaterih mestih tudi orkester premočan. (V sporedih bi bilo lahko natiskano besedilo). Najtežji del v četrtem stavku, kjer ima zbor težko osmeroglasno funkcijo, je dokaj obvladani, kar je nemalo zasluga zborovodje Ferda Piracki je oba zbora nastudiral. Pri besedah, ki se končujejo na »-a in jih je v tem delu veliko, ker je latinski tekst, ni bilo večkrat otonnega konca. Orkester Mariborske filharmonije tvori operni orkester, ki je bil za to izvedbo pomnožen z nekaj amaterji

in godbeniki vojaške godbe. Godal (razen kontrabasov) je premalo, saj je v »Requiemu« nestelo mest, kjer morajo nastopiti posebno violine v Mariboru bi se gotovo še našlo nekaj dobrih amaterjev, ki bi se jih dalo pritegniti k sodelovanju v filharmoničnem orkestru, saj je bil pred vojni podobni orkester Glasbene Matice sestavljen samo iz njih in dijakov godbeniki za balonom niso videli dirigenta). Na enakem mestu, kjer bi naj orkester in zbor napravila hitri pianissimo, se to obema ni posrečilo in je posebno zbor nesigurno odpel to mesto.

Za celotno izvedbo »Requiem« nastlejši delež dirigent Ciril Cvetko. Izvedbo je dobro pripravil in jo je s gotovostjo vodil od začetka do konca. Velika Unionska dvorana je bila polna in občinstvo ni štedilo z obilnim priznanjem.

K. O.

Mednarodna razstava umetniške fotografije na Dunaju

Dunaj, 14. junija
Danes so na Dunaju odprli mednarodno fotografsko razstavo, na kateri je med 38 sodelujočimi državami razstavljalo tudi 15 jugoslovanskih fotoamaterjev iz Beograda, Zagreba in Ljubljane.

Med 24 deli so z bronasto medaljo nagradili »Ritem« Mladena Grčevića, z diplomo pa Petra Cijančiča »Slikarjev privid«. Ocenjevali so tudi skupine razstavljalcev. Ljudska tehnika iz Ljubljane je za svojo zbirko dobila peto nagrado.

Razstava jugoslovanske grafike v Braziliji

K nedeljski beležki o razstavi jugoslovanske grafike v Braziliji dodajamo, da so s svojimi grafikami bili zastopani razen Božidarja Jaka in Mihe Matleša še Tone Kralj, Maksim Sedej, Riko Debenjak in Franca Mihelič. Kot znano, je ista razstava zdaj odprta v Atenah.

Drobne kulturne

V Zagrebu so v Klubu hrvatskih književnikov proslavili 80-letnico rojstva velikega hrvatskega pisatelja A. G. Matoša. Uvodne besede je imel predsednik Društva hrvatskih književnikov Petar Segedin, Marijan Matković pa je govoril na temo »Živi Matoš«. Kot ilustracijo k Matkovićevemu referatu so prebrali odlomke iz Matoševih kritičnih spisov o modernizmu, o Kranjčeviću, Sremcu in Baudelaireu. O Matoševih poeziji je govoril Dragutin Tadijanović, nakar so člani novega zagrebškega dramskega gledališča prebrali devet Matoševih pesmi in odlomek iz njegove novele »Oko logora«. Na koncu so recitirali pesmi, ki so jih posvetili Matošu Križcu, Polju in Cesarju.

Jugoslovanski književnik Oto Bihalji-Merin je imel v maju in v prvi polovici junija več predavanj v švicarskih mestih. Predavanja je organiziralo švicarsko-jugoslovansko društvo za kulturne zveze skupaj z društvo švicarskih književnikov. Govoril je o kulturnih problemih Jugoslavije. Njegova izvajanja so našletela na precejšen odziv v švicarskem tisku in radiu.

Beograjsko dramsko gledališče gostuje te dni prvič v Sarajevu. Na sporedu ima poleg »Steklene menažerije« Tennesseea Williamsa še »Sestre Čehova«, »Smrt trgoveškega potnika«, Millerja, »Od raja pa do danes Priesleyja in »Vučjaka« Miroslava Priesleyja.

Kakor poroča »Die neue Zeitung«, ameriški list v Nemčiji, so je Dino Buzzati, eden najpomembnejših in najizvirnejših italijanskih pripovednikov, predstavil občinstvu tudi dramo, dramatik z delom »Klinični primer«.

Indijska plesalec Lilavati in Anura sta prispela v našo državo. Plesalka Lilavati je po rodu iz Kašmirja, plesalec Anura pa je doma s Ceylonu. Oba sta imela že mnogo gostovanj po Ameriki in Evropi.

Wilhelm Furtwängler je za začetek letošnjega dunajskega festivala, ki se je začel ta mesec, dirigiral Beethovno IX. simfonijo. Tisk poroča, da je oigram uspeh izvedbe v veliki meri dirigentova zasluga.

GOSTOVANJE ANSAMBLA NARODNIH PLESOV IN PESMI S KOŠOVA IN METOHIJE V CRNI GORI
Titograd, 15. junija. Ansambel narodnih plesov Košova in Metohije nastopja v Crni gori. Doslej je nastopil v Belem polju, Ivangradu, Mojkovcu, Kolašinu in Titogradu. Povsod so člani ansambla navdušili gledalce. Na sporedu imajo šiptarske, srbske, hrvaške, turške pesmi in plesne ansambla bo gostoval še v Nikšiću, Cetinju, v Kotoru, Tivtu, Hercegovino, Budvi, Baru in Ulcinj. V Tu zih (okraj Titograd) bo imel koncert za narodno majšino. V odhod od Crno goru je ansambel uspešno gostoval po Srbiji, Makedoniji, Bosni in Hercegovini ter delu Hrvatske.

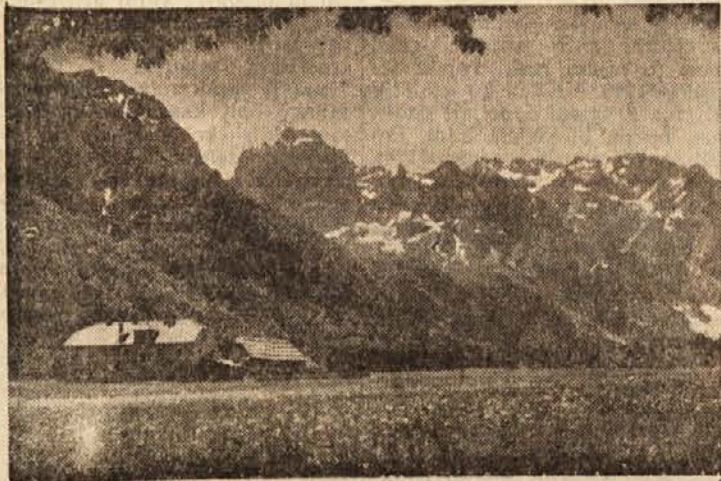
Tone Peruškov

Le dobre šole bodo lahko vzgajale mladi rod

V sezanskem okraju je 68 šol, od teh jih je le 36 v državnih šolskih poslopih, 22 v privatnih zgradbah, 10 pa v drugih poslovnih zgradbah. Od 68 šol jih je 41 samo enooddelčnih, 23 je dvo-oddelčnih in samo štiri so tri-oddelčne. V okraju je 84 učiteljev, od teh 52 pripravnikov, 18 tečajnikov in samo 14 učiteljev strokovnih izpitov. Če malo skrbneje razmišljamo o navedenih številkah, moramo priznati, da šolstvo v sezanskem okraju ni zadovoljivo. Res je sicer, da se to stanje počasi izboljšuje — lani je bila zgrajena nova šola v Kravem potoku, letos gradijo nova poslopja v Kovčičah in Gračiču, popravljajo šole v Avbelju, Stjaku, Povirju, Pregarju, Obrovem, Brezovici, Podgorju in drugod. S tem bo delno rešeno vprašanje poslopij. Da bi zboljšali raven osnovnih šol, bi bilo nujno urediti čim več višje organiziranih šol; ukiniti bo treba enooddelčne in jih združiti v večooddelčne šole. S tem bi razbremenili učiteljsko, ker je po vseh enooddelčnih šolah le en učitelj, ki mora poučevati vsak dan zjutraj in popoldne, tako da ne utegne izpopolnjevati svojega znanja. Predvsem pa bi to bilo koristno mladini, saj bi take šole lahko nudile več izobrazbe.

I. V.

Novi hoteli v Logarski dolini

Plešče v Logarski dolini

V Soštanjskem okraju posvečajo letos mnogo skrbi Logarski dolini, ki je ena izmed najlepših dolin v Sloveniji, zaradi pomanjkanja turističnih

Tudi to delo je težko in nezdravo

Delavski svet v rudniku barita Škofljica-Litija je na zadnjem zasedanju temeljito pretehtal uredbo o davku na plačilni fond. Da bi uredbo lahko bolje izvajali, so sklenili znižati razne postavke tarifnega pravilnika, pregledati delovna mesta, nepotrebna ukiniti, odpraviti nedeljsko in nadurno delo in povečati produktivnost dela.

V rudniku je že okoli 70% delavcev zbolelo zaradi silikoze. Zato bodo poslali na pristojno mesto resolucijo, v kateri bodo zahtevali, naj bodo rudniki barvaste in nebarvaste rude vključeni v skupno prometovno industrijo. S tem bi bili glede težkosti in nezdravosti dela izenačeni z ostalimi rudniki.

Letos ne bodo mogli elektrificirati vseh vasi

V okraju Slovenj Gradec elektrificira »Elektroslovenj Gradec« veliko število krajev. Kmetje povsod potrebujejo elektriko, da jim sveti v temnih izbah ali pa poganja nove stroje. Zato je tudi krajev, ki se ne bodo elektrificirali, toliko, da nekateri letos ne morejo priti na vrsto. Zdaj napeljujejo žico v krajih: Sele, Rače, Smiklavž, Zgornji Legen, Golavabuka, Trbonje, Dravče, St. Vid nad Vučenico, St. Primož Holmec nad Prevaljami in Zgornji Dolci. Prihodnje leto bodo elektrificirali naslednje vasi: Gortino, Vrata, Ojstro in še nekaj drugih. Za elektrifikacijo bodo prispevali kmetje vse drogeve in tudi težakša dela bodo opravili sami. Okrajni ljudski odbor Slovenj Gradec pa bo pomagal z denarjem.

Koloradski hrošč napada krompirišča v Prekmurju

V letu 1951 je bilo v Prekmurju odkritih le 13 parcel, na katerih se je pojavil koloradski hrošč. Naslednje leto se je razširil že na 32 parcel. Letos pa je pri dosedanjih pregledih bil odkrit na 21 parcelah. Čeprav so ga odkrili na manj parcelah kakor lani vse leto, pa je bil najden v krajih, kjer ga lani še ni bilo. To pomeni, da se počasi, a vztrajno širi in napada nove kraje. Letos so ga najprej odkrili v Beltincih, nato so ga našli še v Dobrovniku, Bogoljni, Trnju, Turnišču, Lendavi, Koblju, Bukovnici, Filovcih in Sodšincih. To kaže, da se je razširil skoraj po vsem ravniškem predelu Prekmurja. Skrajno povsod so poleg hroščev našli tudi ličinke, kar pomeni, da so okužena mesta večino leto in še nekaj drugih. Za elektrifikacijo bodo prispevali kmetje vse drogeve in tudi težakša dela bodo opravili sami. Okrajni ljudski odbor Slovenj Gradec pa bo pomagal z denarjem.

Povsod, kjer so doslej našli koloradski hrošč, škropijo skupine kmetijskih združenj okužene njive. Posebno vso to naredili v Beltincih. Z dodatkom bakrenega apna, ki ga dodajajo škropivci, uničujejo tudi pesen. Brez sodelovanja vsega prebivalstva pa ne bo mogoče zatreti niti ometiti koloradskega hrošča, ker ga je treba najprej odkriti.

IZ NAŠIH KRAJEV

Natoge SZDL na Jesenicah niso majhne

Delegati so zahtevali, naj bi spet uvedli v trgovske obrate svet potrošnikov

V petek so se zbrali v gledališki dvorani »Svobode« na Jesenicah delegati, izvoljeni na združenih občinskih zborih terenskih organizacij Socialistične zveze delovnega ljudstva. Prvemu zboru mestne organizacije SZDL so razen delegatov prisostvovali kot gostje tudi številni predstavniki vseh ostalih množičnih organizacij, društev, ustanov in podjetij na Jesenicah, med njimi tudi ljudski poslanec Tone Dolinšek, sekretar okrajnega komiteja Zveze komunistov Mirko Zlatnar, predsednik LOMO Jesenice Maks Dolinar in direktor jeseniške Zelenarne Viktor Ropret.

Poročilo o delu dosedanjega mestnega odbora SZDL sta podala predsednik Franc Arh in tajnik Alojz Soklič, nato je sledila diskusija; ob zaključku zboru pa so izmed 37 predlaganih kandi-

datov izvolili novi 17 članski mestni odbor SZDL in 5 članski nadzorni odbor.

Čeprav so delegati poročili predsednika in tajnika mestne organizacije SZDL nagradili za aplavzom, so bili mnogi mnenja, da je bilo predsednikovo poročilo nekam preveč splošno, brez konkretnih ugotovitev dela v minulnem letu, tajnikovo poročilo pa je obravnavalo v glavnem le uspehe brez kritične analize mestnih in terenskih organizacij SZDL. Zato so delegati in gostje obe poročili dopolnili s kritičnimi pripombami in konkretnimi dejstvi, da je nevtalni opazovalec šele po več ko štirinurnem zasedanju lahko dobil kolikor toliko jasno sliko o političnem, gospodarskem in kulturnem življenju na Jesenicah.

Delegati so ugotovili, da je upravljanje gospodarstva po delovnih kolektivih za le-te najboljše, čeprav trda šola na poti v socializem. Nekateri delavski sveti in upravni odbori so prav v tej trdi šoli samoupravljanja zagrešili precejšnje napake. Lov za dobičkom, ne oziraje se na potrebe potrošnikov in na zahteve celotnega našega gospodarskega sistema, je povzročil veliko škodo na našem trgu. Namesto da bi se podjetja bila za pocenitev proizvodnih stroškov, so se nekatera borila predvsem za čim višji plačilni sklad. Ni čudno torej, da je med posameznimi podjetji nastalo nemogoče sorazmerje delavskih in uslužbenških plač, ki znašajo ponekod povprečno komaj 6000 dinarjev mesečno, druge pa kar po 20.000 in še več tisoč dinarjev. Jasno je, da tisti z visokimi plačili niso bili toliko zainteresirani na zbijanju cen potrošnim predmetom, kot pa tisti z nizkimi plačili. Zato so delegati SZDL na Jesenicah pozdravili uredbo o davku na presežek plačilnega sklada, ki onemogoča kopičenje denarja.

Na zboru je bilo precej govora tudi o brezposelnosti, o poslovanju trgovskih obratov, o delu na vasi in plačevanju davkov, o delovanju nasprotnikov naše socialistične ureditve, o vlo-

gi sindikatov, organizaciji AFZ LMS, ZB, ZVVI, strelski družini, ljudski tehniki, PAZ ter o kulturnih, športnih in drugih društvih na Jesenicah.

Glede nesocialističnih odnosov, ki se pojavljajo v nekaterih naših trgovskih obratih, je bil zbor mnenja, da bi bilo treba ponovno uvesti svete potrošnikov, ki bi imeli vlogu pravega upravnega organa nad poslovanjem trgovine. Terenske organizacije, zlasti v okoljskih vaseh, niso bile dovolj budne proti vdiranju klerikalizma, ki z Vatikanom na čelu zavira socialistični razvoj pri nas in si na vse kriplje prizadeva držati naše ljudstvo v srednjeveški temi in v kulturni zaostalosti. Prav tako moramo biti budni proti vdorom informbirojske propagande, čeprav je politika Sovjetske zveze nasproti ostalemu svetu in tudi proti naši državi na videz prijaznejša kot prej.

Ob zaključku je zbor sprejel več sklepov, s katerimi bodo terenske organizacije SZDL seznanile svoje članstvo. S. V.

Mladina krškega okraja pojde na slovensko-hrvaški festival v Brežicah

Oni dan je zasedal plenum Okrajnega komiteja za okraj Krško, ki je obravnaval zelo važna mladinska vprašanja. Člani so govorili o delu mladine po V. kongresu LJM in o tem, kaj naj bi delala mladina med počitnicami. Na zasedanju so ugotovili, da je letošnji mladinski teden dal organizacijam poleta, ni pa dosegel tistega uspeha, ki so ga želeli. Plenum je sklenil, da bo za vse članke OK LMS ter za člane občinskih komitejev in predsednike ter sekretarje osnovnih organizacij mladine organiziral političnovzgojni seminar. Sklenili so tudi, da se bodo vse organizacije kolektivno udeležile Slovensko-hrvaškega festivala, ki bo 4. in 5. julija v Brežicah.

Otroci iz Kopršine pridejo v LR Slovenije

Na vabilo sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS bo v letošnjih počitnicah letovalo v Sloveniji okoli 550 slovenskih in italijanskih otrok iz koprškega okraja. Letos bodo otroci letovali v Logatcu, Skofiji Loki in Ptujju, v krajih, kjer je že prejšnja leta sprememba zraka zelo koristila njihovemu zdravju.

Hkrati pa bo v obmorskih mestih istrske obale letovalo letos okoli 1000 otrok iz vseh krajev Slovenije. CN

Od vsepovsod

Na občinski konferenci SZDL Lesično na Plištanju so delegatje med drugim razpravljali tudi o gradnji novega šolskega poslopja za osnovno šolo in nižjo gimnazijo z internatom v Lesičnem. Na sestanku so razpravljali tudi o popravilih občinskih cest in kolovozov, ki so skrajno zamarnjeni. Popravila bi naj bila izvršena postopoma po tri ali štiritmetne planu. Člani so predlagali, naj bi občinski odbor SZDL izdelal osnutek in razčlenil obveznost dela ter poslal predlog občinskemu ljudskemu odboru, da ga prouči in o njem sklepa na seji. Govorili so tudi o obnovi porušene vasi in vsi so menili, naj bi o pomoči, ki jo bo dal okraj, razpravljali občinski ljudski odbor ali odbor SZDL, da bodo dobili pomoč res najpotrebnejši.

V petek je bila v Soštanju prva konferenca delegatov SZDL za okraj Soštanj. O dosedanjem in bodočem delu SZDL je govoril predsednik odbora Jakob Zen, po njegovem poročilu pa se je razvil živahen razgovor. Posamezni delegatje so govorili o problemih, na katere naležijo v vaških organizacijah v konkretnih primerih so nakazali nepravilnosti nekaterih vaških zadrugnih delavcev, ki v veliki meri izkoriščajo in uničujejo ljudsko imovino, nekateri pa celo delajo take stvari, ki sodijo pod kriminal. Delegatje so obsodili razne pojave, s katerimi hoče klerikalna reakcija zavirati delo v organizaciji SZDL. Govorili so o tem, kako bi zatrli pljančevanje, zlasti pa, kako bi vzgajali našo mladino. Na konferenci so izvolili nov odbor SZDL za soštanjski okraj. S konference so poslali pozdravni brozavki predsedniku Republike Josipu Brozju-Titu in Glavnemu odboru SZDL Slovenije.

Četrtošolski metliške gimnazije so ob zaključku svojega šolanja v Metliki zaigrali igro Jožeta Dularja »Padel je«. Razgibano zgodbo iz življenja četrtošolcev so mladi igralci v režiji tov. Julke Rajmerje podali pravo uspešno in je bilo opaziti med njimi nekaj res dobrih igralških talentov.

V obmejnih predelih ljutomerskega okraja ustanovljajo društvo dvo-lastnikov, ki bo reševalo predvsem vprašanja delovnih odnosov in pogojev ljudi, zaposlenih na posestvih dvo-lastnikov. —r

Ribičem letos nagaja vreme

Sezona lova sinjih rib, ki je glavni dohodek ribičev v Jugoslovanski coni, se je začela na Jadranu s prvim mrakom 2. maja. Zdaj gre h koncu že drugi mrak, pa se ribičem še ni nasmejela sreča.

V morju je dovolj sinjih rib, ki redno vsako leto obiščejo naš Jadran spomladi in se odselijo pozno jeseni, le ribiči jih ne morejo poiskati, ker jim nagaja vreme. V skupinah in posamezno plavajo po tržaškem zalivu sardine, sardoni in škombri. Nanje preži stotine ribičskih ladij iz Jugoslovanske cone, Trsta in Italije. Vendar se ladje držijo bolj ob obali; ker ribiči zaradi nestanovitnega vremena zdaj ne morejo tvegati, da bi šli predaleč na morje. Se tako včasih komaj utečejo viharju.

V prvem mraku letos so ribiči podjetje »Riba« iz Izole, ki razpolagajo z največjo in najmodernejšo floto v Jugoslovanski coni, to je s sedmimi ladjami za vse vrste lova, nalovili komaj 4 in pol vagona rib, čeprav bi jih morali normalno v tem času potegniti iz morja kakih sedem vagonov. V drugem, to je sedanjem mraku, je bil lov še slabši. Posamezna ladja tega podjetja je ulovila v eni noči od 100 do 500 kg rib. Če računamo, da ima ladja okoli 9 članov posadke-ribičev ter da troši velike količine pogonskih sredstev za ladijski motor in za agregat, ki napaja zelo močne električne svetilke, potem si lahko mislimo, kako majhen je bil zaslužek. Privatni ribiči, ki razpolagajo z devetimi večjimi ribičskimi ladjami, pa so nalovili še manj rib, često pa zaradi slabega vremena sploh niso šli na morje.

Neugodno vreme letošnje pomladi dela velike preglavice tudi turizmu in kmetijstvu. Toda nihče menda ne sleduje tako natančno vremenskim prognoz kot ribiči. Zdaj upajo, da bo dober lov po 15. juniju, za tedaj namreč vremenoslavci obetajo izboljšanje vremena. V takem primeru bodo lahko krili sedanjega izgubo, saj imajo pred seboj letos še pet normalnih mrakov, ki jih je v sezoni sedem. Zadnji

mrak se konča letos 17. oktobra. Potem pa je še izreden mrak do srede novembra, ko ribiči lovijo, če je vreme količkaj ugodno.

Ribiči lovijo tudi izven sezono sinjih rib. Tedaj lovijo bele ribe, ki domujejo ob obalah in niso selilke kot sinje. Le tržaški zaliv je na tovrstnih ribah zelo reven, ker je razmeroma majhen, ribičev pa je veliko. Zadržna desetletja je bil tu lov večji kot pristarek. Mnogo boljši je lov ob južnih istrskih in dalmatinskih obalah. Naši ribiči se zdaj lahko poslužujejo tudi teh bogatih lovišč. Težave so le v tem, da so za lov v južnejših vodah potrebne večje ladje, kakršnih je v okraju le desetina.

Ta ladje so opremljene za zimski lov z mrežami »kočamic«, ki jih ladje vlečejo s precejšnjo hitrostjo po morskem dnu po več milij daleč. Potem mreže dvignejo na krov. Med morskim blatom in šavjem je navadno bogat plen. Tovrsten lov ima pred seboj precejšnjo bodočnost, zato zdaj v Koprskem okraju gradijo pet novih ladij, ki bodo primerne za lov s »kočamic«. V družbenem planu okraja je predvidenih za gradnjo teh ladij okoli 50 milijonov dinarjev. Gradnja teh ladij je važna tudi za razvoj močne ribje konzervne industrije Koprškega okraja, ki potrebuje veliko količino rib.

Tome Bogdan

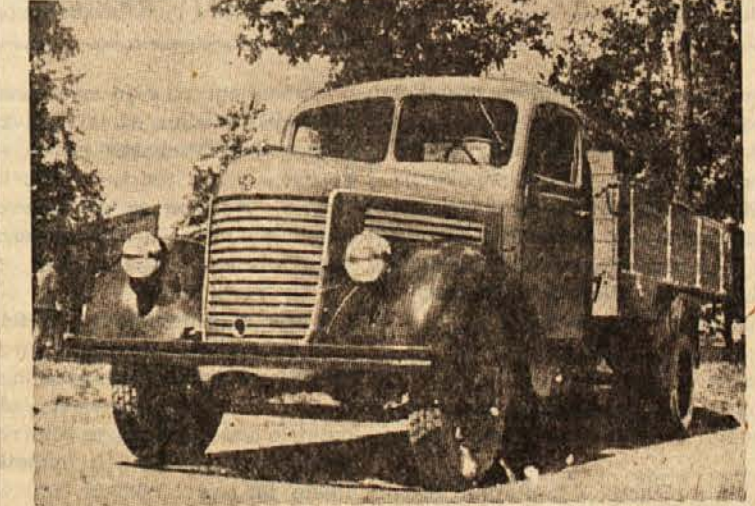
BELOKRANJSKI MUZEJ naj dobi primerne prostore

Belokranjski muzej v Metliki, ki je bil odprt predlansko leto, lepo dosega svoj namen. Čeprav so zbirke še precej nepopolne in so nameščene kar v treh različnih poslopih, imajo vendar precej obiskovalcev. V maju in juniju so si muzej razen številnih odraslih ogledale tudi mnoge šole iz Bele krajine, Dolenjske, Ljubljane in od drugod. Tudi Hrvatov ne manjka. Tako so samo v prvih dneh junija Belokranjski muzej obiskali učenci 14 šol, od tega pet hrvaških. V zad-

njem času so si ga ogledali člani Srbsko-slovenskega društva iz Karlovc, učiteljski inštrici iz Novega mesta, slušateljci ljubljanske slavistike in Tehniške visoke šole, učenci Sole za turizem in gostinstvo in drugi.

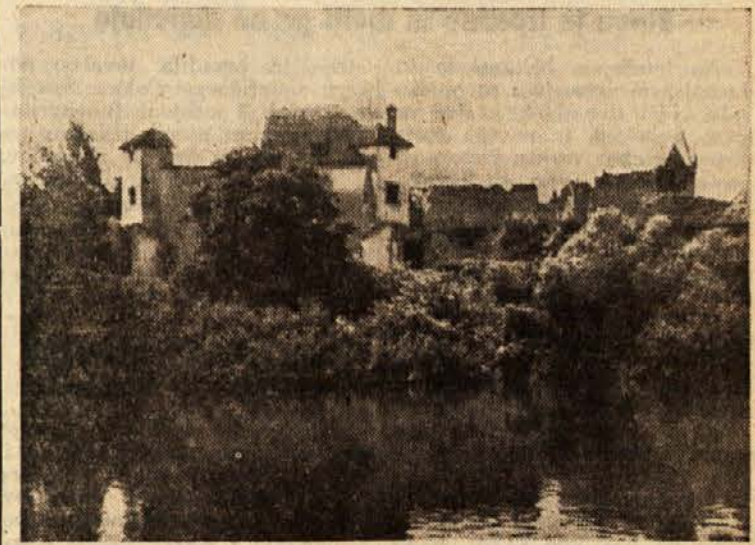
Vsekakor Belokranjski muzej uspešno vrši svoje poslanstvo, potrebno pa je, da čimprej dobi svoje dokončne prostore v metliškem gradu, ker bodo le tako prišle njegove zbirke do prave veljave.

80.000 KILOMETROV BREZ GENERALNEGA POPRAVILA

To je uspeh, ki je lahko v ponos lastniku vozila, kakor tudi kolektivno Tovarne avtomobilov v Mariboru, ki izdeluje kamione »Pionire«, s katerimi so dosegli častni uspeh. Tovarna TAM, ki nenehno spremlja uspehe svojih proizvodov, da bi tako lahko izboljšala njihovo izdelavo, je ugotovila, da so vestni in pazljivi šoferji prevozili 80.000 km, ne da bi poslali avtomobil v generalno popravilo. To so tovariši Anton Bogomil v podjetju »Prevoz« Krško, Stojan Cergoj v »Gradski mlekari« na Reki, Ivan Vilič, uslužbenec podjetja »Zadragare« v Zupanji in Asim Fazič iz Tuzle. Vsi štirje so presegli normo za 30% in so njihova vozila še zdaj v brezhibnem stanju, čeprav so vozili največ po krajih, ki nimajo najboljših cest. Tovariši, ki upravljajo kamione »Pionire«, so s pazljivostjo pri vožnji in s pravilno obremenitvijo, z nenehnimi tekočimi popravili, dobrim mazanjem in menjavanjem olja ter pranjem podaljšali življenjsko dobo vozila. Zato sta delavski svet in upravni odbor TAM omenjene tovariše nagradila s priznanji in denarnimi nagradami.

Grad Otočec bodo rešili nadaljnega propadanja

Čeprav močno načet od neusmiljenega zoba časa, je grad Otočec na Krki še vedno najlepši biser v obrški »Dolini tisočerih gradov«. Precej škode je utrpel v zadnjih letih na tistih zidovih in stenah, ki niso bile prekritje, zapadni del obzidja pa se je deloma celo porušil. Da se dragocen spomenik preteklosti reši pred uničenjem, je sklenil Okrajni ljudski odbor v Novem mestu, da bo grad ob pomoči Zavoda za zaščito spomenikov in nekaterih podjetij rešil nadaljnega propadanja. Še letos bodo zaščitili nepokrite stene in popravili nekaj streh ter začeli z očistovalnimi deli na grajskem dvorišču. Bogata favna in flora, predvsem pa nepopisna milina in mir otoka ter gradu sredi Krke, prekrasna okolica od Otočca do Struge, številni znani izletniški kraji v bližini Otočca, pokopalšče v Krki in bližnjih Smarjskih toplicah in v restavracijo, hotel ter lokalni muzej spremenjeni grad — vse to bo ustvarilo eno najpri- vlačnejših turističnih točk Dolenjske.

Dajmo potrošniku tisto, kar plača

Zelo pogosti so pojavi, da peki v krškem okraju pečejo kruh, ki nima predpisane teže, začarunavajo ga pa po ceni, določeni za kilogram. Več jih je bilo zaradi tega že kaznovanih, kot na primer: Rumpret iz Krškega, Krajčič iz Sevnice, Duvanjak iz Dobove, Pirnat iz Vidma in drugi. Zdi pa se, da vse kazni niso nič zalegele. Nedavno je trgovska inšpekcija ugotovila, da so v Mestni pekarni Kostanjevica prodajali kruh, ki je tehtal 88 do 99 dkg, ki pa so ga začarunavali za 1 kg. Ob tehtanju je bil kruh star komaj 2 ure in se toliko ni mogel osušiti. Tudi privatni pek Pirnat, ki je bil enkrat že kaznovan zaradi krivega tehtanja, je prodajal kruh, ki je tehtal 1,89 do 2 kg. Takih primerov pa je še več v krškem okraju in so vsega obsojanja vredni. Treba jih bo najostreje kaznovati. Kajti kazni, ki so bile za take primere izrečene, res ne morejo vzgojno vplivati na

krivce. Dejstvo, da se primeri ponavljajo, kaže na to, da so kazni pre-nizke. Krivcu ne gre samo kazneni zločin, ker ga je slučajno nekdo zalotil pri delanju, ampak tudi za ona dejanja, ki so jih občutili potrošniki že prej, zaradi katerih pa peke ni nihče potikal... —t—

Pogovor z dopisniki

Tovarišu S. V. iz Soštanja sporočamo, da nam je Glavni odbor Zveze vojaških vojnih invalidov Slovenije pojasnil, da ni govora o kakršnem koli upokojevanju vojnih invalidov. Govorice, ki se širijo v njegovem kraju, so popolnoma neutemeljene, kar od III. kongresa ZVVIS dalje ni bilo nobenih sprememb, sklepi, sprejeti na tem kongresu, veljajo še zmeraj.

Dan vajencev v Mariboru

V sredo popoldne so mariborski vajenci zaključili tekmovalno na športnem in kulturnem področju Ob tej priložnosti so imeli prireditve v novi dvorani v Strossmayerjevi ulici. Nastopili so mladinski pevski zbori železniške in industrijske šole, KUD »Jože Hermanko« in industrijske šole Mariborske tekstilne tovarne, recitatorji, recitacijski zbor industrijske šole Mariborske tekstilne tovarne, telovadci — vajenci in vajenke občinske stroke in tamburaški zbor železniške industrijske šole. V zadnjih dneh pred to prireditvijo so zaključili tekmovalno tudi dramske skupine. V soboto so nastopili vajenci tovarne avtomobilov z dvema skečema, vajenci industrijske šole Mariborske tekstilne tovarne pa s prvim delanjem »Glavnega dobitka«.

Uspehi na teh nastopih naj jim bodo v spodbudo za uspešno delo v naslednjem šolskem letu. K. O.

DOPISUJTE V »LJUJSKO PRAVICO - BORBO«!

MALI LEKSIKON

Kdo je komponiral prvo opero na slovanskem jugu?
Kaj razumemo pod pojmom mrtvorajeno dete?
Kaj je mutaskop?
Ali imamo pri nas ostanke mamutov?

ODGOVORI

Zagrebanec Vatroslav Lisinski, diplomirani pravnik, zelo nadarjen glasbenik, je leta 1845 komponiral prvo opero na slovanskem jugu. Ze prej je napisal Lisinski komponiral vrsto zborov in skladb, ki so jih na Hrvaškem uporabljali, da so budili narodno zavest. Z istim namenom je bila komponirana tudi prva opera »Ljubez in zloba«. Ze leta 1845 je bilo to delo delno pripravljeno za uprizoritev. Opero so uprizorili z veliko narodno svečanostjo 28. marca 1846. Kakor mnoge druge skladbe Lisinskega tudi to opero preveva duh narodne glasbe. Njegovo drugo opero »Norine« so prvokrat uprizorili l. 1897.

Po definiciji svetovne zdravstvene organizacije, po kateri zbiramo zdaj podatke tudi v naši državi, razumemo pod pojmom »mrtvorajeno otrok« otroka, ki ga mati rodi kakor sedem mesecev ali 28 tednov in pri katerem takoj po porodu (preznanem popku) niso ugotovili nobenih življenjskih znakov (dihanje, utripanje srca itd.). Za splav pa velja, če pride na svet mrtve plod, ki ga je žena nosila manj od približno sedem mesecev ali 28 tednov. V naši državi imamo povprečno 3900 ali 120 odstotka mrtvorajenih otrok na leto. Število mrtvorajenih otrok je predvsem odvisno od starosti matere, izobrazbe staršev ter njihovega gnetnega stanja.

Mutaskop je popolnoma in prikladna oblika aparata za prikazovanje gibanja. Pri mutaskopu so risbe večje, igranje na njem, ki je lahko z roko premikamo. Ta naprava je pritrjena v omari, in sicer tako, da skozi okence pada na risbe dovolj svetlobe. Opazovalec lahko skozi objektiv gleda, kako se risbe hitro menjajo, da dobi vtis, da se narisane figure premikajo. Ta aparat so uporabljali tja do prve svetovne vojne. Takšni mutaskopi so stali po hodnikih in čakalnicah železniških postaj, večjih mest v Evropi. Potniki so se lahko zabavali, ko so gledali premikajoče se slike. Seveda pa je bilo treba v avtomat po preji vreči kovancec.

Ostanki mamutov so v naših krajih dokaj pogosti. Mamuti so izumrli oblika slonov, ki so se prilagodili življenju v hladnih krajih. Mamut je bil visok do 4 metre, pokrit z gosto dlako temno rdeče barve, dolgo do pol metra. Tehtal je do 2500 kg. Hranil se je izključno z rastlinsko hrano, kakor se hranijo zdaj sloni.

Medrost v kratkem

»Kako zboldljiv tovariš si,« je zagodrnjala liscica na ježa. Le-ta pa jo je zavrnil: »Ko bi imel tvoje zobe, bi se dal takoj obrtiti!«

»Mrčes moramo požreti,« se je zarezala opica, »spreden nas on požre.«

»Samo ponoči se bojim leva,« se je pobahala hijena. »Saj podnevi spi,« je pripomnil šakal.

Novo, volni podobno umetno vlakno

Blago je trpežno in molji ga ne napadajo

Na letošnjem britanskem industrijskem velesejmu so obiskovalci videli dve obleki in dva pulovra, izdelana iz novega sintetičnega vlakna arčila, čistega ali pomešanega s svilo ali bombažem. Zakaj je novo vlakno tako zanimivo? Predvsem zato, ker je poceni. Arčil izdelujejo iz kikirikija in podobnih je zelo mehki volni. Kakšna je njegova kemična sestava? Gre za taisti protein, iz katerega so sestavljeni ovčji ali kozji rogovi, parklji in volna. Ko izločijo iz kikirikija olje, ostane samo protein.

Novo sintetično vlakno ima mnoge prednosti. Iz njega narejena obleka je topla in mehka, trpežna in molji je ne napadajo. Arčil lahko predemo in tkemo, lahko ga barvamo kakor volno, njegova cena je stalna, vsem ko cena volne neprestano skače. Krojači trdijo, da je arčil lahko krojiti. Angleška kemična indu-

VSEGA PO NAJEM ZA VSE

Aljaska, dežela zračnega prometa

Z njenega letališča se je lani v enem mesecu dvignilo 25.000 letal

Zmeraj se je ponavljalo taisto. Sofer, ki je vozil iz ene redkih naselbin na Aljaski proti kakšni znamenitosti, je iznenada na ravni cesti ustavil. Nikjer ni bilo vi-

namreč razmeram na Aljaski najbolj ustreza.

Aljaska ima v vsej Ameriki najpogostejše omrežje zračnih prog. Tam pride avtomobil na

tundre, iz korita vsake reke, z ledenika ali nogometnega igrišča. Po potrebi ima kolesa, čolničke, ali smuči. Tudi tovor prevažajo na Aljaski večidel z letali.

tokikla, kolesa, železnice ali konna, pač pa skoraj vsak dan potujejo z letali.

Samo v enem mesecu lanskega leta se je dvignilo z velikega, preprosto urejenega letališča na Aljaski 25.000 letal, torej na dan povprečno 835. Na Aljaski stane letalo 4000 dolarjev. Lahko ga tudi najamejo brez pilota ali z njim. Če potujejo daleč, plačajo na uro 20 dolarjev, za manjše razdalje pa 15. Piloti so hkrati mehaniki in strežaji.

Eskimska mati z otroki

deti ovire. Ravna cesta je segala pred avtomobilom daleč naprej, sofer pa je gledal skoz okno, napeto prisluškoval, se obračal in spet počasi vozil naprej. Kdaj pa kdaj so se od nasprotni strani vozeci avtomobil na enak tuju nerazumljiv način ustavljali. Za njimi so se ustavljali drugi. Tako se je nabrala dolga kolona.

Izenada pa so potniki opazili, za kaj gre. Avtomobilsko cesto je pravokotno križalo letalo in se jelo na robu spuščati. Na Aljaski je več letal kakor hiš. Zmeraj in povsod imajo prednost. Nikjer na svetu menda ljudje ne letajo tako radi kakor na Aljaski. Na cestah so iz ploščic ob robu sestavljeni znaki, ki opozarjajo soferje na letala. Letalo

štiri prebivalce, letalo pa na deset. Na Aljaski se lahko peljete tudi z zračnim taksijem ob vsakem času in v vsaki smeri. Zračni taksi se dvigne in spusti v megli, snegu in dežju, z močvirne

Zračni most za preskrbo zahodnega Berlina, ki je vzbudil tolikšno pozornost, je na Aljaski nekaj vsakdanjega. V oddaljenih krajih prebivajo ljudje, ki se nikoli niso videli avtomobila, mo-

Mrzlično iskanje novih ležišč urana

RADIOAKTIVNI ELEMENT, S KATERIM LAHKO DOLOČIMO TUDI STAROST ZEMLJE

»Kakšna neumnost pa je spet to?« je zagodrnjal tehnični vodja rudnika Joachimov na Češkoslovaškem. »Zakasnela aprilska šala, kaj ne?«

Pred njim stoječi uradnik je ostal miren. »Pišejo nam iz nekega pariškega laboratorija, je pripomnil.

»To sam vidim; neki Curie, če se ne motim, vprašuje, če bi hoteli prodati naše rudninske odpadke, ki jih tako ali tako mečemo proč. Ti znanstveniki so res čudni ljudje; kaj neki spet iščejo? Veste, poznal sem nekoga, ki je drago plačeval molje. No, kar odgovorite: če hočete kupiti vse kupe naših odpadkov, jih lahko poceni dobe.«

Zdaj malone vsak človek ve, čemu sta zakonca Curie potrebovala rudninske odpadke. Iz njih sta pridobivala radij, tisti element, ki sta ga odkrila zakonca Curie. Hkrati z radijem pa je čedalje bolj stopal v ospredje še važnejši element, namreč uran.

Uran je praded vrste radioaktivnih elementov. Zdi se, da je atomskim jedrom urana v njihovi koži pretesno: polagoma, toda nenehno pokajo, jedro za jedrom, in spreminjajo uran v drug element. Tako se uresničujejo pradedne sanje vseh alkimistov. Jedra nove snovi pa se menda počutijo v svoji koži še neprijetneje, kakor uranova; mnogo bolj se jim mudi razpadati in se spet

spreminjati v nov element. Tako se ta proces nadaljuje, dokler se razpadanje ne zaključi pri svincu. Jedra te snovi pa so odlično solidnejša. Ostala so namreč to, kar so — svinec. Med razpadanjem nastane tudi radij in ta poganjek je bil, ki je prvotni snovi uranu pripomogel k pomenu in imenu v znanosti. Kmalu pa se je pokazalo, da tiče v uranu še čisto drugačne stvari. In uran je napravil kariero.

Najprej se je pokazalo presenetljivo dejstvo, da z uranom lahko določimo starost zemlje. Pravzaprav to ni nič presenetljivega, kajti čas, v katerem se določena količina urana spremeni v svinec, lahko približno ugotovimo. Po skrivnostnem zakonu se približno v petih milijardah let ta snov skrči na polovico prvotnega obsega in približno v milijardi let nastane iz grama urana približno 0,12 gr svinca. Če si torej natančno ogledamo kamen, v katerem je uran, najdemo v njem tudi svinec. Po količinskem razmerju urana in svinca pa lahko takoj ugotovimo starost urana v kamnu, s tem pa tudi starost kamna samega. Vemo, namreč, koliko urana se spremeni v določeno količino svinca. Poznamo pa tudi dobo preobrazbe. Tako so znanstveniki ugotovili, da so najstarejše kamnitne plasti zemlje stare kakih 1600 milijonov let. Najmanj tako dolgo ima torej

naša zemlja trdno skorjo. Če računamo še dobo, ki je bila potrebna, da se je začela zemlja na površini strjevati, dobimo približno starost dve milijardi let. To niti ni mnogo, če pomislimo, da cenijo zdaj geologi starost celotnega vesolja na kakih 100 milijard let.

Ceprav imamo torej v uranu zanesljivo uro, ki nam omogoča razbrati z nje celo starost zemlje, vendar to ni tista lastnost, zaradi katere je uran tako dragocen. Gre za drugo lastnost, ki nam takoj pokaže, zakaj človeštvo uran zlasti v naši dobi tako ceni.

Ze leta 1934 je Italijan Fermi odkril čudne pojave, če je uran bombardiral s tako imenovanimi nevtroni. O tem pa si ni mogel ustvariti jasne slike. Zadeva je ostala nepojasnjena, dokler se konec leta 1938 Nemcemah Hahn in Strassmannu ni posrečilo to skrivnost pojasniti. Njune raziskave so nedvomno pokazale, da se uranova jedra razleže če jih bombardiramo z nevtroni. Posledice tega odkritja so nam žal dokaj dobro znane. Vsakdo ve, da se ob eksploziji jedra sprosti mnogo energije, da torej drobci jedra sprožijo eksplozijo drugih jeder.

Povsem razumljivo je, da si vse države, velike in male, z vsvo vnmemo prizadevajo dobiti čimveč urana. Zato tudi ni nič čudnega, da nastane med pustolovsko nag-

Anekdote

IZNAJDLJIV SKLADATELJ

Franc Liszt je nekoč v nekem manjšem kraju priredil koncert. Pred začetkom pa je bilo v dourani le nekaj ljudi. Videč, da jih je tako malo, je Liszt vse pobral na večerjo v hotel in jih ondi zabaval s koncertom.

Ko so drugi dan ljudje brali, da bo sloveči glasbenik koncert ponovil, so dourano že dobro uro pred začetkom napolnili do zadnjega kottička. Mislili so pač, da bo Liszt spet vse pobral na večerjo, pa so se seve zmotili.

OČE IN SLADKARIJE

Aleksander Dumas-hin je nekoč prinesel triletini hčerki Colleti sladkarij in jo vprašal:

»Kdo je prinesel Colleti sladkarij?«

»Očka.«

»Koga pa Colleta ljubi?«

»Sladkarije.«

Nemke v sovjetskih taboriščih

Delati morajo enako naporno kakor moški

Po podatkih hanovrske podružnice Zveze bivših nemških vojnih ujetnikov, ki so se vrnili iz Sovjetske zveze, je tam še kakih 250.000 Nemcev in 350.000 Nemk. Sovjetske oblasti nočejo o taboriščih, kjer so zaprte Nemke, ničesar povedati. Nekaj Nemk se je iz SZ vrnilo in povedale so, da so nemške ženske zaprte skupaj z vojniki, obsojenimi za »vojne zločine«.

Neka nemška bolničarka je po vrnitvi iz SZ pripovedovala, da so jo pijani ruski vojaki februarja 1945 v Gdansk ujeti in z dvema drugima odpeljali s tankom, ne da bi vedela kam. Ponoči so jih zaprli v vlažno klet, drugi dan pa v živinski vagon. Tako so jih pripeljali v taborišče blizu Moskve, kjer je bilo že več sto nemških bolničark. Malone vse so imele razbite čeljusti, ker so se branile nasilnih ruskih vojakov. Delale so v rudnikih in cementarnah, pa tudi na gradbiščih.

Mnogo jih je že prvo zimo pomrlo, ker jim je primanjkovalo hrane. V posameznih nemških taboriščih v SZ je po 25.000 do 150.000 pripornic. Mnogo nemških žen in deklet so sovjetski vojaki na zasedenem ozemlju polovili kar po hišah in jih odpeljali.

Posebno zloglasno je taborišče ob Lednem morju Vorkuta. Tam so zaprti tudi avstrijski, francoski in japonski vojni ujetniki. Se leta 1951 so odpeljali Rusi zadnje ženske taborišče iz koncentracijskih taborišč v Vzhodni Nemčiji nekam v Sibirijo. Se mnogo bolj kakor moški trpe v sovjetskih koncentracijskih taboriščih ženske. Taborišča so ograjena z bodečo žico, segajočo več kilometrov naokrog. Ženske morajo delati enako naporno kakor moški. Ene sekajo les, druge režejo soto, tretje delajo v rudnikih in kamnolomih, opekarnah in tovarnah, pa tudi na gradbiščih.

PHILIPPS OFFENHEIM

14

VELIKA PREVARA

ROMAN

»Saj se nisem mogel vrniti ko revež,« je pripomnil Dominey. »Kot revež v angleškem družabnem življenju ne bi dosegel nobenega položaja, in tisti, s katerimi naj bi po vaši želji navezal stike, me ne bi prijazno sprejeli.«

»Tudi v tem oziru nimam nobenih pomislov,« je rekel Seaman. »Naš žep nima dna, ne meje. Zato pa naj ne bo tudi meje v naši zvestobi,« je pripomnil resno.

»V tem primeru,« je ugovarjal Dominey, »ne gre za zvestobo. Everard Dominey ne more pasti na kolena pred princeso Elderstrom, ki je zelo dobro znana kot ena najbolj temperamentnih žen v Evropi, v tem ko se svet še spominja njene ljubavne dogodivščine z Leopoldom von Ragasteinom. Ne smete pozabiti, da bi utegnili vprašanje moje identičnosti vsak hip priti na dan. Z Domineyem sva hodila tu v Angliji skupaj v gimnazijo in na univerzo in bila prijateljca. In mnogi najini sošolci se še spominjajo najine podobnosti. Ceprav znam zelo dobro igrati svojo vlogo, bi utegnil kdo podvomiti o meni. Če pa bi se začel sestajati s princeso, to ne bi več bil samo dvom.«

Seaman je nekaj časa molčal.

»Pametno je, kar pravite,« je priznal. »Toda ta položaj bo rajal samo še nekaj mesecev. Kaj torej predlagate?«

»Da bi takoj obiskali princeso vi namesto mene,« je vneto predlagal Dominey. »Opozorite jo na to, da sem in da moram

ostati za zdaj iz političnih razlogov zanj kakor tudi za ves svet Everard Dominey. Naj bo zadovoljna s tisto mero prijateljstva in oboževanja, kolikor ga more Everard Dominey pametno nuditi lepi ženi, ki jo je danes prvokrat srečal, jaz pa sem ji popolnoma in z vsem srcem na razpolago. Zapomni pa naj si, da smem biti celo med štirimi očmi v samotni njene sobe in v salonih, kjer bi se lahko sestajala, samo Everard Dominey, dokler moje poslanstvo ne bo končano. Morda mislite, da poudarjam to po nepotrebnem. Ne. Poznam princeso, poznam pa tudi sebe.«

Seaman je pogledal na uro.

»Ob kateri uri vas je povabila na sestanek?«

»Saj ni bilo vabilo, marveč naročilo,« je odgovoril Dominey.

»Naročila mi je, naj pridem ob sedmih v njeno stanovanje v Belgrave Square.«

»Dobro. Grem, da se sporazumem s princeso,« je obljubil Seaman in segel po klobuku. »Pridite z menoj večerjat ob osmih, ko se vrnem.«

Ko je Dominey čez eno uro prišel v obednico, je našel svojega prijatelja že za majhno, oddaljeno mizo v kotu. Prijatelj mu je v pozdrav pomahal z roko in takoj naročil dva cocktaila.

»Opravil sem,« je rekel Seaman. »Priznati moram, da po tem obisku malo bolje razumem vašo zaskrbljenost.«

»Vi princese najbrž prej niste poznali?«

»Ne. Priznati moram, da je to dama s preveč ognjevitim temperamentom. Zdi se mi, mladi prijatelj,« je nadaljeval Seaman komaj vidno nasmejan, »da boste imeli takole v avgustu prihodnjega leta polne roke dela.«

»Pustiva to za avgust prihodnjega leta,« se je glasil hladen odgovor.

»Medtem pa,« je nadaljeval Seaman, »je princesa razumela položaj in mislim, da je tisto, kar sem ji povedal, napravilo nanjo globok vtis. Vsekakor ne bo storila nič nepremišljenega. Sestali se boste z njo čez nekaj ur, toda na pameten način. Naj nadaljujem! Ko sem se po pogovoru s princeso pripeljal sem, sem menil, da je že čas, da se seznanite s človekom, zaradi katerega ste predvsem prispeli sem.«

»S Ternilhofom?«

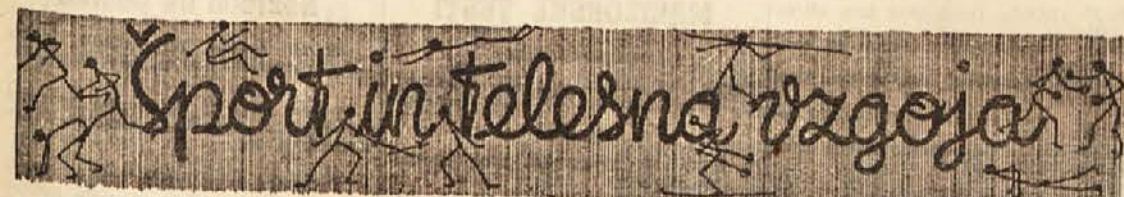
»Da, z njim! Mladi prijatelj,« je nadaljeval Seaman po kratkem premolku, vtem ko je prvi natakar prinesel cocktaila, drugi pa prevzel naročilo za večerjo, »vi ste zelo diskretno in pohvalno molčali in niste bili preveč radovedni, kako je z nadaljnimi napotki, o katerih vam je bilo rečeno, da jih boste dobili takoj po prihodu v London. Tisti napotki nikoli ne bodo zaupani papirju. Imam jih tu.«

Seaman je pokazal s prstom na čelo in popil ostanek cocktaila. »Dobil sem navodila, naj vam brezpogojno zaupam,« je pripomnil Dominey, »in usmerim, dokler se ne začne večji dogodki, vso svojo odločnost v to, da živim naravno življenje človeka, čigar ime in mesto zavzemam.«

»Tako je,« je pritrdil Seaman.

Nekaj časa se je oziral na vse strani, ko da se zanima za ljudi, sedeče okrog njih. Ko se je končno prepričal, da nihče ne prisluškuje, je nadaljeval:

»Prva misel, kolikor je imate in ki si jo morate izbiti iz glave, dragi prijatelj, je ta, da ste vohun. Vohun niste. Niti najmanj niste povezani z našim izredno popolnim sistemom vohunstva, izdelanim do podrobnosti. Vi ste svobodni agent v vsem, kar delate in govorite. Igrate lahko vlogo človeka, ki veruje v Nemčijo.«

Šport in telesna vzgoja

Pregled najboljših evropskih kegljačev

SVETOVNO PRVENSTVO NA ASFALTNIH STEZAH

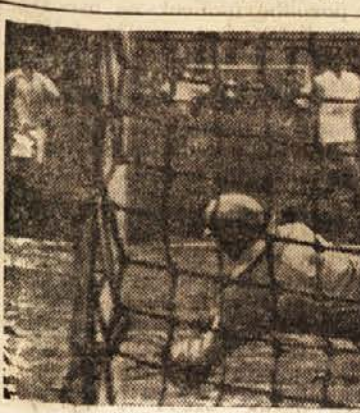
Največji favoriti so Avstrijci

V Beogradu bo od 21. do 24. junja prvenstvo borb najboljših kegljačev. Zastopniki šestih evropskih držav se bodo borili za naslov prvenstva na asfaltnih stezah. Sodelovalci bodo tekmovalci Francije, Švice, Zahodne Nemčije, Avstrije, Poljske in Jugoslavije ter tekmovalke Avstrije, Zahodne Nemčije in Jugoslavije.

Prvenstvo bo v moderni kegljaški dvorani Doma JLA. Asfaltna steza je dolga 28,5 m in popolnoma ravna. Deset kegljev je razvrščenih v obliki pravokotnika, ki je z enim oglom obrnjen proti igralcu. Krogla za tekmovalca na asfaltni stezi je težka 2800 do 2900 gr. Izdelana je iz posebnega trdega lesa.

Pred prvenstvom bodo imeli naši tekmovalci posebni pednevrni trening, na katerem bo izbrana državna reprezentanca. Na treningu so: Likovnik, Kobal, Starc, Bobanac, Srušč, Hladnik, Komba, Nadinč, Paškvan, Potešnik, Putanec, Smoljanovič, Vukosavič, Denič in Kržič ter tekmovalke Kavčič, Tepina, Belič, Bulič, Blišan, Gašparič, Puhanič, Štumičič, Šlincek, Švajger, Ergavae in Vastak.

KDO SO FAVORITI?
V moškem prvenstvu moških so največji favoriti reprezentance Avstrije, Zahodne Nemčije in Jugoslavije. Naša reprezentanca je zadnja leta nekajkrat premagala Avstrijo, tako da pričakujejo tudi to pot našo zmago. Ni pa znana moč reprezentance Zahodne Nemčije. Vemo le to, da so njihovi kegljaški klubi zelo močni.

S prvenstva Slovenije v rokometu: eden izmed najboljših vratarjev je bil Celjan Smid.

VESTI IN DOGODKI

Nad milijon nosilcev Titove štafete

Beograd, 14. junija. Priveditveni odbor letošnje Titove štafete je objavil, da je pri nošenju štafetnih palic v vsej državi sodelovalo letos 1.538.423 športnikov, državljanov in pripadnikov JLA. Nosilce štafetnih palic je sprejelo 156.851 ljudi. Na mitingih, ki so bili prireditveni, je bilo prisotnih kakih 2.600.000 ljudi. Predsednik republike so ob 61. rojstnem dnevu štafete izročile 574 pozdravnih pisem.

Telovadna akademija gimnazije v Hrasniku

Hrasnik. — Ob zaključku šolskega leta je bila v Hrasniku telovadna akademija gimnazije. Posebno so se izkazali dijaki z akrobatskimi vajami in s preskoki čez kozo. Vse kaže, da je med mladino v Hrasniku mnogo talentiranih telovadcev. Najboljša sta Pogačnik in Salomonova. K. M.

16 moštev na mednarodnem mladinskem turnirju

V sredo, 17. junija se bo začel na Reki velik mednarodni nogometni turnir, na katerem bo sodelovalo 16 moštev, med njimi štiri iz tujine:

ali človeka, ki se je boji — kakor vam je drago. Lahko se pridružite možu svoje sestrične v njegovi križarski vojni za Nacionalno službo, ali meni v mojih naporih, da bi upostavili vezi prijateljstva in ljubezni med državljani naših dveh dežel. To se nas niti najmanj ne tiče. Izberite tisto, kar hočete. Živite v celoti življenje Everarda Domineya iz Dominey Halla v Norfolku in postavite se natanko na tisto stališče, na katero bi se po vašem mnenju postavil tudi sam Dominey.

»To je zamišljeno zelo širokogrudno,« je priznal Dominey. »To veleva zdrava pamet,« se je glasil kratek odgovor. »Vzlic vaši sposobnosti v pičlih šestih mesecih ne morete mnogo koristiti. Zato smo sklenili strniti vso vašo energijo na eno nalogo in samo nanjo. Če je v vašem posvetu tu kaj vohunskega, Anglija in Angleži niso tisto, čemur morate posvetiti svojo pozornost. Od vas zahtevamo, da se popolnoma in izključno koncentrirate na Ternilhofa.«

Dominey je bil presenečen. »Na Ternilhofa?« je ponovil. »Pričakoval sem, da bom sodeloval z njim, ne pa...«

hove tekmovalke so najbolj izenačene in boljše od naših ter Nemk. Pri prvenstvu posameznikov bodo ogorčene borbe in težko je napovedati, kdo je favoriti. Vendarle pričakujemo mnogo od Stanka Hladnika, ki je leta 1949 na evropskem prvenstvu na Dunaju osvojil prvo mesto.

REPUBLIŠKO KEGLJAŠKO PRVENSTVO

Zmagal je Gabrovšek

Sostanji. V nedeljo je bilo na modernem športnem kegljaškem republiško kegljaško prvenstvo mladincev.

At eti so v dobri formi

Naši atletski so pred svojim srečanjem z reprezentanco Grčije in Turčije, ki bo ob koncu meseca v Atenah v odlični formi. Pravednejšim jim so v Beogradu dosegli dva državna rekorda in enega izenačili. — Atlet »Crvene zvezde« Mugoša, ki v naši atletiki ni neznan, dokazuje, da smo dobili poleg Ottenheimerja dobrega srednjepročasa.

Razveseljivo je, da so naši sprinterji vedno boljši. V mednarodnem merilu je bila doslej za naša najbolj znana disciplina. Pravednejšim jim je Jovančič izenačil rekord na 200 metrov, nekaj dni prej pa je izboljšal rekord na 100 m s 10,5. Poleg Jovančiča in Pečija imamo nekaj zelo nadarjenih mlajših sprinterjev. Madžarjevi, Benjak in mladinec Vitas, ki je dosegel čas 11,1, objubilajo, da se bo naš sprint že letos povzpел na evropsko raven.

DRŽAVNA PRVAKINJA LAGUA BLC

100 m — 12,3

Na atletskem tekmovalju v Sarajevu je članica zagrebške Mladosti Dagda Bogič izboljšala jugoslovanski rekord v teku na 100 m z rezultatom 12,3. Dosedanji rekord je imela Babovičeva s 12,4. Bogičeva je v svojem rekordnem teku v Sarajevu premagala Babovičev (M) 12,5, Butjo (M) 12,7 in Tucejevo (Sav.) 12,8. Tudi v teku na 80 m z ovirami so bili doseženi odlični rezultati. Zmagala je Babovičeva v času 12,4 pred Butjo 12,5 in Tucejevo 12,8. V skoku v daljino je zmagala Tucejeva z 5,33 m.

Razvoj rezultatov Bogičeve:

	100 m	200 m
1949	13,1	26,4
1950	13,3	27,2
1951	12,9	26,2
1952	13,0	26,5
1953	12,3	26,0

Dagda Bogič je doma iz Oreblča na Pelješcu. Prvič je nastopila kot petnajstletna dijakinja v Dubrovniku. Rezultat tega prvega nastopa (60 m 9,3) je kazal, da se odkrili velik talent. Leta 1948 se je preselila v Zagreb, kjer je začela v »Mladosti« z resnim treningom. Ze naslednje leto je Dagda obkrela majco z državnim grbom in zastopala Jugoslavijo na več mednarodnih tekmovaljih. Lani je nekoliko popustila v rezultatih, tako da so že mnogi mislili, da je njene atletske kariere konec. Toda letos je že v začetku sezone presenečila z odličnim rezultatom. Pred nekaj dnevi je začela v Avstriji nov državni rekord v teku na 200 m, sedaj pa še v Sarajevu na 100 m. S svojimi rezultati se je Dagda uvrstila med boljše tekmovalke Evrope in to prav v disciplini, kjer doslej v mednarodnem merilu nismo mnogo pomislili.

Prva simultanka v Metliki

Metlika. — Prejšnji teden je Mariborčan Mitja Valenčič igral na 15 šahovskih deskah z Metličani simultanko. Drugokategorijski Valenčič je zmagal z rezultatom 13 1/2. Metlički igralci, med katerimi je bilo največ dijakov, so nudili slab odpor. Uspešna sta bila Zorn (1 točka) in Plavec (1/2 točke). To je bila prva simultanka v Metliki. Upamo pa, da bo odslej življenje v Metliki bolj pestro. J. D.

London — Anglički atlet maratonski tekač Peaters je pretekel progo 36 milj in 385 yardov, kar je enako kot dolžina maratona, v času 2:18:40. To je doslej najboljši čas, dosežen v maratonskem teku.

Plavalni klub »Ilirija« obvešča, da se plavalna šola začne 26. junija in ne 15. junija, kot je bilo javljeno tedaj bo trajal tri tedne. Vpis je vsak dan od 8—10 in od 18—19 na Centralnem ljudskem kopališču. Na kopališču v Koleziji pa je ves dan.

v mednarodnem slogu. Tekmovalja, ki je bilo prvo te vrste v Sloveniji, se je udeležilo 24 kegljačev iz Ljubljane, Kranja, Jesenic, Novega mesta, Trčiča in drugod. Posamezniki so dosegli naslednje rezultate:

- Gabrovšek (Zel., Lj.) 807, 2. Mrzlikar (Novo mesto) 799, 3. Vidmar (Št. Lj.) 798, 4. Ambrožič (Kranj) 784, 5. Vesel (Novo mesto) 771, 6. Avsec (Zel., Lj.) 760, 7. Mulej (Greg.) 757, 8. Goršič (Zel., Lj.) 757, 9. Blažič (Zel., Lj.) 749, 10. Črv (Gregorčič) 745 točk in tako dalje.

Prve sodniške izpite za republiške sodnike je uspešno opravilo 7 sodnikov.

Tudi naše atletinje, ki bodo imele v septembru mednarodno tekmo, so v odlični formi. Bogičeva je presenečila z zmago nad klubiškima tovariščama Babovičev in Butjo ter dosegla nov državni rekord na 100 m 12,3. Tudi ostale naše atletinje že zdaj kažejo dobro formo.

»Italca« ne pride v Ljubljano

ASK bo igral z BSK

Nestrpno pričakovane tekme med enim izmed najboljših italijanskih moštev »italca« in »ASK« ne bo. »Italca« je večerj sporočila v Ljubljano, da niso dovolj hitro prejeli potnih do-septembra. Ko smo izvedeli za to nevoljen in da želijo gostovati šele v prijetni novici, smo se nehoti spomnili na podoben primer, ki se je prejšnji teden zgodil Rečanom. Plovci iz Reke so namenili gostovati v Italiji, pa jih je prireditelj zadnji vode v bazenu. Oba primera sta dodan obvestil, naj ne hodijo, »ker ni kaj podobna; takih je bilo v preteklosti še več. Zato moramo zahtevati v interesu ugleda našega športa, da dosežejo naši klubi v pregovornih s tujimi partnerji potrebno korektnost in enakopravnost, ker si nakopujejo v nasprotnem primeru, poleg drugih neugodnih posledic, tudi občutne materialne izgube.

BSK tretji v Padovi

Padova, 15. junija. Košarkarsko moštvo BSK je sodelovalo na mednarodnem turnirju v Padovi, na katerem so razen kluba istega imena, ki je organiziral turnir, igrali tudi italijanski prvak »Borletti« iz Milana in švicarsko moštvo »Lugano«.

»Borletti« je po zelo zanimivi igri premagal BSK z rezultatom 61:59. V finalu je »Borletti« premagal »Padovo«, ki je pred tem »Lugano«, BSK je zasedel tretje mesto, ker je porazil »Lugano« s 107:82.

Obvestilo vsem TVD »Partizan«

Stroške za vozino za jubilejne slavnosti v Ljubljani smo zadovoljivo uredili in sicer tako, da dobijo vsi tekmovalci, sodniki in vodniki vrst za tekmovalja, ki bodo 21., 26. in 27. junija ter vsi telovadci in telovadke, ki bodo sodelovali na javnem nastopu in akademiji 27. in 28. junija, povrnjeni 30% voznine. To pomeni, da plačajo 20% (eno petino) voznine, ker imajo kot pripadniki množične organizacije že itak polovični popust.

Pri odhodu v Ljubljano naj vsi sodelujoči kupijo polovično železniško vozovnico, ki velja tudi za brezplačen povratek. Po tekmovalju bomo povrnili vsem pri naši blagajni na telovadišču in na podlagi potrdila o sodelovanju na nastopih v gotovini 30% redne vozine.

Podrobnejša navodila dobite na železniških postajah.

»PARTIZAN SLOVENIJE« ZVEZA ZA TELESNO VZGOJO

»Na Henryja Worcestera, moža svoje sestrične. Pravkar sva govorila o njem.«

Seamanov obraz se je zjasnil.

»Spominja me na gosi, ki so rešile Kapitol,« je rekel. »To je človek brez možganov, prežet z eno samo idejo. Čudno je, kako pogosto fanatiki odkrijejo resnico. To me spominja na nekaj,« je pripomnil, »vzel iz žepa svojega telovnika majhno beležnico in jo prelistal.« Worcester je skical za nacoj miting v Halbournu. Kakor običajno ga bom prekinil.«

»Če ima tako malo pristašev, kakor se mi zdi, zakaj ga ne pustite pri miru?« je vprašal Dominey.

»So še drugi njemu podobni ljudje,« je mirno odgovoril Seaman, »ki niso tako nepomembni. Razen tega, delam reklamo za stvar, za katero se borim, če posežem v razpravo.«

»Hm... mi Angleži smo čudni ljudje,« je pripomnil Dominey in se po kratkem premolku ozrl po sobi. »Bahamo se s svojim bogastvom, pa nismo zmoini niti najmanjše žrtve, da bi ga ohranili.«

»Človek bi pričakoval, da nas bodo naši filozofi, naši zgodovinarji z neovrgljivimi besedami opozarjali na to, kar mora priti.«

»Čestitam, pravilno uporabljate zaimke,« je zamrmral Seaman in se lahko priklonil. »Ker je res tako, kakor ste rekli, nikoli ne boste pripravili Angleža — to se pravi, oprostite, enega vaših rojakov — do tega, da bi sprejel za resnico nekaj, kar mu ni po volji. Rajši zadovoljno drži glavo stisnjeno v pesek. Toda pustiva posploševanje... Kdaj se mislite odpeljati v Norfolk?«

»Čez nekaj dni,« je odgovoril Dominey.

Slovenski alpinisti v tujih gorah

Ljubljana, 15. jun. Slovenski planinci nameravajo letos obiskati nekaj gor v tujini. Planinsko društvo iz Kamnika pripravlja odpravo v gorska področja Švice, planinci z Jesenic in Maribora pa bodo obiskali Avstrijo. Posamezni planinci bodo plezali v italijanskih Dolomiti in v nemških Alpah. Dvanajst izbranih plezalcev iz vse države bo odpotovalo v Francijo, kjer se bodo v stenah Mont Blanc pripravljali na še višje vzpone, ki se jih bodo jugoslovanski planinci prihodnje leto lotili v Afriki ali Aziji.

Zmagovalci z Mount Everesta prišli v nepalsko prestolnico

Katmandu, 15. junija. Vodja britanske odprave, ki je 29. maja dosegla najvišji vrh na svetu, Mount Everest, je prispel nocoj v spremstvu članov odprave Burdiona in Gregorija v Katmandu.

Po prihodu v nepalsko prestolnico so znani planinci prisrčno pozdravili novinarje. Polkovnik Hunt je dejal: »Po tolikih mesecih, ki so se nam zdeli dolgi kot stoletja, se sedaj prvič rojukem.«

Novinarjem so odgovorili, da odprava ni prišla na sled planincev Maloriju in Irwinu, ki sta se ubila pri poskusu, doseči Mount Everest.

Izjavil so tudi, da so videli letalo indijskega vojaškega letalstva, ki je krožilo nad Mount Everestom in fotografiralo zastave Združenih narodov, Britanije, Indije in Nepala. Pred tem so opazili letala neznanega porekla, ki so prišla iz Tibeta.

Na vrh Mount Everesta sta se vzpela Novozelancec Edmund Hillary in Nepalec Tenzing. Bila sta zvezana s 15 m dolgo vrvjo. Ne za enega, ne za drugega ni moglo reči, da je bil vodja pri tem podvigu, ker sta oba enako zaslužna za uspeh. Člana odprave Burdion in Ewas sta prišla 150 metrov pod vrh, polkovnik Hunt in Gregorij pa sta se vzpela na višino 8250 m.

Mohamed Ali bo obiskal Kairo

London, 15. junija (Reuter). — Uradno poročajo, da bo predsednik pakistanske vlade Mohamed Ali prispel v Kairo v nedeljo 21. junija po vrnitvi iz Londona v Pakistan. V Kairo bo ostal tri dni in se bo razgovarjal s predsednikom egiptovske vlade generalom Nagibom.

Pričakujejo, da se bosta oba državnik razgovarjala o anglo-egiptovskem sporu o Sueskem prekopu. Razgovorom bo brčas prisostvoval pakistanski minister Zafrulah Kan, ki se trenutno zdržuje v Zenevi.

Odgoditev francoskega obiska v Turčiji

Ankara, 15. junija (AFP). Iz uradnih krogov poročajo, da je francoska vlada zaposlila turško vlado, naj pristane na odložitve obiska francoskega predsednika vlade in zunanjega ministra, ki je bil na povabilo turške vlade določen za konec tega meseca. Francoska vlada je izrazila obžalovanje zaradi te svoje prošnje in omenila, da je odložitve nujno potrebna zaradi krize vlade in konference na Bermudih.

Jože Smole v newyorškem radiu

New York, 15. junija (Tanjug). — Znači ameriški javni delavec Norman Thomas je povabil dva dopisnika pri OZN, dopisnika Tanjuga Jožeta Smoleta in dopisnika Agencije France Presse Jacka Catela na razgovor pred mikrofonom radijske postaje Broadcasting Corporation o sedanjem korejskem položaju in perečih vprašanjih Daljnega vzhoda. Radijski razgovor med Thomasom, Catelom in Smoletom je trajal pol ure med nedeljskim programom o perečih vprašanjih.

Za tiskovni sklad »Ljudske pravice - Borbe«

»Plamen«, tovarna vijakov in žebeljev v Kropi, nam je sporočila, da bo nakazala tiskovnemu skladu »Ljudske pravice - Borbe« 10.000 dinarjev. Za prispevke je kolektivno najlepše zahvaljujemo.

Zadnja poročila

ZDA pripravljajo načrt za primer, če ne bi ustanovili evropske armade

Pomočnik ameriškega zunanjega ministra o sovjetski »mirovni ofenzivi« in posarskem vprašanju

Washington, 14. junija (United Press). — Pomočnik ameriškega zunanjega ministra Livingstone Merchant je sinoči napovedal, da ima ameriška vlada že pripravljen nov načrt za primer, če zahodnoevropske države ne bi sprejele sedanjega predloga o evropski vojski. Izrazil pa je prepričanje, da bodo pogodbo o evropski vojski ratificirali v prihodnjih dveh ali treh mesecih.

Spremembe v Vzhodni Nemčiji je Merchant označil za »novo znamenje sovjetske mirovne ofenzive«. Dodal je, da skušajo zahodne velesile že nekaj let vzpostaviti normalnejše in iskrenejše odnose z Vzhodom, tako da je sedanja sovjetska pobuda po njegovem mnenju nekaj novega le za sovjetsko politiko, ki je doslej zavračala vse predloge Zahoda.

O posarskem vprašanju je Merchant dejal, da bi morali

Francija in Nemčija po mnenju ZDA pri reševanju tega vprašanja vprašati za svet tudi saarske oblasti.

»Zafer« o sovjetskih ponudbah

Ankara, 15. jun. (AFP). — Poluraadni turški list »Zafer« je danes prvikatno zavzel svoje stališče glede predlogov za zmanjšanje napetosti, ki jih je Sovjetska zveza pred kratkim sporočila Turčiji. Casopis poudarja v uvodniku, da opustitev sovjetskih zahtev dokazuje le to, da se je Moskva prepričala, da jih ni mogoče uresničiti, zaradi česar ni vzroka za veselje.

Ce želi Sovjetska zveza dokazati dobro voljo, nadaljuje »Zafer«, mora to storiti z dejanji, ne pa z besedami. Tako bi morala na primer prenehati propagando po moskovskem radju, ki še nadalje žali Turčijo.

Casopis meni, da bo morda do tega tudi nekoč prišlo, opozarja pa, da to za sedaj še ne kaže, zaradi česar Turčija tudi ne sme zmanjšati budnosti pred morebitnim napadom.

Papagos odotoval v Turčijo

Atene, 15. junija (Tanjug). — Danes popoldne je z ladjo »Ankara« odotoval v Carigrad predsednik grške vlade Papagos v spremstvu ministra za zunanje zadeve Stefanopolosa, ministra za tisk Sifneosa, načelnika političnega oddelka zunanjega ministrstva, poslanika Mostigasa, turškega veleposlanika v Grčiji Taraja ter drugih visokih grških funkcionarjev.

Grški predsednik vrača lanski obisk predsednika turške vlade in njenega zunanjega ministra Grčiji.

Makedonski agronomi o razvoju kmetijstva

Skoplje, 15. jan. (Tanjug). Na razširjenem sestanku društva agronomov in kmetijskih tehnikov Makedonije, ki se je danes začel v Skoplju, so obravnavali osnutek desetletnega načrta za razvoj kmetijstva FLRJ.

Svetnik za kmetijstvo pri zveznem zavodu za planiranje je odtal glavne značilnosti desetletnega perspektivnega načrta izboljšanja kmetijstva FLRJ. V razpravi so govorniki poudarili, da bomo mogli izpolniti plan le, če bomo predvsem specializirali posamezne pridelovalce, jim nudili splošno izobrazbo, da bodo vedeli, katera zemljišča so najprimernejša za gojitve posameznih kultur, kako uporabiti mehanizacijo, umetna gnojila itd.

Pojasnilo o ugodnostih nosilcev Karadjordjeve zvezde z meči

Tajništvo za zakonodajo in organizacijo Zveznega izvršnega sveta je izdelalo naslednje pojasnilo: »V Uredbi o ugodnostih za imetnike Karadjordjeve zvezde z meči (Urad. list FLRJ št. 21 z dne 29. maja 1953. l.) je predpisano v točki 3, da ugodnost za imetnike Karadjordjeve zvezde z meči velja za imetnike Belega orla z meči. Ker so z ukazom bivšega Prezidija Ljudske skupščine FLRJ, št. 371 z dne 1. aprila l. 1950., imetnikom Belega orla z meči bile priznane ugodnosti, ki jih uživajo imetniki Karadjordjeve zvezde z meči, so torej z gorjim odlokom ukinitve ugodnosti za imetnike Belega orla z meči, ki so jim bile prej priznane.«

DNEVNE NOVICE

Na nedeljski tomboli Esperantokana društva na Ljubljanskem gradu so dobile naslednje tombolske tablice: četvrtke tablice s kontrolno številko 96, petorke tablice s kontrolno številko 93, tombolo tablice s kontrolno številko 56. Premije so dobile tablice s kontrolno številko 36, in sicer storijski št. 5 spalnice, št. 37 silvalni stroj, št. 157 moško kolo, št. 13 žensko kolo, in št. 68 radijski sprejemnik. Dobitniki lahko prevzamejo dobitek do 30. junija v pisarni Esperantokanskega društva v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 7/1 vsak dan od 16. do 19. ure.

Ljubljanski vajenci se pripravljajo na razstavo. V prostorih Tehnične srednje šole bo od 29. do 27. t. m. razstava vajeniških del, ki jo organizira Mestna obrtna zbornica. Razstava bo prikazala, kakšen je strokovni nivo obrtniškega naraščanja v Ljubljani in kakšno je stanje v posameznih obrtniških strokah. Vajenci se skrbno pripravljajo nanjo.

Zadnji plesni turnir v sezoni je bil preteklo soboto za prvenstvo Akademskega plesnega kluba. Naslopitelec je plesov, v ostrih boju so zmazgali v D razredu par Prestor Branko-Pikus Ines (40 točk), v C razredu pa Kokol Marjan-Kotnik Irena (26 točk).

V ribarnici bodo danes prodajali skuše po 104 din, v vseh poslovalnicah Mestne klavnice pa goveje, teletje in svinjsko meso ter slanino brez kože po 225 din.

Sadje-zelenjava prodaja danes v svojih poslovalnicah breskve po 90 din, češnje po 40, hruške po 50, čebulo od 25-48, grah 45-50, nov krompir 36, pesa 44, korenje 50, solato 15-20, zelje 38 din za kg. Kakor nam podjetej sporoča, bodo cene po opravljeni kalkulaciji morda nekoliko nižje.

Poročili so se v Ljubljani 13. t. m.: Oficir J.L.A. Dobrovoje Pavlovič in frizerka Zdenka Aljunki; nadzornik proge Rudolf Amerik in namestnica Slavka Bukovec; sofer Ivan Kojančič in šivilja Ivana Pohoven; monter Jože Skrabar in gospodinja Daniela Jevc; pekovski pomočnik Jakob Zalar in šivilja Frančiška Jaklič; strojni tehnik Franc Otič in namestnica Nela Zura; mizar Stanišlav Aluščič in delavka Anžela Pelelin; električar Jožef Tamovič in delavka Cirilja Tomšič; oficir J.L.A. Tomislav Vukovič in gospodinja Frančiška Ribarič; gradbeni tehnik Franc Theurshuh in otroška sestra Vida Javornik; gospodarski pomočnik Maks Aleks in gospodinja Marija Gorenc; delavec Benjamin Luin in delavka Daniela Debeljak; bančni uslužbenec Vladimir Nečimer in namestnica Frančiška Petec; železniški uslužbenec Stanišlav Frece in pletilja Helena Vodnik; avtomehanik Janez Ka-

stelic in delavka Ivana Jarc; torbar Franc Zajc in namestnica Friderika Pichler; sofer Jakob Zupan in namestnica Marija Vrečar; tekstilni tehnik Ivan Novak in trg. pomočnica Rozalija Erman; Risto Olunčev, študent in študentka Nada Kovadič; kartonažar Slavko Mravlj in uradnica Margareta Vidic; delavec Mirko Trampuz in delavka Jožefa Ipavec; aranžer Franc Merjasec in namestnica Stefanija Berus; zidar Dragotin Mlakar in gospodinja Rozalija Lesica; avtomehanik Franc Setina in delavka Angela Rozman; kemik Andrej Hribar in tekst. tehnik Milena

Karlovaček; orodni ključavničar Ferdinand Vrečar in uslužbenka Marija Lakner; namestnica Božidar Trefalt in namestnica Gregorija Sturm; kovinostrojar Bruno Doljak in delavka Marija Jarc; elektrotehnik Milan Dietz in Avreja Bežaj; namestnica Ludovik Alib in delavka Jožefa Jeriha; delavec Anton Ferko in delavka Cecilija Marinič; kurjač Andrija Tomazič in delavka Marija Erbežnik; stroj. ključavničar Dominik Košir in serviska Dragica Judež; delavec Jožef Prijatelj in delavka Frančiška Zajc; železničar Jože Filipič in delavka Marija Godec.

DANES IN JUTRI

KONCERTI

Zadnji abonmajske koncert bo v petek, 19. t. m. za abonma A, v ponedeljek, 22. t. m. za abonma B. Na sporedi: Wolf, Leskovic, Skerjanc, Stravinski, Dirigira, Bogdan, Leskovic, sodelujejo Ljubljanski godalni kvartet in Nada Vidmarjeva. Vstopnice od 20 do 100 din v filharmoniji.

GLEDALIŠČA

DRAMA
Torek, 16. junija: Zaprti. (II. generalna)
Sreda, 17. junija ob 20: Kulundžič: Človek je dober. Krstina predstava, premiera. Izven. (Slavenka — Sava Severjeva, Sonderführer — Slavko Jan)
Četrtek, 18. junija ob 20: Kulundžič: Človek je dober. Abonma red G. (Slavenka — Vida Juvanova, Sonderführer — Bert Sotler)
Petek, 19. junija ob 20: Kulundžič: Človek je dober. Abonma red D. (Slavenka — Sava Severjeva, Sonderführer — Slavko Jan)
Sobota, 20. junija ob 20: Kulundžič: Človek je dober. Abonma red H. (Slavenka — Vida Juvanova, Sonderführer — Bert Sotler)

OPERA

Torek, 16. junija ob 20: Foerster: Gorenjski slavček. Abonma red E.
Sreda, 17. junija ob 20: Puccini: Madama Butterfly. Abonma red F.
Četrtek, 18. junija ob 20: Foerster: Gorenjski slavček. Abonma red B.
Petek, 19. junija ob 15.30: Verdi: Rigoleto. Abonma red Petek (popoldanski).
Sobota, 20. junija ob 20: Foerster: Gorenjski slavček. Abonma red C.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Torek, 16. junija ob 20: Aristofanes: Lisistrata. Izven.
Sreda, 17. junija ob 20: T. Williams: Stekljena menažerija. Izven.
Četrtek, 18. junija ob 20: Aristofanes: Lisistrata. Izven.

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom
Sreda, 17. jun. ob 20: Nestroy-Likar: Ah ta šmentana ljubezen. Izven.
Četrtek, 18. jun. ob 20: Nestroy-Likar: Ah ta šmentana ljubezen. Izven.
Zaradi bližnjega zaključnega sezona bo le nekaj uprizoritev te zabavne in duhovite spevoigr. Ker je za predstavo veliko zanimanje, kupite vstopnice že v predprodaji od torika dalje od 10. do 12. in od 15. do 17. ure ter eno uro pred predstavo pri blagajni v Mestnem domu. Vstopnice se lahko rezervirajo tudi telefonično na št. 20-923.

OBVESTILO

Drugi kongres Zveze dramskih umetnikov Jugoslavije bo, 2. in 3. julija letos v Beogradu. Na kongresu bodo razpravljali o samoupravljanju v gledališčih, zaščiti avtorskih pravic, o filmu, o spremembah statuta Zveze in o drugih važnih vprašanjih, ki so tiželo dela in interesov dramskih umetnikov.

RUDNIK IN ŽELEZARNA VAREŠ

poziva vse delavce in uslužbence, ki so v letu 1952 najmanj tri mesece delali v podjetju in so podjetje zapustili rednim putem, da javijo svoj naslov v svrhu nakazila razlike zaslužka v letu 1952.

Vremenska napoved

Vremensko poročilo hidrometeorološke službe LRS

Stanje dne 15. junija ob 7. uri: Področje nizkega zračnega pritiska nad Anglio se počasi premika proti vzhodu ter s svojim padavinskim območjem zajema že vso Francijo. Danes je v Sloveniji menjajoče oblačno vreme. Najnižja nočna temperatura je bila 12°C v Planici. V Ljubljani je znošna zjutraj ob 7. uri zračni pritisk 732,2 mm, temperatura zraka 12,6°C, večeraj maksimalna 22,6°C, relativna vlaga 98%, nebo popolnoma oblačno, vidljivost 200 metrov. Napoved za torek, dne 16. junija: Menjajoče oblačno vreme z vmesnimi padavinami. Temperatura ponoči do 12°C, podnevi do 23°C.

NOVA INFORMATIVNA SLUŽBA v krajevnem telefonskem prometu

Po zgledu drugih držav, ki so na področju telekomunikacij zelo napredne, bo uvedla tudi naša pošta posebno informativno službo v krajevnem telefonskem prometu.

Vsa povojna leta opažamo, da v Sloveniji zelo primanjkuje informacijskih uradov, kjer bi javnost zvedela za razne podatke, ki so potrebni v primerih raznih potovanj, boleznih v družini ali podobno. To vrzel je v Ljubljani delno izpolnil »Adresar«, ki je izšel v zadnjem času, delno pa jo bo poskušala izpolniti informacijska služba v telefonskih centralah, ki bo pričela dajati podatke predvsem lokalnega značaja v vseh mestih, ki imajo neprekinjeno telefonsko službo.

Podatki ki bi jih telefonska služba nudila, so predvsem naslednji: točen čas, vremenska poročila, prihodi in odhodi vlakov ter avtobusov, lekarniška in zdravniška dežurna služba in informacije, športna poročila in rezultati tekem, pojasnila iz PTT tarife, sporedi gledališč in kinematografov.

Vse te podatke bodo lahko dobivali telefonski naročniki v naslednjih telefonskih centralah. Ljubljana 1, Maribor 1, Celje, Kranj, Kočevje.

Posta se zaveda, da informacije zaradi pomanjkanja tehničnih možnosti ne bodo še popolnoma niti posredovane na način, ki je vpeljan v državah z visokim tehničnim nivojem, vendar je to korak k modernizaciji naše telefonske službe ki bo v skladu z deviznimi možnostmi dobila za to službo tudi moderne tehnične aparature.

Z vključitvijo nove avtomatske centrale v Ljubljani z razširitvijo telefonske centrale v Mariboru ter z vključitvijo celotne Gorenjske in sistem avtomatske telefonije, kar je pred-

List izdaja Casopisno založništvo podjetje »Borba« v Beogradu Kardeljeva ul. 31, telefon 24-001. • Uredništvo: Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III, tel. 23-261 do 23-264 • Odgovorni urednik »Ljudske pravice«: Ivan Šinkovec • Uprava: Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2, telefon 23-261 do 23-264. Telefon za naročnike in oglašje 21-030. • Mesečna naročnina za našo državo 250 din, za tujino 500 din. • Čekovni račun pri NB 6011-T-19. Poštni predal 42. • Tiska Tiskarna »Ljudske pravice«. • Poština plačana v gotovini.

CELJE »DOM«: Italijanski film »Brez milosti«.
BLED: Angliški film »Petek je razprodan«.
KAMNIK: Ameriški film »Prostor na soncu«.
VEVČE: Jugoslov. film »Frostina« — Bosna-film.
RADOVLJICA: Ameriški barvni film »Bagdadski tatji«.

RADIO

Dnevni spored za torek, 16. junija
5.00—7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci — vmes ob 5.10—5.20 Jutranja telovadba — 5.30—5.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska — 6.00—6.10 Jutranja telovadba — ponovitev — 6.30—6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled dnevnega sporeda — 7.00—7.05 Radijski koledar — 12.00 Pester opoldanski spored slovenskih zborovskih skladb in samospoved — 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave — 12.45 Med glasbenim sporedom zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.00 Pavel Sivic: Klavirska glasba skozi stoletja — XIX — Weber, Schubert, Mendelssohn — 14.30 Radijske reklame — 14.40 Pojeta pionirska pevska zborja iz Trbovelj in Istraška — 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave — 15.15 Zabavni zvoki — vmes ob 15.30—15.40 Kulturni pregled — 16.00 Sportno predavanje — Učimo se plavanja — 16.10 Popoldanski koncert hrvatske simfonije glasbe — Boris Papandopol: Concertino za trobento in godalni orkester — Stjepan Sulek: Prva simfonija — 17.00 Napoved časa in poročila — 17.10 Slovenske narodne pesmi izvajajo zbor in solisti — 17.45 58. lekcija tečajja angleške jezika — 18.00 Igra orkester Andre Kostelanetz 18.20 Literarna oddaja — Fritjof Nilson Piraten: Sovražnik cvetlic — 18.40 Koncert violinista Uroša Prevorseka, pri klavirju Vida Majcen — 19.00 Radijske reklame — 19.10 Zabavna glasba, vmes objave — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Fragmenti iz opere »Rob Lukrecije« skladatelja Benjamin Brittena — 20.45 Radijska univerza — Bogomir Stupan: Zgodovinski stiki med Balkanskim in Apeninskim polotokom — 21.00 Z veselo pesmijo doma in po svetu... — 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan — 22.15—23.00 Nočni koncert — Robert Schumann: Simfonične etude, op. 13, Albert Roussel: Godalni kvartet v D-duru — 23.00 do 24.00 na valu 327.1 m: Oddaja Radia Jugoslavija za tujino (prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Torek, 16. junija: 14.30 Kulturni razgled — 14.40 »Oj je mlinar...« in druge pesmi poje slovenski orkester. 17.30 Melodija — filmov, ki so vam ostali v spominu — 18.15 Vesela minuta židane volje — 20.00 G. Puccini: »Turandot« — I. in II. dejanje. Lahka glasba in objave vsak dan ob 13.45. Poročila ob delavskih: ob 5.30, 7.00, 13.30, 19.00 in 23.30.

Gibanje brezposelnosti v Ljubljani

Po zadnjem mesečnem poročilu Ljubljanske Uprave za delovno silo je v Ljubljani in okolici aprila ostalo nezaposlenih 181 moških in 310 ženskih kvalificiranih, 5 moških in 120 ženskih polkvalificiranih in 25 moških ter 778 ženskih nekvalificiranih delavcev. Pri uslužbenih pa je 12 moških in 15 ženskih brezposelnikov z višjo strokovno kvalifikacijo, 32 moških in 80 žensk s srednjo strokovno ter 60 moških in 335 žensk z nižjo strokovno kvalifikacijo. Brez službe je bilo tudi še 22 moških in 29 ženskih pomožnih moči ter 7 vajencev in 85 vajenk. Brezposelnosti ni med visokokvalificiranimi delavci.

Med preteklim mesecem se je upravi na novo prijavilo za preskrbo službe različno kvalificiranih delavcev in uslužbenecv skupno 1359, od tega 614 moških in 745 žensk. Med mesecem pa je uprava preskrbela delo oziroma zaposlila 960 osebam, in sicer 542 moških in 418 ženskam. V istem času pa so se osebno ali po podjetjih odjavilo 433 delovnih kandidatov, med njimi 77 moških in 376 ženskih moči. V začetku junija je bilo torej vsega skupaj brez službe še 1965 oseb, od njih 259 moških in 1706 žensk, kar izkazuje skromen padec glede na številke prejšnjega meseca. Osebe, ki iščejo ponovno zaposlitev in ki so med brezposelniki v večini, seveda prejemajo nekaj časa oskrbno in višini polovične zadnje plače. Vendar je število teh oskrbnih vancev sorazmerno zelo nizko in je znašalo konec maja skupno le 170 oseb, od teh 44 moških in 126 žensk.

Med mesecem je bilo javljenih upravi skupno 826 primerov potrebe po delovnih močeh, in sicer so potrebovali 603 moške in 223 ženskih moči.

Zanimivi so tudi podatki o vsakovrstnih odpovedih službenega razmerja, in sicer izvrjajo vse odpovedi le iz državnih podjetij. V državnih podjetjih je bilo podanih v maju med delavci rednih odpovedi 25 moških in 12 ženskim delavcem aer 17 moških in 25 ženskim uslužbencem. Na lastno željo so zapustili službo 1 delavec, 1 delavka in 1 uslužbenka, po disciplinskem postopku pa je bila odpovedana služba 4 delavcem, 1 delavki, 2 uslužbenecima in 1 uslužbenki.

Materjalni izdatki, ki jih izplačuje uprava za delovno moč v obliki oskrbnih, podpir in otroških doklad, so se globalno pretekli mesec nekaj izpod poldrugega milijona din.

Ni manj zanimiv ni pogled na brezposelne ženske delovne moči glede na stan in otroke. V Ljubljani in okolici je med prijavljenimi brezposelnimi 935 žamskih brez otrok, 92 žamskih z 1 otrokom, 11 žamskih z 2 otrokoma, 2 žamski s 3 otroki in 2 žamski s 4 otroki, dalje 207 poročenih brez otrok, 167 poročenih z 1 otrokom, 99 poročenih s 2 otrokoma, 19 poročenih s 3 otroki, 10 poročenih s 4 otroki, 1 poročena s 5 otroki, 3 poročene s 6 otroki in 1 poročena s 7 otroki, 22 vdov je brez otrok 18 vdov ima po 1 otroka, 14 vdov po 2 otroka, 4 vdove po 3 otroke in 1 vdova s 5 otroki. Ločen brez otrok je 22, ločen z 1 otrokom 26, ločen z 2 otrokoma 9 in 2 ločeni s 3 otroki. V. V.

MARIBORSKE VESTI

GLEDALIŠČE
Torek, 16. junija ob 20: Klavund: »Krog s kredos. Red A.«
KINO
PARTIZAN: Francoski film »Ustreljen ob zori«.
UDARNIK: Ameriški film »Veliki Carussos«.
POBREZJE: Nemški film »Mamljiva nevarnost«.
STUDENTI: Ameriški film »Pohod v džunglo«.

DEZURNA LEKARNA:

Torek, 16. junija: Lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.

RADIO MARIBOR

12.00—16.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 13.00—13.15 Oddaja v madžarščini — 16.00—16.20 Malo za šalo — malo za res — 16.20—16.30 Baletna fantazija — 16.30—16.40 Poslušajte domača poročila — 16.40—17.00 Zabavna glasba, vmes objave in oglašje — 17.00—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

Umrla je naša dobra žena in mama

Leopoldina Namut roj. NAGODE
Pogreb drage pokojnice bo v sredo, 17. VI. 1953 ob 17 iz Zal — Jožefove mrliške vežice
Zalujoči mož France, sin Daniel in ostalo sorodstvo

Nesreča ne počiva

Franjo Šobok, Trnovska 4, je bil pri pretepu ranjen po glavi in rokavi.
Desno nogo si je zlomila na cesti upokojenka Frančiška Zlender, Mavričeva c. 13.
Trgovska pomočnica »vanka Njermič, Zg. Repce, se je pri delu poškodovala z rezilom za rezanje salame. Poškodovano ima levo roko.
PRETEP V STANOVANJU
Včeraj ob 4. uri zjutraj so vdrlje v stanovanje železničarja Franca Lavriča, Janševa ul. 14 znane osebe in ga napadle. Ima hude poškodbe po glavi.
Po stopnicah je padel upokojenec Franc Nose, Mestni trg 9. Zlomil si je levo roko.
Kleparski vajenec Andrej Lavrič, Slomškova 4, je tako nesrečno padel s kolesa, da si je zlomil levo roko.

Nenadoma nas je zapustil dragi mož in papa

Ivan Gontarev geometer pri Agrobnovni v Ljubljani
Pogreb bo v sredo, 17. junija 1953 ob 16 uri iz Zal — Andrejeve mrliške vežice
Zaujoči: žena: Jelena roj. Čepin, otroci: Nina, Vasja, Vanja, Nadja in Maruška

NAROČNIKI »LJUDSKE PRAVICE - BORBE« zavarovani od 1. junija 1953 dalje

Kot smo poročali, je uprava »Ljudske pravice - Borbe« podpisala z DOZ zavarovalno pogodbo (polico), na osnovi katere so vsi naročniki našega lista od 1. junija dalje zavarovani proti posledicam telesnih poškodb, in sicer:

- a) za primer smrti zaradi nezgode na 40.000 din;
- b) za primer trajne nesposobnosti za delo na 80.000 din;
- c) za primer delne invalidnosti na toliko odstotkov od 80.000 din, kolikor znaša zdravniško ugotovljena stopnja delne, toda trajne nezmožnosti za delo.

Kdo je upravičen do tega zavarovanja?

1. Nezgodno zavarovanje velja za vse tiste naročnike, ki so vpisani v kartoteko naših naročnikov in redno plačujejo naročnino. Za redno plačevanje velja, če je naročnina za tekoči mesec poravnana najkasneje do 15. v mesecu. V primeru nezgode v času od 1. do 15. v mesecu je za izplačilo zavarovalnine merodajna ugotovitev, da je naročnik poravnal naročnino za pretekli mesec. Če pa je nastal nezgodni primer v času od 16. do zadnjega v mesecu, je naročnik upravičen na izplačilo zavarovalnine le tedaj, če je poravnal naročnino do 15. v mesecu, ko se je nezgoda pripetila.

2. Če je naročnik lista podjetje, ustanova, organizacija itd., velja zavarovanje le tedaj, če je naročnik predhodno pisмено sporočil ime in priimek, poklic in bivališče tiste osebe, za katero naj zavarovanje velja. Podjetja, ustanove itd. imajo pravico prijaviti toliko oseb za zavarovanje, na kolikor izvodov lista so naročeni.

3. Za vse dosedanje naročnike se prične zavarovanje 1. junija ob 24. uri, za vsakega novega naročnika pa ob 24. uri tistega dne, ko je bil vpisan v kartoteko naročnikov, oziroma ko je bilo njegovo plačilo naročnine knjiženo v blagajniški dnevnik pri upravi časopisa; pri zunanjih novih naročnikih se prične jamstvo ob 24. uri tistega dne, ko je vplačal naročnino na pošti po nakaznici ali poštni položnici.

Kako prijavljamo nezgodne primere?

O nastali nezgodi mora zavarovanec (naš naročnik) obvestiti upravo lista najpozneje v 15 dneh po nezgodi. Če prijava ni storjena niti v enem letu od dne nezgode, izgubi zavarovanec pravico do odškodnine. Prijava nezgodnega primera mora vsebovati vse potrebne podatke, zlasti one o kraju in času nezgode, opis dogodka in vrsto nezgode, ime in izvid zdravnika o telesni poškodbi. Zavarovanec je dolžan, da takoj po nezgodi ukrene vse potrebno za zdravljenje.

Kdo je lahko koristnik zavarovanja?

V primeru smrti zaradi nezgode prejme zavarovalnino, če kdo ne želi drugače, zavarovanecev zakonec (mož ali žena); če tega ni, zavarovanecevi otroci; če teh ni, njegovi starši, in če tudi teh ni, zavarovanecevi zakoniti dediči. Zavarovalnino za primer trajne nezmožnosti za delo prejema zavarovanec sam.

V katerih primerih se izplača nezgodno zavarovanje?

Za nezgodo se šteje vsak nenaden dogodek, ki ni odvisen od zavarovančeve volje in učinkuje v glavnem od zunaj in naglo na zavarovančevu telo ter ima za posledico njegovo smrt ali pa trajno dosmrtno, oziroma delno prehodno nezmožnost za delo. Tako na primer:

povozitev, karambol, udar električnega toka ali strele, padec, ranitev z orožjem, udar ali ugriz živali, kačji pik, zastrupljenje s hrano ali kakim drugim kemičnim strupom, utopitev v vodi, zažudevje s plinom ali paro, opekline od ognja in tekočin, izpahi in zvinitve, kile itd.

Iz jamstva so izzete le nezgode pri vožnji z letali in zračnimi prevoznimi sredstvi, nezgode pri avto, moto, kolesarskih in konjskih dirkah, nezgode pri gorskem plezanju z vrvi, pri smučarskih skokih, boks, pri igranju nogometa in pri hokeju.

Državni zavarovalni zavod izplača zavarovancu ali koristniku zavarovalno vsoto ali njen del v petnajstih dneh potem, ko je ugotovljena njegova obveznost. Če ni mogoče takoj po nezgodi ugotoviti končne stopnje trajne delne nezmožnosti, plača Državni zavarovalni zavod zavarovancu — kolikor le ta želi — del zavarovalne vsote, ki ustreza minimalni stopnji delane nezmožnosti, kot akontacija.

Premije za nezgodno zavarovanje vplačuje uprava lista za vse naročnike pri dosedanjih višini naročnine. V ostalem pa velja Pravilnik za nezgodna zavarovanja pri Državnem zavarovalnem zavodu.

JAVNA LICITACIJA

A) II. javna licitacija
Vojna pošta 7250-27 v Zagrebu bo imela drugo javno licitacijo v prostorih v Stančičevi ulici 4/II, soba 65, in sicer:
1. Maribor (LR Slovenija) za gradnjo stanovanjske hiše na dan 27. junija 1953 ob 9. uri.
Predračunska vsota 25 milijonov din.
Rok dograditve 31. decembra 1953 za vselitev.
2. Kranj (LR Slovenija) za gradnjo stanovanjske hiše na dan 27. junija 1953 ob 11. uri.
Predračunska vsota 15 milijonov din.
Rok dograditve 31. decembra 1953 za vselitev.
3. Celje (LR Slovenija) za gradnjo stanovanjske hiše na dan 4. julija 1953 ob 9. uri.
Predračunska vsota 25 milijonov din.
Rok dograditve 31. decembra 1953 za vselitev.
B) I. javna licitacija
Vojna pošta 7250-27 v Zagrebu bo imela prvo javno licitacijo v svojih prostorih v Stančičevi ulici 4/II, soba 65, in sicer:
1. Ljubljana (Sentvid), LR Slovenija, za gradnjo stanovanjskih hiš na dan 6. julija 1953 ob 9. uri.
Predračunska vsota 170 milijonov din.
Rok gradnje 31. decembra 1953 do IV. faze.
2. Niverke na Krasu (LR Slovenija) za gradnjo stanovanjskih hiš na dan 6. julija 1953 ob 11. uri.
Predračunska vsota 34 milijonov din.
Rok gradnje 31. decembra 1953 do IV. faze.
Elaborati in pogoji se lahko dvignejo pri zgoraj imenovanem naslovu med uradnimi urami ob enem s predložitvijo dopisa podjetja. 1188